

Marion de Lorme : drama

<https://hdl.handle.net/1874/366527>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

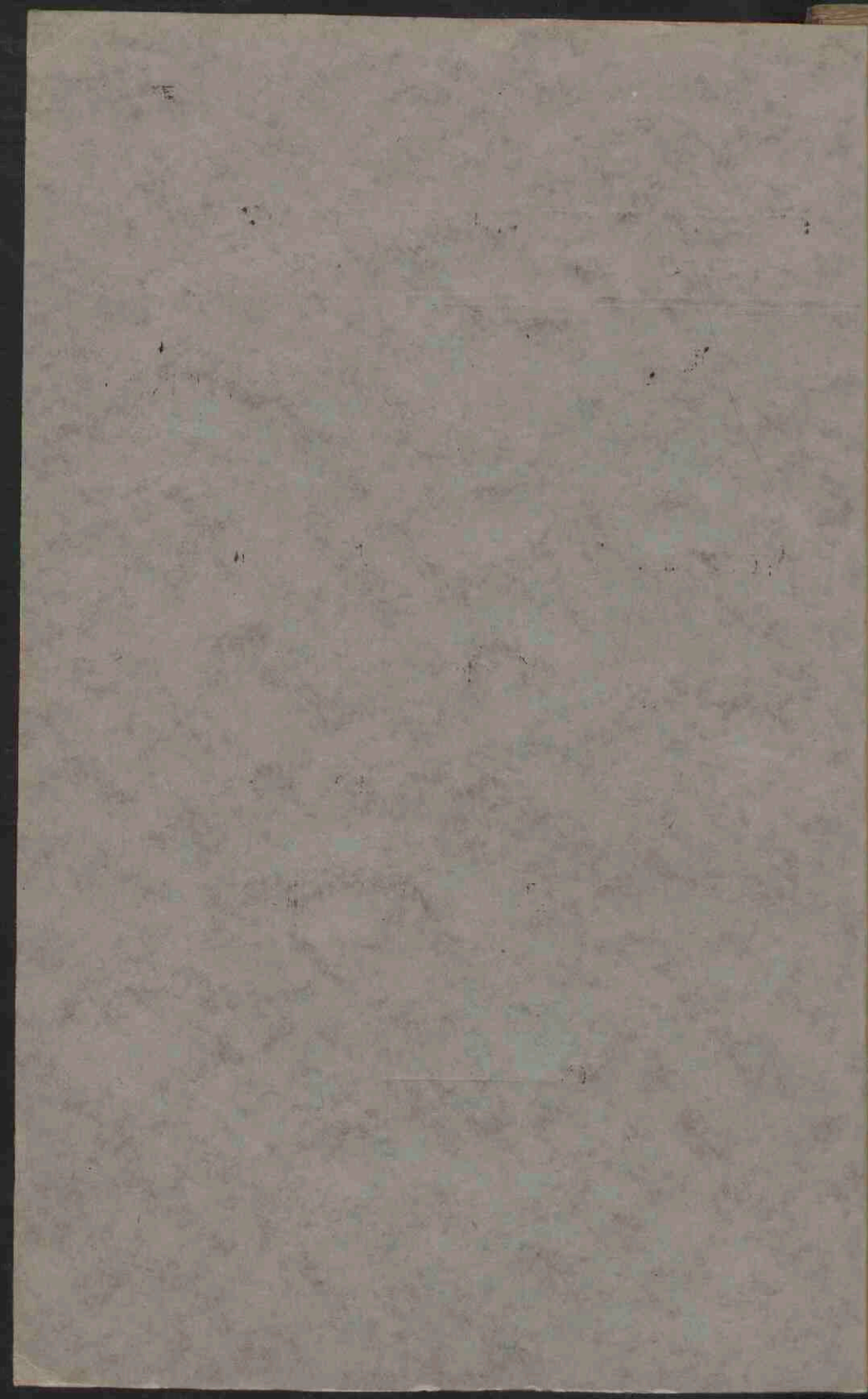
Verzameling tooneelstukken

uit de

nalatenschap van

Prof. Dr. J. te WINKEL,

No. 27 _____

Dr J. Winkler
nr 556a 020

8

VICTOR HUGO'S

DRAMA

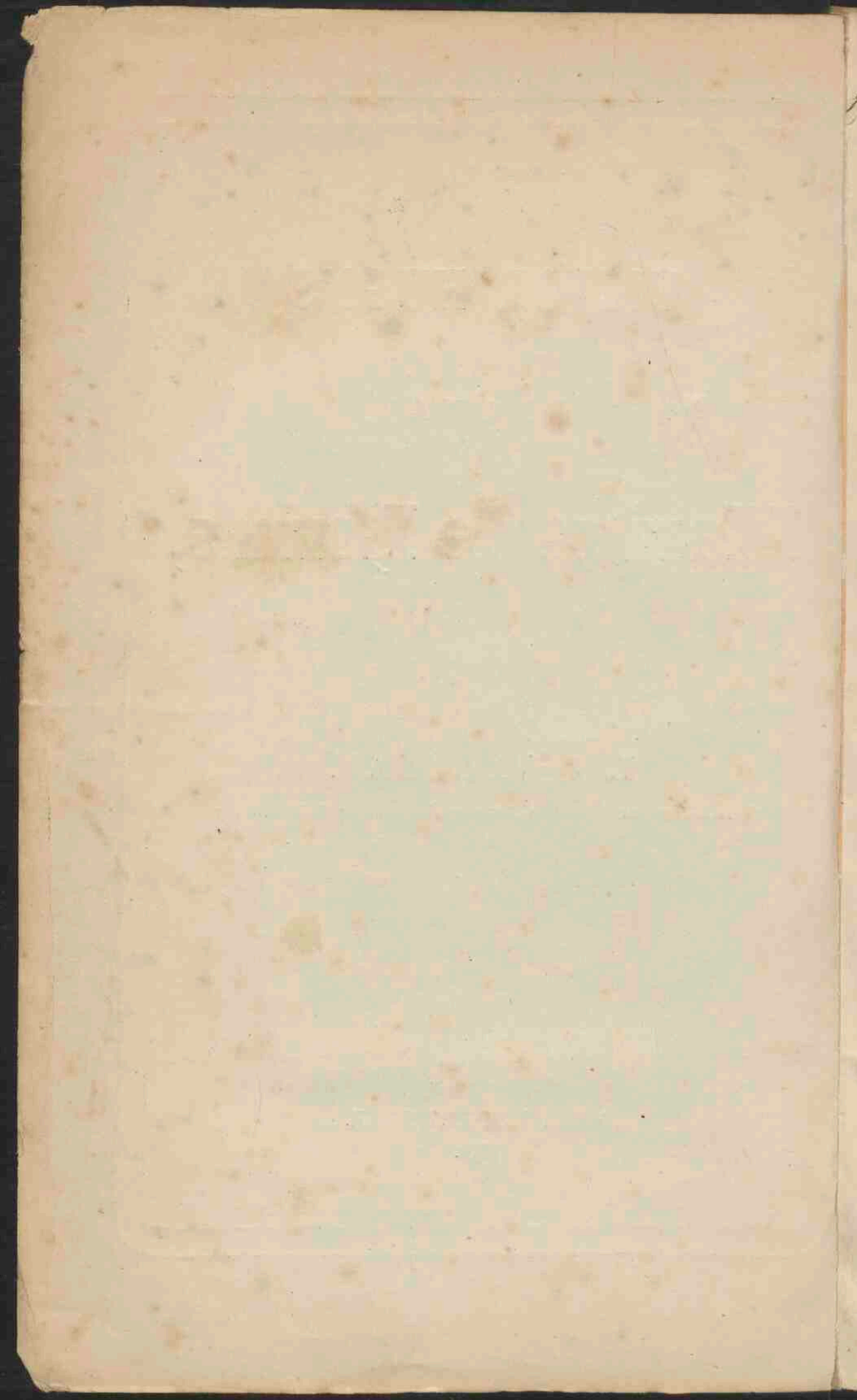
Marion de Lorme,

DOOR

L. J. VELTMAN.

Tooneelspeler aan den Amsterdamschen Schouwburg.

AMSTERDAM,
ABRAHAM FRIJLINK.
1870.

Den Weldd. Heer M. Kalff
mit achtung & Freundschaft
Van
Den Verboeren

MARION DE FORME.

1874

VICTOR HUGO'S

DRAMA

Marion de Lorme,

DOOR

L. J. VELTMAN.

Tooneenspeler aan den Amsterdamschen Schouwburg.

Wer die Schönheit angeschaut mit Augen,
 Ist dem Tode schön anheimgegeben,
 Wird für keinen Dienst der Erde taugen;
 Und doch wird er voor dem Tode beben,
 Wer die Schönheit angeschaut mit Augen.

Aus „Tristan“ von Platon.

AMSTERDAM,
ABRAHAM FRIJLINK.

1870.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

PERSONEN:

MARION DE LORME.
DIDIER.
DE MARKIES VAN SAVERNIJ.
LODEWIJK XIII.
DE HERTOG VAN BELLEGARDE.
DE MARKIES VAN NANGIS.
MIJNHEER VAN LAFFEMAS.
L'ANGELIJ.
DE MARKIES VAN BRICHANTEAU.
DE BURGGRAAF VAN BONCHAVANNES.
GRAAF GASSÉ.
DE RIDDER VAN ROCHEBARON.
DE RIDDER VAN MONTPELAT.
GRAAF VILLAC.
GRAZIOSO.
TAILLE-BRAS.
SCARAMOES.
DE HERTOG VAN BEAUPRÉAU.
DE ABT VAN GONDI.
DE BURGGRAAF VAN ROHAN.
DE GRAAF CHARNACÉ.
ROSA, *in dienst van Marion*.
EEN GERECHTSKAAD.
EEN GERECHTSSCHRIJVER.
EEN CIPIER.
EEN SCHERPRECHTER.
EEN BEDIENDE VAN DEN MARKIES VAN NANGIS. EEN UITROEPER.
EEN MUSKETIER. EEN HELLEBARDIER. EEN PAGE. WACHTEN.
EDELIEDEN. EEN STOKKEKNECHT. EERSTE, TWEDE, DERDE
ARBEIDER. GEVOLG VAN DEN MARKIES VAN NANGIS. STADSKNECH-
TEN. VOLK. SOLDATEN.

EERSTE BEDRIJF.

DE SAMENKOMST.

P E R S O N E N :

MARION DE LORME.

DIDIER.

DE MARKIES VAN SAVERNIJ.

ROSA.

EERSTE BEDRIJF.

Een slaapvertrek. Op den achtergrond een geopend venster, dat naar een balkon voert. Rechts een tafel, waarop een brandende lamp. Links een deur. Een rustbed.

EERSTE TOONEEL.

MARION DE LORME, *in smaakvol morgengewaad, zich met borduren onledig houdende.* MARKIES VAN SAVERNIJ.

VAN SAVERNIJ, *Marion met open armen naderende.*

Marietjen, kom laat ons weer vrede maken!

MARION, *hem terugstootende.*

Zoo 't u behaagt, wat minder van nabij.

SAVERNIJ.

Een enkel kusjen slechts!

MARION, *toornig.*

Mijnheer markies!

SAVERNIJ.

Hoe dus verstoord? Gij waart toch niet altijd

Zoo schaarsch in 't kusjens schenken.

MARION.

Gij vergeet...!

SAVERNIJ.

Toch niet, mijn schat, 'k herinner mij...

MARION, *voor zich.*

Wat smaad!...

SAVERNIJ.

Maar scherts ter zijde nu; 'k wil ernstig zijn.
 Verhaal mij toch wat de oorzaak wezen mag,
 Dat gij Parijs in stilte hebt verlaten;
 En dat, terwijl men u daar vruchtloos zoekt,
 Ik u, in Blois, verborgen vind. — Nu, spreek,
 Wat doet ge hier in sombere eenzaamheid?

MARION.

'k Doe wat ik wil, doch 'k wil slechts wat ik moet.
 Ben ik niet vrij, markies?

SAVERNIJ.

Gij vrij, Marion?

En zeg mij, zijn zij 't ook, wier hart gij eens
 Gekluisterd hebt? Bij voorbeeld ik, uw vriend?
 Gondi, die toch voor u den degen trok?
 En Nesmond, Pressigny, d'Arquin, Caussade
 En zooveel andren nog, die, om uw vlucht,
 Zoo diep bedroefd, zoo onverdraaglijk zijn,
 Dat zelfs hun vrouwen naar uw weerkomst wenschen,
 Wijl storm op storm heur huwlijksbootjen treft.

MARION, *glimlachende*.

En Beauvillain?

SAVERNIJ.

Mint u nog als te voren.

MARION.

Cerestus?

SAVERNIJ.

Bidt u aan.

MARION.

En Pons?

SAVERNIJ.

Verfoeit,

Veracht u diep.

MARION.

Hij dus heeft mij bemind!...
En de oude President? — Hoe heet hij ook...?
(*Sterker lachende.*)

Leloup!

SAVERNIJ.

Leloup? Met smachtend liefdevuur,
Denkt hij aan u, en dicht een elegie. —
Nu vraag ik u: „moogt gij aldus uw vrienden, —
De vrienden van uw hart, — zoo snood ontvliën?”

MARION, *ernstig.*

Helaas! Zij zijn het juist, die me uit Parijs
Verdrijven: — ja, 'k wil openhartig zijn.
Het luisterrijk, het ongebonden leven,
Waartoe lichtzinnigheid mij heeft verleid,
Heeft mij te vaak berouwd, markies; en 'k wil,
Der wereld vreemd, misschien wel, in een klooster,
Thans boete doen, voor wat mijn jeugd misdeed.

SAVERNIJ, *het hoofd schuddende.*

Het is een minnarij, die hier u bindt.

MARION.

Hoe kunt ge denken?...
.

SAVERNIJ.

Gij den sluier? Gij?

Och kom Die vloog in lichtelaaie vlam,
Trof hem een enkele straal van 't hemelsch vuur,
Dat in die donkere oogen brandt. Neen, neen!
Onmooglijk is 't. Gij mint, en eindigt hier,
In eenzaamheid, uw heerlijken roman.

MARION.

Toch niet.

SAVERNIJ.

Ik wed!

MARION.

Hoe laat is 't, Rosa, wel?

ROSA, *tusschen de schermen.*

Haast middernacht.

SAVERNIJ.

Die wending is niet kwaad,

Om mij te zeggen: „ga!”

MARION.

Ik leef hier stil;

Schier onbekend, ontvang ik niemand. — En

Hoe licht ook trof u eenig ongeval,

Want afgelegen is de straat, en hier

Aan dieven geen gebrek.

SAVERNIJ.

Men zal mij dan

Bestelen!

MARION.

Moord en doodslag vielen voor!...

SAVERNIJ.

Nu goed; men zal mij dan vermoorden

MARION.

Maar....

SAVERNIJ.

Betoovrend zijt ge! Nu, ik ga, mijn kind!

Doch zult ge, voor ik ga, mij biechten, wie

De schoone herder is, die mij verjaagt.

MARION.

Wie? — Niemand.

SAVERNIJ.

Ik beloof, Marion, 'k zal zwijgen.

Ons hovelingen houdt men, in den regel,
 Voor lastertongen, noemt ons praatziek, zelfs
 Nieuwsgierig, onbeschaamd. Wij praten wel;
 Wij praten veel; maar denken, hardop denken,
 Dat komt maar zelden voor. Dus opgebiecht!...
 Gij zwijgt? — Dan blijf ik hier!

Hij zet zich.

MARION.

Welnu dan — ja!

Wat zwaarigheid! Het is, zooals gij zegt,
 'k Verwacht hem, dien 'k bemin...

SAVERNIJ.

Zie zoo! nu weet

Men voor het minst, waaraan men zich moet houden. —
 En waar ontvangt gij hem?

MARION.

Hier.

SAVERNIJ.

Weldra?

MARION.

Straks.

Daar is hij reeds!...

(Zij gaat naar het balkon en luistert.)

Neen! — Zijt ge nu voldaan?

SAVERNIJ.

Nog niet geheel en al.

MARION.

O, ga nu, — ga!

SAVERNIJ.

Nu, goed. Maar zeg mij even nog, — hoe heet
 De Céladon, voor wien ik word versmaad?

MARION.

Didier, zoo noemt hij zich; en meer ook weet
Ik niet van hem. Ik heet, voor hem, Marie;
Hij kent mij bij dien naam en verder niet.

SAVERNIJ.

Och, kom!

MARION.

Zoo is 't.

SAVERNIJ.

Zoo waar een herderspel!

Alsof 'k Segrais gelezen had!... En, in
Zijn liefdesmart, beklimt uw Paladijn,
Zoo aanstonds gindschen muur?

MARION.

O ja, gewis!

Ik bid u, ga nu heen; ik smeeek het u!...

SAVERNIJ, *ernstig.*

Hoor eens, Marion; hij is van adel toch?

MARION.

Ik weet het niet.

SAVERNIJ.

Hoe? Wat?

MARION.

Ga heen nu, ga!

Zij voert hem naar de deur.

SAVERNIJ.

Nu, 'k spoed mij voort. Vaarwel!

(Hij wil gaan, maar komt terug.)

Maar wacht... dit had

Ik nog vergeten...

(Een boek uit zijn zak halende.)

Dit voor u. Een dichter,

En waarlijk niet de slechtste van zijn soort,
 Heeft u bezongen. Zie: „Een Liefde-krans
 Voor Marion de Lorme!” Dit gedicht
 Is schier in aller hand; ja, na „de Cid,”
 Spreekt men van niets, als van dien „Liefdekrans.”

MARION, *het boek nemende.*

Heb dank! — Vaarwel nu!... Rosa, kom, licht voor.

SAVERNIJ.

Goê nacht! — Dus mooglijk wel geen edelman...

Marion, Marion, gij daalt!

TWEEDE TOONEEL.

MARION, *alleen; zij sluit de deur, waar
 door SAVERNIJ vertrokken is.*

Goddank! Hij ging!

Ik vreesde, dat Didier...

(Men hoort het middernacht slaan.)

't Slaat middernacht!...

Elf, twaalf! — Hij kon alreeds hier zijn...

(Zij gaat naar het balkon en ziet naar buiten.)

Nog niets!

(Zij komt terug en gaat misnoegd zitten.)

Hij laat zich wachten!...

*Didier beklimt het balkon, komt zacht
 binnen; legt mantel en degen op een
 stoel. Hij staat een oogenblik stil en
 ziet zwijgend naar Marion, die met de
 oogen neergeslagen voor zich zit.*

DERDE TOONEEL.

MARION, DIDIER.

MARION, *opziende.*

Ha, komt ge eindelijk dan!

(Met zacht verwijt.)

Vol ongeduld, telde ik den laatsten slag.

DIDIER.

Mijn twijfel was 't, die mij weerhield....

MARION.

Uw twijfel!...

DIDIER.

Besluitloos stond ik aan den voet des muurs,
 Toen in mijn borst de stem van 't meelij sprak,
 Van medelij voor u,... zij riep mij toe,
 Mij, — den verworpene: «daarboven wacht
 Een schoon, aanminnig, deugdzaam, lievend meisjen,
 Zoo rein, als 't zonnelicht, dat men alleen
 Gelijk een heilgenbeeld, geknield en met
 Gevouwen handen, naadren mag. — Terug!
 Wat wilt gij daar, — gij, zoon van 't nietig stof?
 Het helder glas heurs levenspiegels smetten?
 Een blanke lelie knakken van heur steng?
 Zij heeft heur hart u argloos toevertrouwd;
 Zijt gij, ellendige, haar liefde waard?
 Wilt gij, door 't neevlig floers van uw bestaan,
 Den glans verduistren van haar morgenzon?»

MARION, *voor zich.*

Is dat theologie? Hij spreekt, gelijk
 Een Hugenoot!

DIDIER.

Daar klonk de tooverklank

Van uwe stem door 't stille van den nacht...
Een onweerstaanbre kracht dreef mij tot u!

MARION.

Gij hebt mij hooren spreken?

DIDIER.

Duidlijk, ja;

Ik hoorde uw stem en ook die van een ander.

MARION, *schielijk*.

't Is waar; ik sprak met Rosa straks; zij heeft
Een diep geluid, zoo diep, als dat eens mans.
Kom zet u bij mij neer. Niet langer wil
Ik knorrig zijn.

Zij wijst hem een stoel naast den hare.

DIDIER.

Neen, aan uw voeten, — hier.

(Hij neemt plaats op een voetbankjen.)

Hoor mij nu aan, Marie. — Ik heet Didier;
'k Werd ouderloos, toen ik ter wereld kwam.
Een oude vrouw vond mij, in 't kerkportaal,
Schier naakt en hulpeloos. De goede ziel
Nam mij uit deernis op, bracht me in haar woning,
Verpleegde mij en werd me een dierbre moeder.
Zij bracht me als christen groot; en toen zij stierf,
Verbleef mij 't al, wat eens het hare was.
't Was luttel, maar genoeg toch om te leven.
Zoo stond ik, nauwlijks twintig jaar, alleen
En onbekend. Ik ging de wereld in;
Ik leerde menschen kennen en — verachten.
Voor enklen voelde ik haat, maar tegenzin
Voor allen. — Ja, het matte glas, dat men
Te recht den spiegel noemt van 's menschen ziel,
Vertoonde mij schier niets dan hoogmoed, dan

Ellende, dan... genoeg!... — 'k Was jong reeds oud,
 En aan 't begin der baan, zoo walgens zat,
 Als stond ik reeds aan d' eindpaal van mijn leven!..
 't Heelal scheen mij een woestenijs, zoo dor,
 Maar nog veel meer de mensch. Zoo sleepte ik, arm
 En in ellend, mijn leven met mij voort. —
 Toen zag ik u, Marie... en milde troost
 Goot balsem in de wond van 't lijdend hart.
 Ik zag u eens — 't was 's avonds, — in Parijs;
 En reeds voor eeuwig stond uw minlijk beeld
 In mijne ziel. — Niet minnen wilde ik u!
 O, neen, ik vlood! en toch — hoe wonderbaar! —
 Ik moest u wederzien. Ja, gij omzweeft
 Mij, als een weldoende engel, overal.
 Toen smeekte ik om een enkle samenkomst;
 Waarom? — ik weet het niet!... Gij gaaft gehoor...
 Stoot mij nu niet terug! — Aan u, Marie,
 Aan u behoort dit hart, aan u mijn leven!
 Kan ik van dienst u zijn, zoo zeg het vrij.
 Wordt gij gesmaad, gehoond, en wilt ge u wreken?
 Behoeft ge 't zwaard of licht den arm van één,
 Die sterven kan, die sterven wil, zoo hem
 Uw lieflijk oog slechts vriendlijk tegenlacht,
 Zoo spreek, *ik* kan 't, *ik* ben de man daartoe!

MARION *teeder.*

Gij zonderling!... maar daarom min ik u.

DIDIER.

Gij mint mij? o, Bedenk wel wat gij zegt
 En zondig niet, want veelomvattend is
 Dat woord, hoe luttel 't ook moog schijnen. Liefde!..
 Weet gij wat dit beduidt? Ja, weet ge 't wel,
 Dat liefde ons bloed, dat liefde ons leven wordt?

Kent gij het vuur, dat, smeulend onder d' aard,
 Zijn kerker openbreekt, aan 't vlammen slaat,
 En, door dien heldren gloed, d' onreine ziel
 Weer loutert en vereëlt? Weet ge ook, Marie,
 Wat liefde is, zonder hoop en zonder grenzen?
 Weet gij 't, dat zij voor eeuwig is? Dat liefde
 Op aard nog leeft, als elk geluk reeds lang
 Versterven moest? — Zeg nu, bemint ge mij?...

MARION.

Ja.... ja!

DIDIER.

Nog weet gij niet, hoezeer ik u bemin:
 Sinds ik u zag, schijnt de aard me een lachend eden,
 Is 't mij, of ik herboren werd. Gij daaldet,
 Als een beeld, uit 's Hemels reine dreven:
 Uw blik verhelderde den donkren nacht
 Mijns levens. Zwervend doolde ik rond op aarde;
 Mijn hart was een woestijn.

MARION.

Mijn arme vriend!

DIDIER.

Marie!

MARION.

O ja, 'k bemin u zoo oprecht,
 Zoo innig wel, als gij ook mij bemint,
 Misschien nog meer!... Ik volgde u overal...
 Waarheen ge ook vluchten mocht!....

DIDIER.

Misleid mij niet!

Bemint ge mij, gelijk ik u bemin,
 Dan ben ik aan geluk zoo rijk, dat zelfs
 Het gansch heelal daarin zou kunnen deelen!

Aan uwe voeten, wil ik leven, zwelgen
In Hemelzaligheid! — Misleid mij niet!

MARION.

Wat kan ik doen, opdat uw twijfel zwicht?

DIDIER.

Geef me een bewijs...

MARION.

En welk?

DIDIER.

Gij zijt toch vrij?

MARION.

Gewis!

DIDIER.

Zoo laat mij uw beschermer zijn.

Ja, wees me een zuster, wees mijn vrouw, Marie!

MARION *voor zich.*

O, God! dat ik hem thans onwaardig ben!

DIDIER.

Gij zwijgt? — 'k Versta u reeds. Niet waar, Marie,
Hij, de arme vluchtling vroeg te veel!... Welnu, —
Laat mij dan met mijn smart alleen!... Vaarwel!...

Hij wil vertrekken.

MARION, *hem weerhoudende.*

Didier! Didier! O, spreek zoo niet!

Zij barst in tranen los.

DIDIER, *haar naderende.*

Vergeef!

(Teeder.)

Waarom ook aarzelt gij? — Marie, o, dat
Wij voor elkaar en aarde en vaderland

En Hemel mochten zijn!... Wij leven stil,
Verborgen, waar gij wilt. Een zaligheid,
Waarom een god ons zelfs benijden zou!...

MARION.

Een Hemel hier op aard!

DIDIER.

Welnu?

MARION *voor zich.*

Onzaalge!

(Luid.)

O, neen! dat nooit!

*Zij rukt zich uit zijn armen los en zinkt in een armstoel
neder.*

DIDIER, *koud.*

Dat nooit? Gij hebt gelijk;

Niet passend was dit aanbod mijnerzijds;

't Voegt mij, er niet meer aan te denken!

MARION, *voor zich.*

O!

Gevloekt het uur, toen hij voor 't eerst mij zag!

(Luid.)

Didier, mijn vriend... waarom breekt gij mij 't hart?

'k Zal later... ja, 'k zal later u verklaren...

DIDIER, *altijd koel.*

Ik vond u lezend, toen ik kwam; wat was 't?

(Hij neemt het boek van de tafel en leest den titel.)

Hm! „Liefdekrans voor Marion de Lorme.”

(Bitter.)

Wat kostlijk boek!

(Hij werpt het boek tegen den grond.)

Wat laag, verachtlijk wezen;

De onreinste wis van 't vrouwelijk geslacht!

MARION, *sidderend.*

Mijnheer!

DIDIER.

Hoe komt dat boek in uwe handen?

MARION.

Door toeval slechts...

DIDIER.

Gewis. Gij weet ook niet,

Gij, reine ziel, wier oog zoo schuldloos lacht,
 Wat een Marion de Lorme heeten mag:
 Een schoone vrouw, naar hart en ziel verdorven;
 Een bloem, wier geur een giftwalm om zich spreidt;
 Een Phryne is zij, die, op 't altaar der liefde,
 Onwaardige offers brengt; die, onbeschaamd,
 De zedelijkheid vertrapt en vuigen handel drijft
 Met haar bekoorlijkheên.

MARION, *haar gelaat met beide handen bedekkende.*

Gerechte God!

(De stem van Savernij buiten.)

Ter hulpe! moord! ter hulp!

DIDIER.

Stil! Wat is dat?

SAVERNIJ, *buiten.*

Moord! moord!

DIDIER, *naar het balkon gaande.*

Een man, door moordnaars aangerand!

Hij grijpt haastig naar zijn degen.

MARION.

Didier! bemint ge mij, zoo blijf dan hier:

Zij dooden u!

DIDIER, *terwijl hij van het balkon springt.*

Maar moet dan d' andre sterven?

(Men hoort buiten degeengekletter.)

Hier! Halt! Slechts moedig, heer! — Daar schurken neemt
Uw loon!

MARION, *van het balkon naar beneden ziende.*

O, Hemel, help! zes tegen twee.

Een stem, buiten.

Vlucht! Vlucht! van hier! Een duivel is die knaap!
Het degeengekletter vermindert en houdt eindelijk geheel op.

DIDIER *verschijnt weder op het balkon*
en spreekt naar beneden.

Het veld is vrij; ga thans gerust uws weegs.

SAVERNIJ, *nog buiten.*

'k Ga niet van hier, mijn ridderlijke held,
Eer 'k voor dien vriendschapsdienst de hand u heb
Gedrukt!

DIDIER.

Ik acht uw dank voldaan.

SAVERNIJ.

Ik niet.

(Hij klimt naar boven.)

Het is me een plicht, meer hartlijk u te danken.

DIDIER.

Doe dat met meer gemak, mijn goede heer,
En roep mij dank ter plaatse, waar gij staat.

VIERDE TOONEEL.

MARION, DIDIER, SAVERNIJ.

SAVERNIJ, *in de kamer komende, den degen in de hand.*

Bij God, mijn vriend, gij zijt een zonderling!
Gij redt mij 't leven en, op d' eigen stond,

Wijst gij, juist niet zeer hofflijk, mij de deur
 Of liever 't venster. Goed. Doe zoo ge wilt!
 Maar nimmer moet men kunnen zeggen, dat
 Een man van naam en van mijn rang en stand,
 Zoo *sans façon* een ridderlijken dienst
 Zich liet bewijzen; dus — uw naam, mijnheer?

DIDIER.

Didier.

SAVERNIJ.

Didier van.. wat?

DIDIER.

Van niets. Waartoe
 De naam? Men viel u aan, ik stond u bij,
 Dit is genoeg. Ik bid u, ga nu heen.

SAVERNIJ.

Wat duivel, heer, versmaadt gij dus mijn dank?
 Wel, op mijn eer, 't waar beter dan geweest,
 Dat gij gebleven waart, mij door de hand
 Dier roovers hadt doen sterven.

(*Marion, ontwarende.*)

Nu begrijp

Ik 't eerst! — Ik stoor een zoet gesprek... Vergeef!

(*Voor zich.*)

'k Wil toch die schoone van nabij eens zien.
 (*Hij nadert Marion, die siddert; haar herkennende, zacht.*)
 Wat zie ik? Gij! -- Hij was het dus...

MARION, *zacht.*

Mijn God!

Verraad mij niet.

SAVERNIJ, *groetende.*

Mijn allerschoonste dame....

MARION, *zacht tot Savernij.*

'k Bemin voor de eerste maal.

DIDIER, *voor zich.*

Hoe onbeschaamd

Hij haar in d' oogen ziet!...

Hij werpt de lamp omver.

SAVERNIJ,

Wat nu? Gij stoot

De lamp omver? Een kostelijke grap!

Nu staan we in donker, vriend.

DIDIER.

Wij staan niet, maar

Wij gaan, zoo 't u behaagt, terstond van hier.

SAVERNIJ.

'k Ben tot uw dienst en volg, zoo gij mij voor

Wilt gaan.

(Tot Marion.)

Volschoone dame, ontvang mijn groet.

DIDIER, *voor zich.*

De gek! Ik haat hem reeds in 't diepst der ziel.

(Luid.)

Nu dan.... ik wacht...

SAVERNIJ.

Gij zijt wat lomp, mijn waarde:...

Maar veel ben 'k u verplicht: ik dank u 't leven!

En daarom hoor: hebt gij soms vroeg of laat

Een vriend van doen of wel, in bittren nood,

Een broederhart beschik dan vrij. Ik heet

Markies van Savernij, woon in Parijs,

Hotel de Nesle.

DIDIER.

Goed. Maar kom nu voort!

(Voor zich.)

Dien blik, Markies, vergeef 'k u nimmer meer.

(Zij klimmen door het venster naar beneden.)

Hier scheiden wij; uw weg is niet de mijne.

VIJFDE TOONEEL.

MARION, ROSA.

MARION, *blijft een oogenblik in gedachten slaan en roept dan.*

Kom, Rosa!

(Rosa verschijnt met licht.)

Sluit dit venster dicht.

ROSA *sluit het venster; keert zich om en bemerkt, dat Marion zich een traan uit de oogen wischt; voor zich.*

Wel zie;

Dat is wat nieuws, 'k geloof, zoo waar, zij weent!...

(Luid.)

Het is reeds laat en slapenstijd.

MARION.

O, ja!...

Voor u is 't tijd; help mij...

(Zij windt zich de haren los.)

en ga dan heen.

ROSA, *haar helpende ontkleeden.*

De vreemde heer, die hier deez' avond was,

Is wis een edelman van hoogen rang?

MARION.

Dat niet.

ROSA.

Toch rijk?

MARION.

Ook niet.

ROSA.

Slechts aardig en galant?

MARION.

Ook dat niet, neen; hij heeft mij zelfs niet eens
De hand gekust.

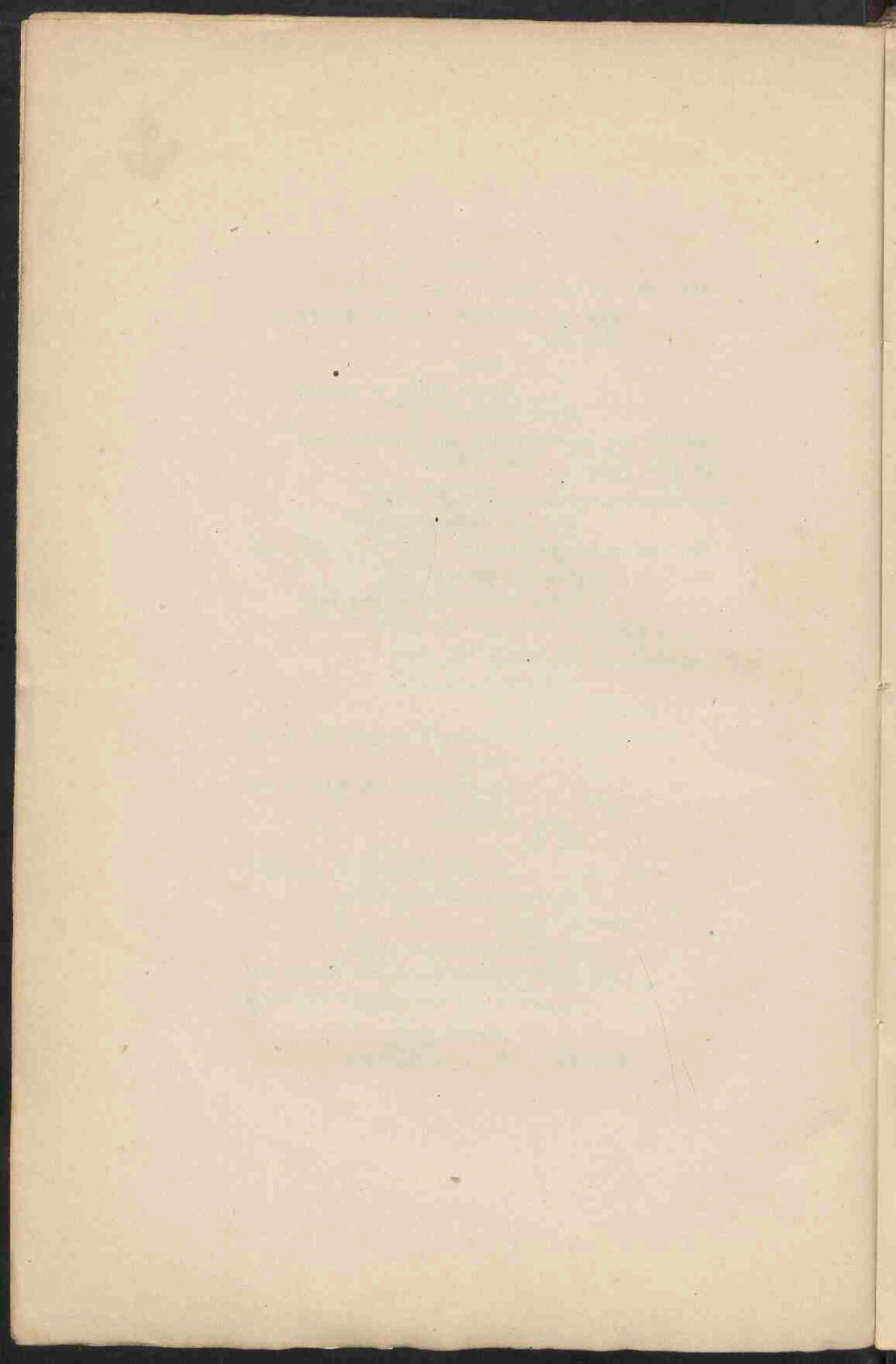
ROSA.

Niet eens de hand gekust?

Wat doet ge met zoo'n man?

MARION.

Ik heb hem lief!

TWEEDE BEDRIJF.

DE ONTMOETING.

P E R S O N E N :

MARION DE LORME.

DIDIER.

MARKIES VAN SAVERNIJ.

L'ANGELIJ.

MARKIES VAN BRICHANTEAU.

BURGGRAAF VAN BONCHAVANNES.

GRAAF GASSÉ.

DE RIDDER VAN ROCHEBARON.

DE RIDDER VAN MONTESAT.

DE GRAAF VILLAC.

DE HOOFDMAN DER SCHAARWACHT.

EEN UITROEPPER.

VOLK.

TWEEDE BEDRIJF.

Te Blois. Een open plaats voor een herberg. Op den achtergrond ziet men de stad; de toren van St. Nikolaas, prijkkende boven alle gebouwen.

EERSTE TOONEEL.

De Graaf VAN GASSÉ, de Markies VAN BRICHANTEAU, de Burggraaf VAN BONCHAVANNES, de Ridder VAN ROCHEBARON zitten aan een tafel voor de herberg. De heeren drinken, rooken en spelen. Later de Graaf VAN VILLAC en de Ridder VAN MONTESAT, daarna L'ANGELIJ.

BRICHANTEAU, staat op en gaat GASSÉ te gemoet, die achter opkomt.

Ziedaar Gassé! van harte welkom, vriend!

Komt gij naar Blois en bij uw regiment?

Gecondoleerd met uw begrafenis.

(Zijn kleeding beschouwende.)

Ah! dat is fraai!

GASSÉ.

Zoo is het mode thans:

Oranje-geel met zilver nitgemonsterd.

't Is smaakvol vindt ge 't niet?

(De armen kruisende en de knevels opstrijkende.)

Maar weet ge, vriend,

Dat Blois wel veertig uren van Parijs
Verwijderd ligt?

BRICHANTEAU.

Veel verder immers nog;
Mij dunkt naar China kan 't zoo ver niet zijn.

GASSÉ.

De vrouwen schreeuwen moord, zij willen niet
Naar Blois in ballingschap.

BONCHAVANNES, *van tafel opstaande.*

Mijnheer komt van
Parijs?

GASSÉ.

Zoo is 't.

ROCHEBARON.

Wat is er nieuws?

GASSÉ.

Niet veel!

Corneille maakt daar altijd nog farore;
Rohan kreeg de orde, Charnacé werd hertog;
Voorts nog een tal van nietigheên, niet waard,
Dat men er over spreekt! — Zoo werden laatst
Een dertig Hugenooten opgeknoopt.
't Duel is steeds aan de orde van den dag.
Den derden, vocht Angennes met d'Arquin,
Omdat hij strikken droeg van vreemde kant.
Pons trok, den vijfden, tegen Laverdie,
Wijl hij hem Sourdis'vrouw had afgetroond;
En Sourdis vocht, den zesden, met Breton,
Om eene van 't theater Mondori.
Den zevenden, vocht al wat Brissac heet
Met d'andren van Soubise, zoo ik nieën,
Om 't loopen van een paard of van een hond.

Ten laatste nog Caussade en Latournelle,
Om niets zoo... joci Causa, voor de grap!
Caussade stak den ander door en door.

ROCHEBARON.

Dood?

GASSÉ.

Als een muis. Zoo is het mode thans.

BRICHANTEAU.

Parijs! Parijs! Gij zijt het paradijs!
O, zoet genot, dat gij alleen kunt schenken!
Daar vliedt in lust en minnekoozerij,
In spel en dans, in ridderlijken strijd,
Het leven vrolijk heen; hier kruipt de tijd,
Verveelt men zich...

(Gezwende.)

voor 't lieve Vaderland.

Caussade alzoo stak Latournelle dood?

GASSÉ.

Ja, met een coup d'écart.

(Zijn kleeding beschouwende.)

Wat duivel, vriend,

Die kleeding is volstrekt niet naar den smaak.
Men draagt geen nestels meer en ook geen knopen;
Glad uit de mode! Strikken overal!

BRICHANTEAU.

Vertel nog liever wat van 't tweegevecht.
Spreek op. Wat zegt de koning daar wel van?

GASSÉ.

De kardinaal is woedend; denkt, eerlang
Ons van die ziekte te genezen.

BRICHANTEAU.

Zoo!

BONCHAVANNES.

En kwam er tijding uit het legerkamp?

GASSÉ.

Gewis; Figueres viel... hoe was het ook..?

In onze, — neen, 'k geloof, in 'svijands macht.

Jawel, 'k bedrieg mij niet, in 's vijands macht;

Bij duistren nacht zijn de onzen overvallen.

ROCHEBARON.

Vervloekt! Wat zegt de koning daar wel van?

GASSÉ.

De kardinaal is uiterst ontevreden.

BRICHANTEAU.

Wat nieuws van 't hof? De koning is toch wel?

GASSÉ.

De kardinaal is krank; hij heeft de koorts;

Ook lijdt hij veel aan jicht en podagra.

BRICHANTEAU.

Maar, vreemde snaak, wij vragen naar den koning,

En gij spreekt altijd van den kardinaal!

GASSÉ.

Dit is de mode zoo, de laatste smaak!

BRICHANTEAU.

Aldus weet gij geen nieuws?

GASSÉ.

Niets van belang; —

Wacht eens! Ja toch... een wondersprookjen.

Acht weken lang, spreekt men in heel Parijs

Van niets dan van dit raadsel: zij verdween!

BRICHANTEAU.

En wie?

GASSÉ.

Marion! De schoonste van de schoonen,

BONCHAVANNES.

Marion de Lorme?

GASSÉ.

Een vreeselijke slag

Voor onze modewereld!

BRICHANTEAU.

Wees gerust;

Dan kan ik u een heuglijk nieuws vertellen.

(Geheimzinnig.)

Zij is...

GASSÉ.

Waar?

BRICHANTEAU.

Hier.

GASSÉ.

In Blois?

BRICHANTEAU.

Incognito.

GASSÉ.

Marion in Blois? Gij steekt den draak met mij.

Marion, het modesieraad! hier in Blois,

Bij de antipoden van Parijs? Och kom,

Onmogelijk is 't; dat moet een dwaling zijn!

BRICHANTEAU.

En zult gij twijfelen nog, als ik u zeg,

Dat Saverny haar heeft gezien en zelfs

Gesproken, ja! Het is geen fabeltjen:

Zij heeft voor goed een hartelief gevonden,

Aan wien van Savernij het leven dankt;

Uit roovershanden heeft hij hem verlost!

Recht wakkre schurken, die, bij duistren nacht,

Op zijn horlogie 't uur bemerken wilden,

Waarin men tot zijn zieleheil, het geld
 Leegde uit zijn beurs, ter lezing van een mis.

GASSÉ.

Nu op mijn eer, dat lijkt wel een roman.

ROCHEBARON.

Maar zijt gij van uw zaak wel zeker, vriend?

BRICHANTEAU.

Zoo zeker, zoo gewis, als ik in 't veld
 Van keel, drie gouden klokjens voer, weet ik,
 Dat Savernij niet rusten zal, voor hij
 Den redder van zijn leven heeft gevonden.

BONCHAVANNES.

Dan moest hij regelrecht tot haar zich wenden.

GASSÉ.

Dat zeg ik ook.

BRICHANTEAU.

Zoo dacht hij 't ook te doen:

Maar onverhoeds is zij haar huis ontweken,
 En niemand weet waar zij gebleven is.

*MARION en DIDIER gaan, door de spreken-
 den onopgemerkt, op den achtergrond, over
 het tooneel en verdwijnen door de deur
 van een der woningen ter zijde.*

GASSÉ.

't Is grappig, op mijn eer, 'k verlaat Parijs,
 Om hier, in Blois, Marion terug te vinden.

*De heren VILLAC en MONTESAT komen op;
 zij spreken zeer luid en schijnen met elkan-
 der te twisten.*

VILLAC.

Ik zeg u, neen!

MONTPE SAT.

En ik beweer van ja!

VILLAC.

Corneille is slechts een prul!

MONTPE SAT.

Hij is een god!

Zijn Cid een meesterstuk,

VILLAC.

Een meesterstuk?

Een vod!... Geen stijl! 't zijn woorden zonder zin;

Hij noemt de dingen stoutweg^g zoo zij heeten,

Natuurlijk fijn en kiesch. En dan — de stof!

Het stuk is zondig, kwetsend voor de zeden;

Naar canonieke wet, is zelfs zijn held

Niet eens bevoegd, de schoone te verwerven!

BRICHANTEAU tot BONCHAVANNES.

Wat flinke taal, daar kunnen wij van leeren.

VILLAC.

Neen, neen, mijn goede heer! blijf mij van 't lijf

Met uw erbarmelijken Cid. Laat eerst

Corneille een Pyramus en Bradamante

Ons leveren of andre meesterstukken,

Als Chapelin, Mairat, Hobert, Durger,

Als leden van onze academie schrijven,

Dan wil ik hem zijn roem, als dichter, schenken.

BRICHANTEAU.

't Is al vernuftig wat hij zegt

BONCHAVANNES.

Maar toch

Hoorde ik onlangs, door mannen van gezag,

Corneille roemen, als een groot talent.

VILLAC.

Ja, — als hij Aristoteles wil volgen,
Dan kan er mettertijd iets van hem worden.

MONTPE SAT.

Dwaas! Zijn genie schiep zich een eigen weg;
Zijn naam zal door alle eeuwen leven!

VILLAC.

Bah!

GASSÉ.

Stil, heeren, stil! Ik zal den strijd beslechten. —
Corneille is in de mode en verdringt Garnier,
Zoo als, in onzen tijd, de pluimbarret
Moest wijken voor den viltlen hoed, niet waar?

MONTPE SAT.

'k Ben voor Corneille en voor den viltlen hoed!

GASSÉ, tot MONTPE SAT.

Ga niet te ver, mijn vriend!

(Tot VILLAC.)

Garnier is groot,

Corneille gansch niet slecht.

VILLAC.

Dat geef ik toe.

ROCHEBARON.

Dan zijt gij 't beiden eens.

*L'ANGELIJ komt op en neemt plaats aan een
der tafels, zonder zich met iemand te be-
moeien. Hij is gekleed in 't zwart fluweel,
met Brandenburgsch goud.*

VILLAC.

Geloof me vrij,

Wanneer 't publiek die rapsodicën huldigt,
Gaat ook de roem van ons tooneel ten grave!

Wie draagt de schuld daarvan? — Die Richelieu!

GASSÉ.

Spreek zachter; zeg voor 't minst: zijne Eminentie...

BRICHANTEAU.

Ei wat, de duivel haal zijn Eminentie!
Is 't niet genoeg, dat hij in 't leger heerscht
En over onze beurzen kommandeert?
De tong zal hij ons niet aan banden leggen!

BONCHAVANNES.

Gevloekt de tijger, die ons vleierend wort;
Een bloedhond is 't, in 't roode priesterkleed

ROCHEBARON.

Waartoe dient ons in Frankrijk nog een koning?

BRICHANTEAU.

Het volk verkeert in nacht en duisternis
En slaat het oog op een bedrieglijk licht,
Dat licht is hij, — de koning de lantaren,
Die nog dat licht met neevlig glas omsluit,
Om 't dus voor wind en stormen te behoeden.

BONCHAVANNES.

O, dat de dag toch eindelijk aan mocht breken,
Waarop dat licht voor goed wordt uitgedoofd
En ondergaat door 't stormen van ons zwaard!

ROCHEBARON.

Ja, dachten allen zoo als wij, dan zou...

BRICHANTEAU.

Welnu, vereenen we ons! Wat denkt ge er van?
Een flinke stoot, en — Frankrijk is gered!

L'ANGELIJ, opstaande met diepe stem.

Een samenzwering? Denkt aan Marillac!

*Brichanteau, Rochebaron, Gassé ontmoeten en zien
elkander zwijgend aan. L'Angelij keert naar zijn
zitplaats terug.*

VILLAC, *Montpesat terzijde voerende.*

Mijnheer de graaf heeft, sprekend van Corneille,
Mij straks iets toegevoegd, dat krenkend is
Voor de eer eens edelmans, ik hoop daarom,
Dat hij 't nu passend vinden zal, dat ik
Hem, op mijn beurt, een woordjen spreek in 't oor.
Begrijpt ge mij?

MONTPE SAT.

Volkomen. Op den degen?

VILLAC.

Zoo als gij wilt.

MONTPE SAT.

Of met pistolen? Kies.

VILLAC.

Het liefst dan beide maar.

MONTPE SAT.

Zoo kom dan mede;

Wij zullen ras een plekjen vinden. Kom!

Hij neemt hem bij den arm en wil gaan.

L'ANGELIJ, *opstaande.*

Een tweegevecht? Zacht, heeren, zacht; denk eerst
Aan Bouteville, en 't lot, dat hem weervoer.

VILLAC, *den arm van Montpesat loslatende.*

Wie is die man in 't zwart?

ROCHEBARON.

Zijn aanblik spelt

Mij weinig goeds.

L'ANGELIJ.

Mijn naam is l'Angelij;

'k Ben hofnar bij des konings majesteit!

BRICHANTEAU, *tuid lachende.*

Ha, ha! Zie 't raadsel opgelost, waarom

De Koning altijd treurig is.

BONCHAVANNES.

Een nar!

Een spotvink van den kardinaal! Ha, ha!

L'ANGELLIJ.

Voorzichtig, heeren! Ver — zeer ver reikt des

Ministers arm. Hij is een duchtig maaier,

Die 't gistend bloed bij stroomen kan doen vloeien;

Hij werpt den rooden mantel op dien plas, —

En 't lied is uit.

(*Een poeze.*)

GASSÉ.

Vervloekt!

MONTESAT.

Ik gruw er van!

ROCHEBARON.

'k Voel 't vlijmend zwaard alreeds!

BRICHANTEAU.

Vorst Pluto zelfs

Is bij dien nar niets, dan een gappenmaker!

TWEEDE TOONEEL.

DE VORIGEN. EEN UITROEPER *te paas'd met vier stadsknechten.* Een van hen roert de trom; een ander sleeft de trompet. VOLK.

GASSÉ.

Wat wil dat volk? Aha! ik merk het reeds!

Welk lied zal hij, in 't bonte pak, ons zingen?

BRICHANTEAU, *tot een goochelaar, die zich onder de menigte bevindt en een aap op den rug draagt.*

Wie van uw twee laat d' andren kijken, vriend?

MONTESAT *tot Rochebaron.*

Zie eens, of in ons spel de boeren niet

Ontbreken, — zoo ik meen, staan ze allen daar.

Op de vier stadsknechten wijzende.

DE UITROEPER, *met sterk neusgeluid.*

Silentium! — Gij burgers hoort, attentie!

BRICHANTEAU.

Die knaap vermoeit zijn neus meer, dan zijn mond,

Bij 't spreken.

DE UITROEPER.

Stil!

(Hij leest.)

Op koninklijk bevel! —

«Wij Lodewijk door Gods genade...

BONCHAVANNES, *tot Brichanteau.*

Dat is de mantel nu, waar Richelieu

Het alles meê bedekt.

L'ANGELIJ.

Geef acht, mijnheeren!

DE UITROEPER, *vervolgende.*

«Koning van Frankrijk en van Navarra. Allen, die
«deze zullen zien of hooren lezen, salut! (*Neemt
«groetend den hoed af.*) Daar, ondanks de bestaande
«wetten, en trots de door onze verhevene voorvade-
«ren onderteekende edicten en mandaten, tot keering
«van het tweegevecht, hetzelfde in de jongst verloo-
«pen dagen meer, dan ooit, heeft plaats gehad, —

„zoo willen wij hiermede gezegde edicten en mandaten niet alleen in herinnering hebben gebracht, „maar de daarin tegen de overtreders uitgesproken „straffen nog strenger doen zijn; en bevelen:

„Dat elke duellist, die den tweestrijd overleeft, „edelman óf burger, in hechtenis genomen, voor ons „gerecht gebracht, en door den koorde met den dood „gestraft zal worden. — Voorts willen wij in boven- „genoemde gevallen afstand doen van ons recht van „genade.

„Dit is onze koninklijke wil!”

Geteekend: Lodewijk;
en lager: Richelieu.

(*Gemor onder de edellieden.*)

BRICHANTEAU.

Als boeven, aan de galg ons op doen hangen?

BONCHAVANNES.

Waar woont de schurk, die strikken draait,
Om edellieden daarmede op te knoopen?

DE UITROEPER.

„Van rechtswege aan een iegelijk ter kennis te „brengen, en aan alle hoeken en straten aan te plakken.

*Twee knechten bevestigen een groot papier
aan een lantarenpaal aan den hoek van
een huis. De Uitroeper vertrekt, alsmede
het volk.)*

GASSÉ.

Juist, zoo is 't goed! Dat lijkt er beter naar;
Hangt dat mandaat maar op!

BRICHANTEAU.

Tot dat we ook hem,
Die 't schrijven liet, er nevens zullen hangen.

DERDE TOONEEL.

DE VORIGEN, *Markies van Savernij.*BRICHANTEAU, *Savernij tegemoet gaande.*

Wel, Savernij, hebt gij uw man gevonden?

SAVERNIJ.

Ik weet nog niets. 'k Zocht overal, ik vroeg;
Maar 't was vergeefs. Geen stervling kent Marion.
Men weet niets van de roovers, niets van hem,
Die mij het leven redde; als waar 't een droom,
Is alles sporeloos verdwenen...

BRICHANTEAU.

Nu,

Gij kent hem toch, en dus...

SAVERNIJ.

Ik ken hem niet;
Want zie, pas waren we in 't vertrek, of fluks
Stiet hij de lamp omver.

BRICHANTEAU.

Recht zonderling.

En weet ge ook niet zijn naam?

SAVERNIJ.

Hij heet Didier.

BRICHANTEAU.

Didier, Didier? Wie noemt zich zoo? Didier...
't Is wis de naam eens burgers.

SAVERNIJ.

't Is de zijne.

En menig, die uit aadlijk bloed ontsproot,
 En trotsch is op een ouden heldennaam,
 Klopt zulk een edel hart niet in de borst.
 Zes roovers grepen me aan, op d' eigen stond,
 Dat hem Marion in liefdes armen sloot;
 Toch rukte hij zich los en sprong mij bij!
 Een schoone daad: mijn schuld zal 'k hem betalen;
 Dat zweer ik plechtig bij mijn riddereer.

GASSÉ.

En sinds wanneer denkt gij aan schuldbetalen?

SAVERNIJ.

Waar ik met bloed betalen moest, heer graaf,
 Was 'k altijd prompt en bleef ik nooit iets schuldig.

*Het is nacht geworden. De vensters der stad
 worden van lieverlede verlicht. Een lantaren-
 opsteker heeft de lantaren, waaronder het man-
 duat werd opgehangen, aangestoken. De deur
 van het huis, waar Didier en Marion zijn
 binnen gegaan, wordt geopend. Didier, naden-
 kend en met de armen over elkaar gestagen,
 komt naar buiten.*

VIERDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DIDIER.

DIDIER, op den achtergrond en zonder
 door de overigen te worden opgemerkt.

Van Savernij! — Dat ik hem weer mocht vinden
 Den knaap, die haar zoo stout in de oogen zag...
 Dien blik vergeet ik nooit!

BONCHAVANNES, *tot Savernij, die met
Brichanteau in gesprek is.*

van Savernij!

DIDIER, *voor zich.*

Dat is mijn man!

*Hij komt langzaam meer naar voren, het
oog op de edellieden gericht; hij zet zich aan
een tafel, nabij den lantarenpaal; niet ver
van l'Angelij, die voortdurend ook aan een
tafel zit.*

SAVERNIJ.

Wat wil mijnheer de graaf?

BONCHAVANNES, *tot Savernij, die hem nadert.*

Hebt gij 't mandaat gelezen?

SAVERNIJ.

Welk mandaat?

BONCHAVANNES.

Dat ons het tweegevecht verbiedt.

SAVERNIJ.

Nog niet;

Maar 't is een wijs besluit, dat elk moet prijzen.

BONCHAVANNES.

En zult ge 't prijzen ook, dat de edelman,
Die duelleert, daarvoor op 't galgenveld —
Verstaat ge 't wel — mag bunglen aan de galg?

SAVERNIJ.

Wat zegt ge? Is 't ernst?

BONCHAVANNES.

Neen, voor de grap misschien!

SAVERNIJ.

Gij drijft den spot met mij. — Onmooglijk is 't!
Men hangt wel boeren, maar geen edellieden.

BONCHAVANNES, *op den lantarenpaal wijzende.*

Zoo lees dan zelf; — dáár heeft men 't aangeplakt.

SAVERNIJ, *Didier ontwarende,*

Die sombre knaap... hij, in dien zwarten mantel,

Zal 't voor mij lezen.

(Tot Didier met verheffing van stem.)

Zeg eens, goede vriend!

Hoort ge mij niet? —

(Tot Brichanteau.)

Die kerel lijkt wel doof!

(Nog luider.)

He! hoor eens, beste vriend!

DIDIER, *die hem niet uit het oog verloor,*

langzaam het hoofd opbeurende.

Spreekt gij tot mij?

SAVERNIJ.

'k Meen wel van ja! Kom, lees mij fluks dat ding

Eens voor — natuurlijk niet voor niet — kom gauw;

Beur 't hoofd maar wat omhoog!

DIDIER.

Gij wilt, dat ik...

SAVERNIJ.

Dat lezen zult; gij kent toch 't ABC.

DIDIER.

Daar staat, dat hij die vecht — 't zij edelman

Of niet — den schanddood sterven moet, en door

De hand des beuls zal worden opgeknoopt.

SAVERNIJ.

Dat staat er niet; een wakker edelman

Hangt men niet op; want recht blijft altijd recht;

Een ieder heeft het zijne, is 't niet zoo?

Wij hebben rechten, en de burger ook.

En daarom juist knoopt men den burger op;
Maar nooit nog heeft men d' edelman gehangen.

(Tot de edellieden.)

Dat volk wordt onbeschaamd!

(Tot Didier.)

Gij zijt nog jong,

Mijn vriend; licht leert gij 't lezen nog; misschien
Ook ziet gij slecht, en hindert u die hoed;
Neem af den hoed, en dan zal 't beter gaan;
Terstond den hoed van 't hoofd.

DIDIER, *de tafel omverpende.*

De maat is vol!

Ik heb gelezen, heer, en nu mijn loon!
Ik vorder bloed, uw hartebloed, markies!

SAVERNIJ.

Bij God, wij hebben goeden reuk; hij ruikt
Den edelman in mij, en ik in hem
Den burger!

DIDIER.

'k Wil mij aadlen in uw bloed!

SAVERNIJ, *ernstig.*

Een oogenblik; wij zijn zoo ver nog niet...
Ik ben Gaspard, markies van Savernij.

DIDIER.

Wat raakt dit mij?

SAVERNIJ.

En deze mijn getuigen:

De Graaf Villac, Gassé, van ouden adel.

Thans vraag ik u: "zijt ge edelman?"

DIDIER.

Waartoe?

Ik ben een vondeling en heb geen naam.

Maar ik heb bloed, dit, dunkt mij, is genoeg.

SAVERNIJ.

Niet altijd, beste heer. Wijl echter een
Gevonden kind van aadlijk bloed kan zijn,
Zoo zal de mooglijkheid mij ditmaal vergenoegen;
'k Ben tot uw dienst, mijnheer. Op welken tijd?

DIDIER.

Op 't oogenblik.

SAVERNIJ.

Dat heet ik flink gesproken.

't Is heldenbloed, dat door uw aadren vloeit.

DIDIER.

Een degen!

SAVERNIJ.

Wat? Hebt gij geen degen zelfs?

Dat is niet sijn, mijn vriend, en kon op nieuw
Een twijfel op doen rijzen.

(Zijn degen trekkende.)

Neem mijn degen.

En 'k zweer, hij was mij trouw!

L'ANGELLIJ.

Mijn goede heer,

Neem liever nog den mijne, neem den mijne;
Want voor uw doen past juist een narren-degen.

DIDIER.

Geef hier!

(Tot Savernij.)

Dat God den brave thans bescherme!

BRICHANTEAU, *zich in de handen wrijvende.*

Zoo'n vechtpartij doet nog eens goed aan 't hart!...

SAVERNIJ, *tot Didier.*

Maar nu -- waarheen?

DIDIER.

Dáár, onder die lantaren.

GASSÉ.

Weest toch verstandig, heeren, ziet, hoe flauw
Dat lampjen brandt. — Bij George, mijn patroon,
Gij steekt elkaar nog de oogen uit!

DIDIER.

't Is licht

Genoeg, om ons den gorgel af te snijden.

SAVERNLIJ.

Zeer waar!

VILLAC.

Gij kunt niet zien!

DIDIER.

Het flikkrend zwaard

Herschept de duisternis in heldren dag.

Maak voort, markies!

SAVERNLIJ.

Mijnheer, ik ben gereed.

Zij werpen hoed en mantel af. De strijd begint.

VIJFDE TOONEEL.

DE VORIGEN, MARION, *in nachtgewaad.*

MARION.

Ik hoor gerucht... ik hoor zijn stem... Wat zie ik?

(De strijd duurt voort.)

Hij is 't — Didier! — Ter hulp! ter hulp! o God!

SAVERNLIJ.

Schaf toch die vrouw van hier!

DIDIER, *het hoofd omwendende.*

Algoede God!

BONCHAVANNES, *Savernij naderende.*

Houdt op! Gij zijt verloren! Ginds — ja, ja!
'k Zie van nabij het flikken hunner lansen...
De schaarwacht nadert ons; houdt op, houdt op!

BRICHANTEAU, *tot Savernij.*

Om niet te sterven, houd u dood!

SAVERNIJ, *neervallende.*

Ach!

*De hoofdman nadert met de schaarwacht.
Marion verbergt zich luisterend achter de
deur van het huis.*

DE HOOFDMAN, *tot Didier.*

Halt!

In 's konings naam, zijt gij mijn arrestant!
Bij God, gij drijft de stoutheid toch wat ver;
Op d' eigen plek, waar het duel-mandaat
Werd aangeplakt!... Neemt hem gevangen. Voort!

(De wachten naderen Didier, en ontwapenen hem. Savernij naderende, die ter aarde ligt, omringd door de edellieden.)

En wie is de andre, daar? Zijn oog schijnt reeds
Gebroken...

BRICHANTEAU.

Ja. Hij was markies van Savernij;

Hij is niet meer.

HOOFDMAN.

Wel hem! Want deze dood

Is beter nog, dan d' andre!

(Tot de edellieden.)

Ik vertrouw

Zijn lijk aan u. De dood wou zijn proces;
Maar gene zal eerlang zijn stoutheid boeten.

*De wachten vertrekken met Didier langs
de eene zijde; terwijl de edellieden met
Suverny langs de andere vertrekken.*

DIDIER, *terwijl hij wordt weggeleid.*

Vaarwel, Marie, vergeet mij, zoo gij kunt...!

ZESDE TOONEEL.

MARION, L'ANGELI.

MARION.

Didier! Waarom roept gij vaarwel? Waarom
Moet 'k u vergeten?

*(Hem willende volgen, wordt zij door den
hoofdman terug gewezen. Tot l'Angelij,
naar voren komende.)*

Wat heeft hij misdreven?

Een tweestrijd, anders niet; — van euveldaad
Kan hier geen sprake zijn; men brengt hem slechts
In zekerheid; — en morgen is hij vrij;
Hem dreigt toch wis geen leed?

L'ANGELIJ.

Kom hier — en lees.

MARION, *na gelezen te hebben.*

Hoe! dood! Gerechte God! kan 't mogelijk zijn!...
Het schemert mij voor de oogen!... staat daar: dood?

Zij grepen hem... zij zullen hem vermoorden...
 Vermoorden, ach! en ik onzaalge was 't,
 Die hem verried! 'k dacht hem te redden, riep, —
 En riep den dood voor hem! Didier! Didier!
 Ik heb uw hoofd den beul ter prooi gegeven! —
 Maar neen, — dat kan, dat mag niet zijn! Niet waar,
 Men mag hem zoo niet dooden. Neen, zeg neen!
 Een tweestrijd geldt toch voor geen lagen moord,
 En 't was gewis een eerlijk tweegevecht...
 Hij zal daarom den dood niet sterven — neen!
 Ik smEEK het u, zeg neen!

L'ANGELIJ.

Ik zeg u, ja!

MARION.

Hij vluchte dan!

L'ANGELIJ.

De muren zijn wat hoog!

MARION.

Didier! Opdat een zondares vertwijfel,
 En hier op aard reeds hellepijn verdure,
 Trof u des Hemels toorn... gij sterft voor mij...
 De Hemel wil mij straffen!

(Tot l'Angelij.)

Ach! ik maakte

Het hobblig pad zijns levens voor hem effen;
 'k Heb hem bemind, bewaakt, 'k heb hem verpleegd
 Met teedre zusterhand en thans... o God!
 Wacht hem, gekluisterd tusschen kerkmuren,
 De dood! — Zij foltren, neen, zij foltren hem toch niet?

L'ANGELIJ.

Wie weet, misschien.

MARION.

Dan naar den koning heen!
Terstond! Hij heeft een edel hart, hij schenkt
Hem wis genade!...

L'ANGELIJ.

Ja, — de koning wel,
Maar niet de kardinaal.

MARION, *in verbijstering.*

Zoo geef mij raad,
En zeg, wat moet ik doen?

L'ANGELIJ, *de schouders ophalende.*

Ja, lieve kind,
Gebeurd is hier gebeurd! — Hij wordt gehangen!

MARION.

Mijn bloed verstolt tot ijs! — Zijt gij een mensch?!

L'ANGELIJ.

Een nar aan 't hof van koning Lodewijk.

MARION.

Didier! o, mijn geliefde! moed! Ik weet
Het wel, 'k ben slecht — 'k ben zondig en verworpen!
Toch wil ik toonen, wat, met 's Hemels hulp,
Een zwakke vrouw vermag. Ik volg u na!

Zij vertrekt.

L'ANGELIJ, *zijn degen opnemende.*

En goede reis! Licht, dat ge u nog beklagt!
Wie onzer is 't, die hier de zotskap draagt?

DERDE BEDRIJF.

DE TOONEELSPELERS.

P E R S O N E N :

MARION DE LORME.
DIDIER.
MARKIES VAN SAVERNIJ.
MARKIES VAN NANGIS.
MIJNHEER VAN LAFEMAS.
MARKIES VAN BRICHANTEAU.
GRAZIOSO.
TAILLE BRAS.
SCARAMOES.
EEN BEDIENDE.
TOONEELSEELERS.

DERDE BEDRIJF.

Een park. Op den achtergrond een verhevenheid, waarop men het slot Nangis ontwaart. De poort is met zwart behangen en met het geslachtswapen versierd.

EERSTE TOONEEL.

VAN LAFFEMAS, VAN SAVERNIJ, *verkleed als officier van het regiment van Anjou. Een pleister voor het oog; zware baard.*

LAFFEMAS.

Gij waart er bij, en zaagt het feit volbrengen?

SAVERNIJ.

Om u te dienen, ja, — hij was mijn vriend,
Die goede Savernij! Hij is niet meer..

LAFFEMAS.

Dus waarlijk dood?

SAVERNIJ.

Ja, dood... zoo waar ik leef,

En door een degenstoot. Zijn tegenstander
Dreef hem het lemmer in de borst, juist bij
De vijfde rib, en, door de longen heen,
Vlak in de lever, waar — zoo als men weet —
Het bloed zijn oorsprong heeft,.. en hij viel dood!

LAFEMAS.

't Is duidelijk.

SAVERNIJ.

Ja, hij moest er aan gelooven
Want zulk een stoot was doodlijk te allen tijd.

LAFEMAS.

Gij zijt vast medicus, mijnheer?

SAVERNIJ.

Dat niet.

LAFEMAS.

Gij hebt die kunst toch zeker bestudeerd?

SAVERNIJ.

O, ja; doch naar het stelsel en de leer
Van Aristoteles.

LAFEMAS.

Dat merkt men ras.

SAVERNIJ.

Dat dunkt u vreemd, mijnheer? en toch, 't is waar.
Ik ben zoo wat boosaardig van natuur;
Ik vind vermaak in 't lijden van een ander:
Mijn zaligheid, zoo 'k iemand dooden kan.
'k Stond lang dus in beraad — niet zonder reden —
Of ik soldaat, of wel een arts moest zijn.
Tot 'k eindelijk mij verklaarde voor den degen.
Dat was voorwaar het veiligst middel niet,
Maar toch het best, om ras een eind te maken.
Het kwam mij soms ook wel eens in den zin,
Om, als acteur, de planken te betreden;
Of 'k wou poëet of beerenleider zijn, —
Om, door langwijligheid, den mensch te plagen;
Doch 'k gaf dat denkbeeld op, omdat ik graag

Des middags eet, en 's avonds wil soupeeren ;
'k Gaf dus den brui van poëzie en beeren!

LAFFEMAS.

Gij hebt dus ook de dichtkunst bestudeerd?

SAVERNIJ.

Zoo wat; — doch naar het stelsel en de leer
Van Aristoteles.

LAFFEMAS.

Zoo. Den markies

Hebt gij dus goed gekend?

SAVERNIJ.

Dat zweer ik u,

Zeer goed; ofschoon ik niet van adel ben.
'k Begon, als piekenier; maar 'k stond mijn man,
En klom dus spoedig op tot officier;
Hoewel veel later toch, dan de markies,
Die in de wieg reeds zijn patent ontving.

LAFFEMAS.

Gij werdt gezonden dus, om aan zijn oom
Die droeve tijding te berichten?

SAVERNIJ.

Ja.

Zijn neef, mijnheer de Brichanteau en ik,
Wij brachten hier het lijk, waar 't, in het graf
Der vaadren, rusten zal.

LAFFEMAS.

En zeg, hoe werd

Die treurmaar door den hertog wel ontvangen?

SAVERNIJ.

Met stille smart. Geen traan blonk in zijn oog;
Geen enkel woord, geen klaagtoon liet hij hooren.
Hij minde hem, zooals men 't leven mint.

Zelf kinderloos, was hij zijn eenige hoop;
 Ofschoon een vijftal jaren reeds vergingen,
 Sinds hij voor 't laatst hem zag.

De Markies van Nangis, een grijsaard met witte haren, in rouwgewaad, gaat op den achtergrond over het tooneel, zwaarmoedig, met over elkander geslagen armen. Negen man wachten volgen hem; mede in rouwgewaad.

LAFEMAS.

Die arme man!

SAVERNÏJ, voor zich; terwijl van Lafemas naar den achtergrond gaat, en den markies blijft nastaren.

Die dierbare oom! Hij gaat mij toch aan 't hart.
Brichanteau komt op en nadert Savernij.

TWEEDE TOONEEL.

DE VORIGEN. BRICHANTEAU.

BRICHANTEAU, lachend.

Hoe gaat het, neef, sinds gij gestorven zijt?

SAVERNÏJ.

Ach, zie dien grijsaard ginds, hoe treurig sluipt
 Hij voort. Had ik uw raad maar niet gevolgd;
 Ik stiet hem te onbedacht een dolk in 't hart.
 't Waar 't best, dat wij hem alles openbaarden.

BRICHANTEAU.

Om 's Hemels wil, dat niet! Wees toch niet dwaas;
 Zijn smart dient juist voor uw incognito.

SAVERNIJ.

Mijn dierbare oom!

BRICHANTEAU.

Gij bleeft voor hem gespaard;

Hij zal u wederzien.

SAVERNIJ.

Bezwijkt hij niet

Van smart, zoo zal de vreugd hem dooden. Ja,

Die slagen zijn den grijze veel te zwaar.

BRICHANTEAU.

Klaag niet, mijn vriend, — het is nu eenmaal zoo.

SAVERNIJ.

Die oude man! Het wordt mij bang om 't hart,

Als ik de zielesmart lees in zijn oog.

'k Bedwing mij nauw, als hij de kist genaakt,

Die aanstaart en omvat.

BRICHANTEAU.

De kist is leeg.

SAVERNIJ.

Is leeg... o, ja; maar 't bloedig lijk, helaas!

Begraven in zijn hart... daar ben ik dood

En voor altijd.

LAFEMAS, van den achtergrond naar voren komende.

Die oude! Zie, de smart,

Vertoont, in elken trek, zich op 't gelaat.

BRICHANTEAU, *zacht tot Savernij.*

Wie is die sombre man? Hoor, dat gezicht

Bevalt mij niet.

SAVERNIJ, *zacht tot Brichanteau.*

Een vriend wis van den huize;

Hij is mij onbekend.

BRICHANTEAU.

Een roofdier is 't;

Een kraai, die rondvliegt om zijn prooi; de lucht
Van 't graf lokt hem hier heen. Voorzichtig, vriend!
Dat sluw gelaat voerspelt mij ongeluk.

DERDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DE MARKIES VAN NANGIS.

LAFFEMAS, *hem tegemoet gaande.*

Mijn waarde heer markies, het droef verlies,
Dat gij geleden hebt, is naamloos groot
En onherstelbaar. Ja, van Savernij
Was jong en schoon, het sieraad van uw stam;
Bedachtzaam steeds in woorden en in daden;
Oprecht en goed, zoo deugdzaam, als bescheiden;
Een voorbeeld voor de jeugd; door elk geacht,
Geprezen en bemind. — Een harde slag!

SAVERNIJ, *voor zich.*

De duivel haal dien kerel en zijn preeken;
Hij maakt miju oom nog droever, dan hij is.

(Zacht tot Brichanteau.)

Och, troost hem, vriend, en spreek wat kwaad van mij.

BRICHANTEAU, *tot Laffemas.*

Met uw verlof; zoo fraai was 't met zijn deugd
Juist niet gesteld. Ik was een trouwe vriend
Van den verslagene. Maar toch, ik kan
Hem niet zoo hoog en overdreven prijzen.
O, neen! hij had veel leelijke gebreken;
Een ieder weet, dat, in den laatsten tijd,

Hij zich zoozeer, zoo schandlijk, heeft vergeten,
Dat zelfs zijn dood hem niet tot eer verstrekt.

LAFEMAS.

Een tweestrijd? Anders niet! Wel, lieve deugd!
En dat wilt gij hem tot verwijt doen strekken...

(*Scherp; en op den degen van Brichanteau wijzende.*)

Zijt gij soldaat?

BRICHANTEAU, *op denzelfden toon, en op
de paruk van Laffemas wijzende.*

Gij magistraatspersoon?

SAVERNIJ, *zacht.*

Ga voort.

BRICHANTEAU.

En om het ronduit te verklaren,
Hij was een stokebrand, een leugenaar,
Een veinzaard, die ter kerke ging, alleen
Om met de schoonheid daar te kunnen lonken,
Hij was een vrijgeest... een galant... een gek!

SAVERNIJ, *zacht tot Brichanteau.*

Bravo!

BRICHANTEAU.

Gij noemt hem schoon? Dan hebt gij hem
In lang wis niet gezien. Hij is misvormd, —
Heeft op zijn linkeroog een ooggezwel;
Het blonde haar is thans zoo rood, als vuur.

SAVERNIJ, *zacht tot Brichanteau.*

Zoo is 't genoeg.

BRICHANTEAU.

Een speler in zijn hart.
Hij had den duivel zelfs zijn ziel verpand.
't Ging, elken nacht, om have, huis en goed!

De schatten van zijn oom heeft hij verspild,
En ook de zijne.

SAVERNIJ, *zacht tot Brichanteau.*

Stil! Houd eindlijk op!

Gij troost hem nu wat veel.

LAFEMAS.

Een doode vriend,
Zoo smaadlijk, te herdenken, foei.... dat is
Onchristlijk, heer!

BRICHANTEAU, *tot Savernij.*

Zeg of ik waarheid spreek.

SAVERNIJ.

Neen, vraag mij niet; ik moeft partijdig zijn.

LAFEMAS.

Mijn goede heer markies, wees welgemoed,
De moordenaar is gevat; — laat dit tot troost
U zijn; geloof... zijn straf ontgaat hij niet.

(Tot Brichanteau en Savernij.)

't Kan somtijds prijslijk zijn, om voor zijn eer
En goeden naam een tweestrijd aan te gaan;
Maar onbegrijpelijk is 't, hoe een van Savernij
Het zwaard kon kruisen met een vreemden kwant,
Genaamd Didier.

SAVERNIJ, *ter zijde, als vernietigd.*

Didier! Gerechte God!

*De oude markies, die gedurende dit tooneel
sprakeloos en onbewegelijk stond, wendt zich
af en vertrekt langzaam langs de zijde, van
waar hij is opgekomen. Zijn wacht volgt hem.*

LAFEMAS, *hem nastarende en een traan uit de oogen
wisschende.*

Zijn droefheid breekt mij 't hart!

EEN BEDIENDE, *schielijk.*

Mijn eedle heer...?

BRICHANTEAU.

Hij ging daar heen. Wat is 't? — Laat hem met vrede.

BEDIENDE.

'k Kwam om de plechtigheid; men weet nog niet,
Om welken tijd...

BRICHANTEAU.

't Wordt later u gemeld.

BEDIENDE.

Een zwervende comedianten-troep
Kwam straks hier aan, en vraagt om nachtverblijf.

BRICHANTEAU.

Dat volk kon nooit een slechter tijd en plaats
Gekozen hebben. Maar gastvrijheid is,
Bij ons ten lande, plicht. — Wijs hun die schuur.

BEDIENDE.

Een brief.

(lezende:)

„Den Heer van Laffemas.”

LAFFEMAS, *den brief nemende.*

Aan mij?

BRICHANTEAU, *zacht tot Savernij, die
nadenkend in een hoek is blijven staan.*

Kom, neef, wij gaan u thans, met plechtigheid,
Ter eeuwge rustplaats brengen. Kom dan toch,
Hoe staat ge zoo te droomen?

SAVERNIJ, *voor zich.*

Ha! — Didier!

Hij vertrekt met Brichanteau.

VIERDE TOONEEL.

LAFEMAS, *alleen.*

Het zegel van den staat?... Wat mag dat zijn?...

Gewis een zaak van groot gewicht. Laat zien...

„Den rechter crimineel wordt hiermede ter kennis gebracht, dat de moordenaar van den markies van Savernij, met name: Didier, in den verleden nacht, uit zijn gevangenis is ontsnapt. Eene vrouw, zoo men meent, Marion de Lorme, moet hem op de vlucht gevolgd zijn. Kom dus onmiddelijk hier.”

Onmiddelijk. Breng paarden; en naar Blois!

Verwenscht! De een werd gered, en de ander vlucht!

Dus komt er geen van beiden aan de galg?

Bij Richelieu! dat zou noodlottig zijn.

Kom voort! Ik zal, ik moet hem achterhalen!

Hij vertrekt met den bediende.

VIJFDE TOONEEL.

DE TOONEELSPELERS. *Onder hen MARION en DIDIER.*

EEN BEDIENDE.

Het gezelschap bestaat uit mannen, vrouwen en kinderen, allen in costuum. MARION en DIDIER, in spaansche kleeding. Didier in een wijden mantel, een hoed met breedten rand op het hoofd.

BEDIENDE.

Daar, in die schuur, moogt ge overnachten. Maar

Vooral gedraagt u zedig en betaamlijk.

Er is een lijk op 't slot, dat morgen vroeg

Wordt bijgezet. Maak hier dus geen schandaal,

En paar geen dartzel lied aan 't vroom gezang,
Dat hier deez' nacht gezongen wordt.

GRAZIOSO. (*Een kleine bultenaar.*)

Geen vrees

Wij zullen ons betaamlijker gedragen,
Dan hier de honden, die, met groot misbaar,
Mijn kleed aan flarden reten. Zorg vooral,
Dat die niet janken, bij uw lijkgezang!

BEDIENDE.

Die mogen janken; want een hond is hond,
En geen comediant.

TAILEBRAS, *tot Grazioso.*

Snoer toch je tong;

We slapen anders nog in 't open veld.

SCARAMOES, *tot Marion en Didier, die
zwijgende ter zijde bleven staan.*

Nu tusschen ons twee woorden, goede vriend!
Jelui behoort nu beiden tot mijn troep.
Ons raakt niet wie je bent... van waar je komt...
Ook niet of je getrouwd bent of... wat anders.
't Zegt evenveel of je voor satan vlucht,
Of voor 't gerecht. — Wij vragen hier alleen:
Wat kan, wat wil je spelen? Verder niets.
Jij zwartoog, is 't niet zoo, speelt voor Chimene...
Verliefde rollen is jou vak, mijn schat!

DIDIER, *met verkropte woede, voor zich.*

Hoe onbeschaamd die kerel tot haar spreekt!
En ik — ik moet het dulden, o, mijn God!

SCARAMOES, *tot Didier.*

Wat jou betreft — jij bent een matador,
Voor ijzervreter goed; je hebt veel stem,
Dus wordt jou vak, mijn vriend, het verzen galmen.

Zet fiks je longen uit, schreeuw wat je kunt;
 Neem stappen, als een reus; zwaai door de lucht,
 Met de armen braaf in 't rond... en, je bent groot,
 Je wordt door elk, als een genie, geroemd!
 Wat zeg je er van?

DIDIER.

Doe alles, zoo je wilt.

SCARAMOES.

Goed, afgedaan. Maar toon me meer respect,
 En zeg voor 't minst niet: je. Tot wederziens,
 Held Nerestan!...

(Spottend lachende.)

Deugdlievende Zaire!

(Tot de anderen.)

Kom, gaan we nu; de soep wordt koud, mijnheeren;
 We vinden later tijd tot repeteeren!

Kom, volgt mij.

Allen vertrekken, behalve Marion en Didier.

ZESDE TOONEEL.

MARION, DIDIER.

DIDIER:

Zeg, is de afgrond diep genoeg,

Waarin ik u heb neergestort, Marie?

Waarom hebt gij mij vroeger niet verlaten?

Gij hebt het rad mijns onheils vast gegrepen,....

Hoe onbedacht; helaas, het sleurde u voort! —

Daar ligt ge nu, verpletterd en vertreden!

Het is uw schuld; ik heb 't u wel voorspeld.

MARION, *siddrend met gevouwen handen.*

Didier, mijn vriend, strekt dit mij tot verwijt?

DIDIER.

Verwijt!... Dat 's Hemels vloek, die op mij rust,
 Mijn hoofd nog zwaarder druk, dan ooit te voren;
 Dat 's menschen haat nog wreeder mij vervolgt,
 Ons nog rampzaalger maak, zoo ooit mijn hart —
 Het heiligdom, waarin ik u vereer —
 Het denkbeeld slechts van een verwijt bevat!
 Zijt gij mijn redster niet? Het voorwerp
 Van mijn hoop? Het eenig toevluchtsoord, waarheen
 Ik vluchten mag, nu alles mij verlaat?
 Gij hebt den nacht mijns kerkers opgeklaard;
 Nog meer... gij hebt mijn boeien doorgevild.
 Gij daaldet neer, gelijk een hemelbode,
 Om mij te volgen in den poel der hel.
 Ik was gevangen: gij verliet mij niet,
 En werdt voortvluchtig met den vluchtende, —
 Waar vindt men zooveel liefde, zooveel hart!
 Gij zijt mijn eenge steun, mijn eenge troost.
 Ja, gij alleen had meelij met mij, arme;
 Van elk gehaat, hebt gij mij lief gehad.

MARION, *in tranen.*

O, gun die liefde mij... ze is mijn geluk!

DIDIER.

Kom, laat mij in uw hemelsche oogen schouwen,
 Mij spieglen, mij bedwelmen in uw blik!
 Zie, toen de Heer der aard mij riep in 't leven,
 Heeft hij een goeden en een kwaden engel
 Mij toebeschikt, om mij te volgen,
 Op mijn pad. — Heb dank, o, Hemelvader, dank!

De booze geest verscheen nooit voor mijn oog,
De goede genius lacht me aan, niet waar?

MARION.

Gij zijt mijn dweeper, mijn Didier, mijn heer,
En mijn gebiedder, niet?

DIDIER.

Ach, waarom ook

Niet uw gemaal!

MARION, *ter zijde.*

O, God!

DIDIER.

Wij gaan van hier,

Verlaten voor altijd dit guur, ongestvrij land;
Wat zaligheid, mocht ik u gade noemen!
Niet waar, Marie? O, spreek, gij zegt wel: ja.

MARION.

Laat ik uw zuster zijn; ik smeek u, wees
Mijn broeder!

DIDIER.

Ja, dat ben 'k. Maar waarom hier
Den band van 't hart voor God thans niet geheiligd?
Mijn ziel smacht naar het zalig oogenblik,
Dat ik u mijn, voor Hem de mijne noem!
O, laat geen vrees uw harte binnensluipen;
Ik zweer: de minnaar waakt voor de eischen des
Gemaals; gij zijt en blijft mij heilig!...

MARION, *voor zich.*

Ach!

DIDIER.

O, zoo ge wist, wat smart ik heb geleden,
Hoe mij het bloed door hart en adren joeg,
Toen straks die lappenkoning tot u sprak.

Ja, 't is me een marteling, bij dat gespuis,
U, reine ziel, u, teedre bloem, te aanschouwen....

MARION.

O, spreek dus niet, hoe licht waart gij verloren!

DIDIER.

Gij hebt gelijk, als altijd, mijn Marie!
Als in 't verschiet mijn toekomst zich verduistert,
Geeft gij mij moed, verzoent mij met mijn lot.
Gij schenkt me uw hart, uw schoonheid en uw jeugd,
Gij maakt mij rijk... en wat bied ik u aan?
Gij schenkt mij hemelvreugd, — ik u de smart
Der hel! Wat vreemde gril van 't lot! Zeg mij,
Wat heb ik goeds, wat hebt gij kwaads gedaan?
O, onrechtvaardigheid...

MARION.

Gij zonderling!

'k Dank mijn geluk, mijn vriend, alleen aan u.

DIDIER, *somber.*

O, ja, ik weet, gij spreekt, zooals gij denkt;
Maar op mijn pad blinkt mij geen lichtstar tegen!
Van waar ik kwam, waarheen mijn weg mij voert...
Ik weet het niet; 't is duister om mij heen.
Marie, o, hoor naar mij — nog is het tijd —
Keer om!... Laat mij alleen mijn donker pad
Bewandlen; keer, o, keer terug, Marie!
De rustplaats, die mij wacht, aan 't eind der baan,
Is hard en koud, is klein... voor beiden veel
Te klein. — Marie, nog eenmaal — keer terug!...

MARION.

En 't is die rustplaats juist, die ik met u,
Mijn trouwen vriend, aan 't eind der baan, wil deelen.

DIDIER.

Gij wilt?... o, leef voor wat gij wilt bestaan;
 Gij stort u peilloos diep in d' afgrond neer!
 Vrijwillig wilt gij worstlen met de rampen,
 Die gij niet kent? — Vertwijfling grijpt u aan,
 En dooft het licht uit van die hemelsche oogen!

(Marion bedekt haar gelaat met beide handen.)

O, neen, Marie, dat schrikbeeld is te zwart!
 Ga heen, o, ga.... uw toekomst baart mij angst!
 Ga heen!

MARION.

Dood mij, Didier! maar ik verlaat
 U niet!

(Weenende.)

Mijn God!...

DIDIER.

O, ween niet, mijn Marie;
 Mijn bloed gaf ik ten prijs, kon 'k u daardoor
 Een enklen traan besparen! Nu dan blijf...
 Ja, blijf bij mij; en wees mijn roem, mijn heil;
 Wees mijn geweten, wees mijn deugd... Marie,
 O, hoor mij... hoor Marie... ik spreek!

Hij geleidt haar naar de zodenbank.

MARION, *zich uit zijne armen losmakende.*

Gij doet

Mij pijn.

DIDIER, *voor haar knielende.*

Ik, die voor u zou willen sterven?

MARION, *onder tranen lachende.*

En toch deedt gij mij pijn.... mij tranen storten..

DIDIER.

Wat zijt ge schoon!

(Hij plaatst zich nevens haar.)

Eén kus, Marie... één kus

Op 't voorhoofd, — rein, zoo rein als onze liefde!

(Hij kust haar; beiden zien elkaar met verrukking aan.)

Ja, zie mij aan, Marie... o, zie mij aan...

Ja, zóó... en nog eens... eenwig zóó, Marie.

GRAZIOSO.

Donna Chimeen kome in de schuur... men wacht.

MARION springt schielijk op. Met Grazioso, is tevens van Savernij opgekomen. Deze blijft echter op den achtergrond staan, vanwaar hij Marion opmerkzaam aanziet, zonder Didier te bemerken, die op de zodenbank blijft zitten.

SAVERNIJ, voor zich.

Wat satan!... Neen... 'k bedrieg mij niet, zij is 't!

Een kostlijk avontuur!

(Lachend.)

Ha, ha! Marion,

In 't pakjen van Chimeen!

GRAZIOSO, tot Didier, die Marion volgen wil.

Blijf zitten, vriend!

Je bent jaloersch, naar 't blijkt; 'k heb grooten lust,

Je daarom wat te plagen...

(Hij lacht.)

Ha, ha, ha!

DIDIER.

Zoo zal...

MARION, zacht tot Didier.

Didier! Om Godswil, matig u.

Zij gaat de schuur binnen. Didier herneemt zijn plaats.

SAVERNIJ, *op den achtergrond, voor zich.*

Een zwerfster!... en met wien?... Vast niet alleen...
Licht wel met hem, die laatst mijn redder was,
Met haar Didier; gewis, zoo zal het zijn!

Hij lacht.

LAFEMAS, *die optreedt, in reisgewaad.*

'k Zeg u vaarwel, mijnheer; ik ga vanhier.

SAVERNIJ, *altijd nog lachende.*

Vertrekt gij?

LAFEMAS.

Ja. Geeft u dat stof tot lachen?

SAVERNIJ, *als boven.*

Vergeef — een wonder vreemd geval — komaan!
Er ligt niets aan gelegen, zoo 'k het u
Vertel. Licht dat ge 't grappig vindt. Wie denkt
Ge wel, dat 'k zag bij gindschen troep zoo even?

LAFEMAS.

Wie? Bij die goochlaars, meent ge?

SAVERNIJ, *lachend.*

Ja! — Marion

de Lorme!

LAFEMAS, *verwonderd, doch verheugd.*

Wat! Marion de Lorme!

DIDIER, *die hen gedurende hun gesprek
gadesloeg, zich oprichtende.*

Hoe!

SAVERNIJ, *lachend.*

Dat moet ik in Parijs vertellen!... Reist
Ge er heen, mijnheer?

LAFEMAS.

Ja, en ik zal terstond —

Vertrouw mijn woord — dat nieuws er ruchtbaar maken.

Maar zijt ge van uw zaak wel zeker, vriend?

SAVERNIJ.

Wat drommel, heer! wat denkt ge wel van mij?
Ik dien Marion toch wel te kennen — ik,
Die haar portret zelfs in mijn wambuis draag!

(In zijn zak zoekende.)

Precies! Hier schuilt het pand van liefde en trouw,
Dat zij mij eenmaal schonk. Ziehier, mijn vriend,
En vergelijk. Hier, door die open deur,
Kunt gij haar zien. Die daar, in 't spaansche kleed, —
Links — met dat groene keurslijf aan...

LAFEMAS, *na het portret beschouwd te hebben.*

Ja, ja,

Het is Marion!

(Ter zijde.)

Zie zoo, de knaap is mijn!

(Luid.)

En bij dat heidenvolk, vond zij gewis
Een hartelief?

SAVERNIJ.

Dat zweer ik op mijn eer,
Want ongepaard, trekt zulk een heidentroep
Niet door het land.

LAFEMAS, *voor zich.*

Nu ras het huis bezet.

Dien pseudo-tooneelist breng 'k aan het licht;
Hij is zoo goed als mijn!... Zijn dood staat vast!

Hij vertrekt.

SAVERNIJ, *hem nazieude.*

Daar heb ik wis een dommen streek begaan!
Nu, 't zij zoo 't wil,

*Hij neemt Grazioso ter zijde, die in een hoek
stond en een alleenspraak mompelde.*

Hoor hier eens, goede vriend...

Wie is die dame ginds? Zij, die alleen
Daar staat, zie... aan uw linkerhand.

GRAZIOSO.

Chimene?

(Declameerend.)

Mijn prins, 't is me onbekend, ik kan 't niet openbaren;
Maar zoo gij 't weten wilt, die ridder zal 't verklaren.

Hij wijst op Didier, en vertrekt.

ZEVENDE TOONEEL.

DIDIER, SAVERNIJ.

SAVERNIJ.

Dus deze heer?

(Didier naderend.)

Ik bid u, zeg mij toch...

(Voor zich.)

Hoe hij mij aanziet! Zonderling!... Voorwaar,
Geen twijfel meer, hij is 't!

(Luid.)

Zoo ik niet wist,

Dat zeker heer thans in den kerker zucht,

'k Zou zweren, op mijn eer....

DIDIER.

En zoo 'k niet wist,

Dat seekre held, wien ik twee woorden sprak

In 't oor — zijn bloed kome over hem — daaraan

Gestorven is, 'k zou zweren, dat hij....

SAVERNIJ.

Stil!

Gij zijt Didier!

DIDIER.

En gij van Savernij.

SAVERNIJ, *hem met open armen tegemoet gaande.*

Gij hebt, zoo 'k meen, het leven mij gered.

DIDIER, *terugwijkende.*

Gered!... Integendeel, markies, ik dacht

Veeleer, dat ik u 't leven had benomen.

SAVERNIJ.

Toch niet. Gij zijt mijn redder, zijt mijn vriend;

En eerlijk wil ik u mijn schuld betalen.

Beschik dus over mij; wilt gij mijn goed,

Mijn bloed, mijn leven? Zoo neem het!

DIDIER.

Neen.

Een vrouwenbeeld zag ik straks in uw hand.

SAVERNIJ, *hem het portret gevende.*

Hier is 't.

DIDIER.

O, ja, dat is haar schoon gelaat;

Dat donker oog, die schoongevormde hals;

Zie, de onschuld spreekt uit elk dier wezenstrekken:

Gelijkend is dit beeld...

SAVERNIJ.

Niet waar?

DIDIER.

O, ja.

En was 't voor u, dat zij het schildren liet?

SAVERNIJ.

Zoo is 't. Maar 't blad is omgekeerd. Gij werdt

Haar uitverkoren. Op mijn eer! gij zijt
Benijdenswaard!

DIDIER, *met een vertwijfelenden lach.*

Ja! zeer benijdenswaard!

SAVERNIJ.

'k Wensch u geluk, mijn vriend, en wel van harte.
Een engel van een vrouw, die zich altijd
In waarde hield. Gij moogt dus waarlijk trotsch
Op hare liefde zijn; ja, 't luid verkonden,
Dat gij door haar werd uitverkoren. Want
Van Frankrijks fiere zonen wist zij steeds
Den dapperste tot haar galant te kiezen.

(Didier wil hem het portret teruggeven.)

Toch niet. Behoud het vrij. Daar zij thans u
Behoort, — wat licht zich laat begrijpen — komt ook,
Naar alle recht, u 't conterfeitsel toe.

DIDIER, *het portret in zijn kleed verbergende.*

Zoo dank ik u.

SAVERNIJ.

Hoe allerliefst staat haar

Die spaansche kleederdracht! — Gelukkig hij,
Die in uw plaats mocht zijn! — Gij, waarde vriend,
Volgt mij dus op; maar... zooals Lodewijk
Den ouden koning Pharamond. Want na mij,
Verscheen Brisac, en wel de beiden broeders;
Daarna, de kardinaal; daarna... genoeg:
't Gezelschap is voornaam en uitgelezen,
Dat thans met u in 't maagdelijk harte woont...
Een weinig talrijk slechts!

DIDIER, *voor zich.*

Afschuwlijk, O!....

SAVERNIJ.

Nu is de beurt aan u; wil spreken vriend.
 Ik heb voor u thans geen geheimen meer:
 Ik ben nu dood, 'k word morgen vroeg — begraven.
 Gij hebt, naar dat ik gis, de waakzaamheid
 Der sbirren sluw misleid, en zijt ontsnapt.
 Voorzeker heeft Marion de hand daarbij
 In 't spel gehad. Toen hebt gij op uw weg
 Die heidenbende ontmoet, en u bij haar
 Gevoegd. Een heerlijke roman!

DIDIER.

Een droom!

SAVERNIJ.

Hoe 't haar toch is gelukt, dat schelmsche ding!
 Licht dat zij, door een smachtend teedren blik,
 Den ruwen aard van uw cipier verwon.

DIDIER, *met vreeselijke stem.*

Ha!... Hel en duivel!

SAVERNIJ.

Stil! Wat deert u, vriend?

Ik hoop toch niet, dat u jaloerschheid kwelt?
 Jaloersch... en op Marion! — Wil toch dat lief
 Onschuldig kind geen predikatie houden.

DIDIER.

Geen woord, wees onbezorgd.

SAVERNIJ.

't Zou dwaasheid zijn!

Doch stil! Men nadert ons, kom nu, gij moet
 Mij veel vertellen, kom.

Beiden vertrekken.

ACHTSTE TOONEEL.

LAFEMAS, GRAZIOSO.

(In gesprek.)

GRAZIOSO.

'k Begrijp u niet;... wil duidelijk u verklaren.

(Voor zich.)

Gelaat en kleed verraden den alcade.

Het loerend oog, die zware wenkbrauwboog...

Die speelt hier wis de rol van alquazil.

LAFEMAS, *een beurs te voorschijn halende.*

Mijn vriend!

GRAZIOSO, *hem naderende, geheimzinnig.*'k Begrijp u, ja — 't is om Chimene;
Gij zijt op haar verliefd, en woudt graag weten....

LAFEMAS.

Wie haar Rodrigo is.

GRAZIOSO.

Wie haar galant...?

LAFEMAS.

Zoo is 't.

GRAZIOSO.

Dien zij in kluisters sloeg?

LAFEMAS, *ongeduldig.*

Ja juist.

Is hij met haar?

GRAZIOSO.

Gewis.

LAFEMAS, *hem schielijk naderende.*

Zoo wijs hem mij.

GRAZIOSO.

Ik ben het! Ja, ik ben 't, dien ze uitverkoor.

LAFFEMAS, *ontmoedigd, verwijdert zich van hem; komt daarna terug, houdt Grazioso de beurs voor en laat hem die in de ooren klinken.*

LAFFEMAS.

Kent gij den klank der genovinen, dwaas?

GRAZIOSO.

Ach, God! muziek des Hemels in mijn oor!

LAFFEMAS, *voor zich.*

Didier gij hangt!

(Luid.)

Welnu, die beurs...

GRAZIOSO.

Bevat?

LAFFEMAS.

Aan genovinen twintig stuks! Wilt gij?

GRAZIOSO.

Hij onttrekt hem de beurs en zegt dan declameerend tot Laffemas, die angstig luistert.

Al prijkte, — 't is niet schoon, voorwaar! —
Op 't centrum van uw rug, een bult,
Wel tweemaal, als uw buik, zoo zwaar,
En werden beide dan gevuld
Met goud, dubloenen en nog meer....

LAFFEMAS, *schielijk.*

Nu verder, spreek; wat zoudt gij zeggen, knaap?

GRAZIOSO.

Dan schoof ik, dood op mijn gemak,
De lieve schijven in mijn zak,

En sprak: «heb dank, o, edel heer!»

LAFEMAS, *woedend, voor zich.*

Wacht, galgenaas!

GRAZIOSO.

Wacht, leelijk addrenbroed!

LAFEMAS.

Een afgesproken spel, dat ziet men klaar,
Om 't onderzoek te ontgaan, — stom, als het graf,
Is dat gespuis. — Dat heidenpak heeft
Een komplot beraamd, dat ik verijdlen zal!

GRAZIOSO *wil wegsluipen.*

Wat spoedt ge u heimlijk voort;... die beurs terug!

GRAZIOSO, *declameerend.*

Laat af, o, edel heer! Waar ziet ge mij voor aan?
Hoe zou het gansch heelal van u en mij gewagen!
Mij trof de vloek der hel, voor wat ik dorst bestaan!
U wachtte 's Hemels straf, voor 't feit mij opgedragen; —
Zou ik voor snood gewin verpanden al mijn heil..?

LAFEMAS.

Verheven schoon!... maar geef nu 't goud terug.

GRAZIOSO, *op denzelfden toon voortgaande.*

Voor geld, hoe arm ik ben, had ik mijn ziel nooit feil!

Hij gaat in de schuur.

NEGENDE TOONEEL.

LAFEMAS, *alleen.*

Dus woont de trotschheid ook in zulk gemoed?
Was ik, o, knaap, geen eedler wild op 't spoor,
Al spoedig zoudt ge in mijne handen zijn,

En voor uw trotschheid boeten. — Wat gedaan?
 De gansche bende op de folterbank
 Te brengen gaat niet wel. De zaak is gek...
 Hoe vang ik 't aan? — Zoek een verloren naald
 Op 't rijkgeladen, bloeiend korenveld!
 De kroes van d' alchimist waar nog te klein,
 Om de enkle korrel zuiver goud te schiften,
 Van deze massa ruw en grof metaal.
 Zal 'k zonder buit nu voor den kardinaal
 Verschijnen?

(Zich voor 't hoofd slaande.)

Wacht! Ik ben er! Ja, dat gaat.

Victorie! hij is mijn. — De kardinaal
 Bedankt mij wis en loont mijn trouw.

(Tusschen de schermen roepende.)

Hedaar,

Mijnheeren, komt eens hier... een enkel woord!...

TIENDE TOONEEL.

LAFFEMAS, *de Tooneelspelers, onder hen*
 DIDIER, MARION en SAVERNIJ.

LAFFEMAS.

Doet mij 't vermaak en komt wat nader, heeren!

SCARAMOES.

Wat wil uwe edelheid?

LAFFEMAS.

Eenvoudig dit:

De kardinaal, die, zooals ieder weet,

De kunst waardeert en in bescherming neemt,

Gaf last, om, op mijn reize door het land,
Eens rond te zien naar mannen van talent,
Die waardig zijn, de stukken op te voeren,
Die hij geschreven heeft.

*De tooneelspelers komen nader en
geven teekenen van tevredenheid.
Savernij komt op en slaat met
nieuwsgierigheid gade wat er voor-
valt. Grazioso staat ter zijde en
is bezig het geld te tellen.*

GRAZIOSO.

Acht, negen, tien,
Elf, twaalf! — Bestolen heeft hij mij, de fielt!
Er moesten twintig zijn.

LAPFEMAS.

Wees dus zoo goed,
Om ieder, op uw beurt, een proeffen mij
Van uw talent te geven, dat ik weet,
Of ge allen bruikbaar zijt.

(Voor zich.)

Ha, vriend Didier,
Ik heb den strik u om den hals gelegd!

(Inid.)

Voltallig zijt ge toch?... Niet één ontbreekt?

*Marion nadert heimelijk Didier. Zij
wil hem wegvooeren. Hij weigert en
wijst haar terug.*

GRAZIOSO, die dit bemerkt, nadert hen.

Wat hebt ge voor? Kom nader.

MARION, voor zich.

O, mijn God!

GRAZIOSO.

Wil van geluk toch spreken; denk eens na:
 Gij wordt dan fraai gekleed, hebt lekkren kost,
 En zegt de verzen van een kardinaal.
 Wat onwaardeerbaar heil!

LAFFEMAS.

Ter zake dus.

(Tot Grazioso.)

Gij eerst; hoe noemt gij u?

GRAZIOSO.

Grazioso, edel heer.

Ik ben de grappenmaker, en begin:

(Declameerende.)

O, ja, ik roep het luid, dat deze schoonheid —
 Als een aanminnig Flora-beeld verschijnend
 In deze wouden, door het kunstpenseel
 Van morgenschemerschijn, met inkarnaat
 Jasmijn en keurig rozenlicht omschaduwd, —
 Voor mij een adder is, die, onder bloemen,
 Haar doodlijk gift verraderlijk verbergt!
 Ziet gij de vrouw in al haar schoonheid pralen?
 Ze is mij een bazilisk, die dreigend naakt!
 Ik vlied hem, want zijn adem brengt den dood,
 O, had ik immer...

LAFFEMAS.

Al genoeg, mijn vriend.

Ik vind dat juist zoo grappig niet.

(Tot Scaramoes.)

Nu gij.

SCARAMOES.

'k Ben Scaramoes, en laat aldus mij hooren:

Wie des Heeren zwaard wil voeren,
 Moet zoo streng, als heilig, leven,
 Moet naar eigen kennis streven
 Deugd en braafheid moet hem sieren; —
 Wil hij andrer feilen wreken,
 Weeg die naar de zijnen af.
 Wee hem, die den wrekerstaf,
 Over boosheid waagt te breken,
 Is hij zelf niet rein van harte...!

LAFEMAS.

Niet kwaad; toch zijn die verzen gruwlijk slecht.

(Tot Marion.)

Nu gij.

(Voor zich.)

Ze is, op mijn eer, betoovrend schoon!

Gij zijt?

MARION, *sidderend*.

Ik ben... Chimene noemt men mij.

LAFEMAS.

Chimene? Wacht eens, — ja: door 's minnaars hand
 Stierf één in tweegevecht...

MARION, *van schrik bijna ineen zinkende*.

O, God!

LAFEMAS.

Ja, ik

Herinner mij... hij vlucht. Doe mij 't vermaak,
 En draag er iets van voor. Het is zoo schoon.

(Tot Savernij.)

De Cid blijft toch Corneilles meesterstuk.

MARION, *half naar Didier gewend*.

Naardien ge uw leven en uw eer zoo weinig acht,
 Dat gij volstrekt begeert, dat Sanches arm u slacht,

Hoor toch voor 't minst mij aan!... Rodrigo, zoo voor dezen,
 Dit hart voor uwe liefde ooit kon gevoelig wezen,
 Toon uw erkentnis dan! Ga, kamp vol moeds voor mij,
 Opdat Chimene nooit de bruid van Sanche zij.
 Treed, door mij aangespoord, uw vijand onder de ooggen;
 Denk, strijdend, dat ge uw kling alléén hebt uitgetogen,
 Om haar, die gij bemint, te ontrukken aan den man,
 Dien zij nooit heeft bemind, en — nooit beminnen kan.
 Wat meer is: strijd als held, tracht de overhand te krijgen,
 En breng de stem der plicht, die mij gebiedt, tot zwijgen;
 Ja denk, indien uw hart Chimene ooit heeft bemind,
 Dat zij het loon zal zijn van hem, die overwint.

*Laffemas slaat op, kust haar met veel
 teederheid de hand. Marion verbleekt,
 ziet naar Didier, die met gekruiste ar-
 men bedwaard is blijven staan.*

LAFFEMAS.

Verrukkend schoon, voorwaar!... Hoeveel natuur!
 Ja, zulk een toon dringt door tot hart en aadren,
 Doet elke zenuw trillen!

(Tot Savernij.)

Welk talent!

(Voor zich.)

Wat houding, welk gelaat!

(Tot Marion.)

Mijn, lieve kind,

Gij voegt hier niet, zijt hier niet, op uw plaats.
 Kom, zet u bij mij neer.

*Hij gaat zitten en noodigt Marion door
 een teeken uit, nevens hem plaats te
 nemen.*

MARION, *ter zijde, tot Didier.*

Verlaat mij niet,

Didier, blij hier.

LAFEMAS.

Schoon kind, kom... nevens mij.

MARION.

Ik sidder!...

Lij gaat naar de bank en zet zich.

LAFEMAS.

Zoo... kunt gij er toe besluiten?

Laat ons nu verder gaan.

(Tot Didier.)

Uw naam?

DIDIER.

Didier.

MARION, LAFEMAS *en* SAVERNIJ.

Didier!

DIDIER, *tot Laffemas, die grijnzend lacht.*

Didier. Wil de andren nu ontslaan.

Gij hebt uw prooi, laat mij ten kerker slepen!

Waartoe 't vernuft nog langer uitgeput?

Vrijwillig neem ik hier mijn kluisters weer.

MARION, *naar hem toesnellende.*

Didier! Mijn God!

DIDIER, *koel.*

'k Heb thans met hem te doen.

MARION *zinkt verplet op de zodenbank.*

DIDIER, *tot Laffemas.*

Dacht gij mij door uw list verkloekt? 'k Zag lang

Reeds, hoe de slang mij schuiflend nader kwam!

'k Zag door uw oog het slikkrend vuur der hel,

Dat in uw boezem brandt! En toch ik bleef;

Ofschoon de vlucht uw list verijdeld had;
Maar jammer waar 't om u! Dus grijp mij aan!
Men telt u dan het loon van den verrader.

LAFFEMAS, *met verbeten woede, lachende.*

Gij speelt, naar 't blijkt, dus geen comédie, vriend?

DIDIER.

Niet ik, — gij speelt die!

LAFFEMAS.

Ik comédie? Ik?

Neen, dat versta ik niet. Uit tijdverdrijf
Schrijf ik die somtijds met den kardinaal.
Wij hebben weer een treurspel onderhanden,
Nog vonkel nieuw; een aardig stuk, mijn vriend,
Waarin ook gij een hoofdrol spelen zult.

(Marion slaakt een kreet van ontzetting.

Didier wendt met verachting het gelaat af.)

O, wend uw hoofd aldus niet van mij af,
Want tot het einde toe zou 'k gaarne uw spel
Bewonderen, ja, tot het einde, wakkre held!

MARION.

O, God!

*De markies van Nangis treedt op
met zijn gevolg. Zoodra hij den
angstkreet van Marion vernceemt, blijft
hij staan; bleek, sprakeloos en on-
bevegelijk.*

LAFFEMAS.

Markies, ik moet u manschap vragen.
Doch daarvoor breng ik u een heuglijk nieuws:
De moordnaar van uw neef, die snood ontkwam,
Viel weer in onze macht.

MARION, *zich aan Laffemas voeten werpende.*

Erbarmen, ach!

Schenk hem genâe.

LAFFEMAS.

Gij knielen, en voor mij!

Toch niet, o, schoone vrouw, ik moet de knie

Voor uwe schoonheid buigen.

MARION, *altijd voor hem geknielend,
de handen wringende.*

Hoor mij aan!

Ik kniel voor, u zooals men knielt voor God.

Hoopt ge eens genâe van zijn barmhartigheid,

Zoo handel menschlijk hier!...

LAFFEMAS.

Zoo waar een preek!

Met zooveel schoon heerscht men in vreugdezalen,

Maar niet waar 't recht zijn vollen loop vereischt.

MARION.

Genâe!

LAFFEMAS.

'k Zou gaarne doen wat u behaagt,

Maar waarlijk, — het betreft een moord!

DIDIER, *tot Marion.*

Sta op!

(Marion staat sidderend op; — tot Laffemas.)

Gij liegt! Het was een eerlijk tweegevecht!

LAFFEMAS.

Mijnheer!

DIDIER.

Gij liegt! en duizendmaal, gij liegt!

LAFFEMAS.

Bloed wordt met bloed verzoend! — Het doet mij leed; —

En nog, welk bloed hij heeft gestort. — Van een
Van Savernij, den laatste van 't geslacht

(Zich tot van Nangis wendende.)

Van dezen ouden man. Welk zwaar verlies
Wat ramp voor 't vaderland! — Waar hij niet dood...
Licht vond ik 't middel nog, om hem te redden:
Mijn hart is niet van steen.

SAVERNIJ, naar voren komende.

Als dat zoo is...

Ziehier, ik ben van Savernij!

Algemeene verwondering.

LAFEMAS, verschrkt.

Hoe? Wat?

Gaspard van Savernij! — Wat sprookjen! Kom,
De lijkst dekt hem reeds.

SAVERNIJ.

Ik zeg u neen!

Hij staat voor u, gezond en nog in 't leven.

*Terwijl hij zich van zijn vermomming
ontdoet, richt aan de voeten van zijn
oom werpende.*

Herkent gij mij?

MARKIES VAN NANGIS, als uit een droom
ontwakende, en Savernij aan zijn hart
drukkende.

Mijn Gaspard! — Welk geluk!

Zij blijven een poos in die omarming.

MARION, op de knieën vallende, slaat de
oogen dankend ten hemel.

Didier gered! Ik dank u, o, mijn God!

DIDIER, koud tot Savernij.

Gij dient mij slecht. Ik had begeerd te sterven!

MARION, *altijd geknield.*

De Hemel redde hem!

DIDIER, *zonder naar Marion te hooren.*

O, denk toch niet,

Dat ik, waar 't leven mij gewenscht, mij had
Doen vangen in een strik, door hem gespannen:
Een web, waarin geen mug kon blijven hangen,
En dat ik met een ruk, een enklen ruk,
Aan flarden scheuren kon! De dood, — de dood
Alleen is thans het eenig heil, waarnaar
Mijn ziele smacht! Gij dankt mij 't leven. Ach!
Is dat mijn loon?... Gij hebt mij slecht gediend!

MARION.

O, spreek zoo niet. Gelukkig zult ge zijn!

LAFFEMAS.

Een woord. Wij zijn voor goed nog niet aan 't eind.
Zijt gij gewis, dat deze man zich noemt
Markies van Savernij?

MARION.

O, ja!

LAFFEMAS.

Ik niet;

Ik zag nog geen bewijs.

MARION *op den markies van Nangis
wijzende, die Savernij nog altijd
in de armen klemt.*

O, zie dan daar!

Zie, hoe die oude man van vreugde schreit.

LAFFEMAS, *met nadruk.*

Is hij markies van Savernij?

MARION.

Gewis!

Zij rusten hart aan hart; wilt gij nog meer
Bewijs?

VAN NANGIS, *zich naar Laffemas keerende.*

Of hij het is?... Vraagt gij dit niet? —

Hij is mijn zoon, mijn goed, mijn bloed, mijn leven!
Of hij het is?...

(Tot Marion.)

Vroeg hij niet zoo, mevrouw?

LAFFEMAS, *tot den markies van Nangis.*

Aldus is deze man — gij zegt het luid —

Uw neef, Gaspard, markies van Savernij?

VAN NANGIS, *met kracht.*

Ja!

LAFFEMAS.

Goed.

(Tot Savernij.)

Zoo vraag ik u, in 'skonings naam,

Uw degen; want gij zijt mijn arrestant.

Algemeene verwondering en ontsteltenis.

VAN NANGIS.

Mijn zoon!

MARION.

O, God!

DIDIER.

De satan eischt nog meer:

In elke hand een hoofd!

VAN NANGIS.

Maar met welk recht...?

LAFFEMAS.

Vraag dit den kardinaal. Ik doe mijn plicht.

„Hij, die een tweestrijd overleeft,” — Zoo is 't

Bevel — „wordt arrestant,” et cetera.

Markies voor 't laatst, geef mij uw degen.

DIDIER, *Savernij aanzierende.*

Dwaas!

SAVERNLIJ *wil hem zijn degen geven.*

Ziedaar!

VAN NANGIS, *hem weerhoudende.*

Een oogenblik; dit gaat te ver.

Ik ben alleen gebieder op dit slot.

Geen ander spreekt hier recht, of kan bevelen,

Hier, waar des konings macht een einde heeft.

Mij dus geeft gij uw degen, mij alleen.

Savernij geeft hem zijn degen en omarmt hem.

LAFEMAS.

Mijn waarde heer markies, dit feodaal

Is oud; 'k erken het niet. De kardinaal

Verhaalde 't licht op mij. Maar wijl 'k u niet

Wil krenken....

DIDIER.

De onverlaat!

LAFEMAS, *zich voor hem buigende.*

Zoo buig ik mij.

Maar nu vertrouw ik ook, dat gij thans niet

Meer weigren zult, uw wacht mij af te staan.

VAN NANGIS, *tot de wachten.*

Vazallen van dit huis en van mijn vaadren!

'k Verbied aan u, een enklen stap te doen!

LAFEMAS, *met vreeselijke stem.*

Hoort nu naar mij! Ik heet van Laffemas,

'k Ben rechter van 't geheime tribunaal!

'k Gebied u thans: voert hen ten kerker heen.

Vier man voor elke deur. 't Is mijn bevel!

Gij blijft mij borg voor beiden met uw leven.
 Die mij weerstaat, zijn plicht hier durft verzaken,
 Moog straks met God zijn reekning effen maken!

*De verschrikte wachten omringen
 van Savernij en Didier. Van Nan-
 gis bedekt zijn gelaat met beide
 handen.*

MARION tot Laffemas.

Ach, beiden zijn dan reddeloos verloren,
 Zoo niet uw edel hart, mijnheer...

VAN LAFFEMAS, heimelijk tot haar.

Wie weet!

Kom dezen avond in den tuin van 't slot,
 Daar zullen wij te samen overleggen.

MARION, voor zich.

Wat wil hij toch? Zijn woorden doen mij beven.
 Een afgrond, ja — een afgrond peilloos diep,
 Schijnt mij de ziel diens mans.

(Zij begeeft zich schielijk naar Didier.)

Didier!

DIDIER, koud.

Vaarwel!

MARION, als verpletterd door dien toon.

Vaarwel?... Didier, zegt gij mij dus vaarwel?

Wat deed ik u?... Ach, ik rampzaalge!

(Zij valt op de bank.)

DIDIER.

Ja,

En diep rampzalig zelfs.

VAN SAVERNIJ, na zijn oom omarmd te
 hebben, tot van Laffemas.

Zeg, waarde heer,

Wordt gij op stuk soms voor uw werk betaald?

Wat geeft de kardinaal u wel per hoofd?

EEN BEDIENDE, *opkomende tot Nangis.*

't Is alles voor de plechtigheid gereed;

Wanneer zal men het lijk ter rustplaats dragen?

LAFEMAS.

Wacht nog een maand, en kom 't dan weder vragen.

De wachten voeren Didier en van Savernij weg.

VIERDE BEDRIJF.

DE KONING.

P E R S O N E N :

MARION DE LORME.

LODEWIJK XIII.

DE MARKIES VAN NANGIS.

L'ANGELIJ.

MIJNHEER VAN LAFFEMAS.

DE HERTOG VAN BELLEGARDE.

DE HERTOG VAN BEAUPRÉAU.

DE ABT VAN GONDI.

DE BURGGRAAF VAN ROHAN.

DE GRAAF CHARNACÉ.

EEN MUSKETIER.

EEN HELLEBARDIER.

EEN GERECHTSDIENAAR.

WACHTEN, HOVELINGEN.

VIERDE BEDRIJF.

Het slot Chambord.

EERSTE TOONEEL.

Een groote zaal. Voor de vleugeldeuren op den achtergrond, EEN HELLEBARDIER; voor een der zijdeuren, EEN MUSKETIER, als wacht. DE HERTOG VAN BELLEGARDE, in prachtig hof costuum, rijk versierd met kanten en borduurwerk; de orde van DE HEILIGEN-GEEST om den hals; op den mantel een star. DE MARKIES VAN NANGIS, in rouwgewaad; altijd gevolgd door zijn wachten.

BELLEGARDE.

Veroordeeld?

VAN NANGIS.

Ja....

BELLEGARDE.

Maar zoo de koning wil

Schenkt hij genâe, naar 't heilig recht der kroon.

Vrees niet; hij heeft een edel hart; hij is

Des vierden Hendriks zoon.

VAN NANGIS.

En ik was eens
Zijns vaders wapenbroeder.

BELLEGARDE.

En God weet,
Dat in zijn dienst meer dan een malie-hemd
Door ons versleten werd. Ga naar den zoon,
Markies; toon hem uw grijze kruin, en zeg:
Ventre Saint gris! Dat is een recht, waar wis
Geen kardinaal een beter tegenstelt.
Doch ga een wijl ter zij.

(Hij opent een zijdeur.)

De koning komt;
Hij mag u nog niet zien. Daarbij — verschoon
Mijn vrije taal — moet 'k rondweg u verklaren,
Dat hier uw kleed, verouderd naar den vorm,
Den lachlust op zal wekken.

VAN NANGIS.

Zou men 't kleed
Bespotten van een grijze, in diepen rouw?

BELLEGARDE.

Niets is er heilig voor die gouden pronkers.
Ga in 't vertrek hierneven, oude knaap,
Hij komt hierheen. 'k Wil tegen Richelieu
Hem in het harnas jagen. Hoort gij straks
Mij stampen met den voet, kom dan terug.

VAN NANGIS, *hem de hand drukkende.*

God loon u, vriend! 'k Verlaat mij op uw trouw.

BELLEGARDE, *tot den musketier.*

Wat doet de koning thans, heer van Navaille?

DE MUSKETIER.

De koning schrijft; een man, in zwart gewaad,
Zit tegenover hem.

BELLEGARDE, *voor zich.*

Dan heeft hij wis

Het vonnis van hun dood reeds ondertekend.
Slechts moed!

(Tot van Nangis, hem in het vertrek voerende.)

Tot ik u roepen laat, beschouw

In gindsche zaal, die fraaie schilderstukken.

*(Beiden vertrekken. Marion in rouwgewaad,
verschijnt in de deur op den achtergrond.)*

TWEEDE TOONEEL.

MARION, DE WACHTEN.

DE HELLEBARDIER.

Gij moogt niet door.

MARION.

Ik smEEK!...

DE HELLEBARDIER, *de hellebaard vellende.*

Terug!

MARION.

Eens brak

Men lansen voor de vrouwen aan dit hof,
Keert men die thans geweldig tegen haar?

DE MUSKETIER, *lachend.*

Pak aan maar, vriend!

MARION, *met vaste stem.*

Ik zeg u laat mij door, —

't Is op bevel des hertogs van Bellgarde.

DE HELLEBARDIER, *zijn hellebaard strijkende.*

Hm! de oude zondaar!

DE MUSKETIER.

Nader dan, schoon kind.

DE HELLEBARDIER, *voor zich.*

Hier op het slot verliefde rendez-vous;

't Wordt slimmer elken dag!

DE MUSKETIER.

Zwijg toch! — Men komt.

De zijdeur wordt geopend. Mijnheer van Laffemas verschijnt; hij heeft een perkament in de hand met roode afhangende zegels. Marion en van Laffemas zijn beiden verwonderd over deze ontmoeting. Marion wendt zich met afschuw van hem af.

DERDE TOONEEL.

MARION, LAFFEMAS.

LAFFEMAS, *Marion langzaam naderende, met zachte stem.*
Marion!... Wat zoekt gij op dit slot?

MARION.

En gij?

LAFFEMAS, *een perkament ontrollende, en Marion vertoonende.*

Geteekend door den koning...

MARION, *haar gelaat met de handen bedekkende.*

God!

LAFFEMAS, *zich naar haar overbuigende.*

Marion!

(Marion siddert en ziet hem strak aan.)

Met zachtere stem.)

Verhoor mij!

MARION, *hem van zich stootende.*

Weg, verzoeker, weg van mij!

LAFFEMAS, *grimlachende.*

Zoo onverbidlijk, schoone vrouw?

MARION.

Ga heen!

De koning is hier heer, hij schenkt genade.

LAFFEMAS.

De koning? — Nu, beproef bij hem uw heil!

Hij keert haar den rug toe; komt daarna terug, slaat de armen over elkaar en fluistert haar toe.

Doch wee u, zoo ik eens op mijn beurt zeg:

Verzoekster, weg van mij! Ik ken u niet!

Hij vertrekt; de hertog van Bellegarde komt op.

VIERDE TOONEEL.

DE HERTOG VAN BELLEGARDE, MARION.

MARION, *hem tegemoet gaande.*

Voert gij gebied, heer-hertog, op dit slot?

BELLEGARDE.

Ei zie, Marion! de koningin mijns harte,

Die paradijsvreugd schenkt! Wat voert u hier?

MARION.

Ik moet den koning spreken.

BELLEGARDE.

Nu?

MARION.

Terstond.

BELLEGARDE.

Zoo ijlings? En waarom?

MARION.

Om iets?

BELLEGARDE, *lachend*.

Om iets?

Dat heet: zend mij den koning fluks eens hier!
't Is allerliefst... maar 't gaat zoo niet, mijn kind.

MARION.

Gij leent dus geen gehoor aan mijna verzoek?

BELLEGARDE.

Dat heb ik niet gezegd. Was ik wel ooit
Ondankbaar, mijn Marion... heb ik...

MARION.

Zoo zeg

Dan ja of neen; — kan ik den koning spreken?

BELLEGARDE.

Maar spreek toch eerst met mij. Mijn ridderwoord
Verpand ik u, gij zult den koning zien;
Hij komt door deze zaal.

MARION.

Wanneer?

BELLEGARDE.

Zoo straks.

Maar middlerwijl, kom, praten wij eens wat.
Hoe gaat het u, Marion? — Gij prijkt in 't zwart
Gewaad zoo schoon, als waart ge een edelvrouwe.
Maar hoe... geen lachjēn plooit dien lieven mond?

Waar is de dertle schoone van weleer?

MARION, *in tranen uitbarstende.*

Ik lach niet meer... 'k heb 't lachen lang verleerd.

BELLEGARDE.

'k Geloof, zoo waar, gij weent. Wat scheelt er aan?

MARION, *hare tranen drogende met vaste stem.*

O, eedle heer! laat mij den koning spreken.

BELLEGARDE.

Maar om wat reden dan?

MARION.

Ik wil, ik moet...

BELLEGARDE.

Wilt ge u beklagen? Tegen wien? Werdt gij

Verdrukt? Licht door den kardinaal?

MARION.

Ja, hij...

En hij alleen is de oorzaak van mijn smart.

BELLEGARDE, *haar de deur openende van het vertrek, waar hij een oogenblik te voren van Nangis deed binnegaan.*

Ga dan hier binnen, kind, en wees getroost,

Gij vindt daar meer misnoegden tegen hem,

En kom niet hier, vóór ik u roepen laat.

(Zij gaat binnen.)

VIJFDE TOONEEL.

De zaal wordt meer en meer met edellieden gevuld. L'ANGELIS komt binnen, daarna

VAN LAFFEMAS.

BELLEGARDE.

Mijn groet den hertog!

DE HERTOG VAN BEAUPRÉAU.

Dank. Ontvang den mijne.

BELLEGARDE.

Geen nieuws?

BEAUPRÉAU.

Ja toch... een nieuwe kardinaal...

BELLEGARDE.

De aartsbisschop van Arles?

BEAUPRÉAU.

Welneen; de bisschop

Van Autun.

BELLEGARDE.

Hij?

BEAUPRÉAU.

Het gaat door heel Parijs,

Dat hij den rooden hoed ontving.

DE ABT VAN GONDI.

Welnu...

Hij heeft hem dan ook wel verdiend.

BELLEGARDE.

Waardoor?

DE ABT VAN GONDI.

Bij de belegering van La Rochelle,

Had hij 't commando der Artillerie!

L'ANGELIJ.

Dan hebben wij voor 't minst een kardinaal

Naar canonieke wet;

DE ABT VAN GONDI.

Bravo! Bravo!

LAFEMAS komt op; men verdringt zich, om hem te naderen. De hertog van Bellegarde slaat misnoegd den blik om zich heen.

BELLEGARDE, *tot L'ANGELIJ.*

Wie is die man in 't hermelijnen kleed?

L'ANGELIJ.

Dien men zoo vriendlijk daar begroet?

BELLEGARDE.

Ik zag

Hem hier nog niet.

L'ANGELIJ.

Mijnheer van Laffemas,

Een man van groot gewicht; men kent hem hier
Als rechter van 't geheime tribunaal.

BELLEGARDE.

Als rechter van de hel; 'k weet reeds genoeg.
Men noemt hem ook wel beul, of helper van
Den kardinaal. En zulk een mensch aan 't hof?

L'ANGELIJ.

Och, ja, en waarom niet? Een tijger meer
In de menagerie. Doch gun mij de eer,
U aan hem voor te stellen?

BELLEGARDE, *trotsch.*

Nar!

L'ANGELIJ.

Bedaar.

Ware ik een machtig heer, ik zocht zijn gunst! -
Zie eens, hoe ze als om strijd elkaar verdringen;
En hebben ze ongelijk? Toch niet. Wie fluks
Zijn hand niet grijpt, dien grijpt hij bij de keel.

*Hij nadert Laffemas, neemt hem bij de
hand en stelt hem aan den hertog voor.*

LAFFEMAS, *met een diepe buiging.*

Mijnheer de hertog!

BELLEGARDE, *met koelo buiging.*

'k Ben vereerd...

(*Voor zich.*)

Bij God,

Heer kardinaal, gij hebt het ver gebracht!

Laffemas voegt zich weder bij de hovelingen.

DE BURGGRAAF VAN ROHAN, *luid lachende,*
op den achtergrond door eenige hovelingen
omringd.

't Is allerliefst!

L'ANGELIJ.

Wat dan?

DE ROHAN.

Wie denkt ge, dat

Ik zag in gindsche galerij? — Marion!

L'ANGELIJ.

Marion?

DE ROHAN.

Jawel; en 'k vond een aardigheid:

Marion, zeide ik, bij Lodewijk den Kuische!

't Is geestig, vindt ge niet?

L'ANGELIJ.

Onovertrefflijk zelfs!

BELLEGARDE, *tot den graaf Charnacé.*

Heer wolvenjager, kwaamt gij eenig wild

Op 't spoor?

CHARNACÉ.

'k Ving niets. 'k Heb vruchtloos mij verheugd,

Bij 't blij bericht, dat laatst door dat gedierte

Een drietal boeren werd verslonden. Niets —

Er was geen spoor van wolven meer te ontdekken.

(Tot L'Angelij.)

Kom, nar, weet gij niets grappigs te vertellen?

L'ANGELIJ.

In Beaugencij wil men twee lieden hangen.

CHARNACÉ.

Waarom?

L'ANGELIJ.

Om niets... ja, — om een tweegevecht.

VAN GONDI.

Om zulk een kleinigheid, wil men...

EEN PAGE, *de deur openende.*

De koning!

ZESDE TOONEEL.

DE VORIGEN; DE KONING *komt langzaam op, gaat, zonder het hoofd op te richten, door de verzamelde menigte, en blijft op den voorgrond staan. De edellieden begeven zich naar den achtergrond.*

't Kan zoo niet langer; — 't gaat van kwaad tot erger.

(*Met een hoofdknikken tot de edellieden.*)

Mijn groet aan u; Gods zegen over allen.

(*Hij laat zich op een stoel nedervallen en zucht*)

Hertog van Bellegarde, ik sliep deez nacht

Zeer slecht.

BELLEGARDE *nudert diep buigende.*

Wie slaapt thans rustig meer?

DE KONING.

Niet waar?

De staat gaat wis een diepen afgrond tegen...

BELLEGARDE.

Een wakker stuurman waakt en staat aan 't roer.

DE KONING.

De kardinaal heeft zwaren last te dragen;
Ik moest dien last hem lichter maken, want
Hij wordt reeds oud, en waartoe dient mijn leven,
Als ik niet heerschen mag?

BELLEGARDE.

De kardinaal

Is nog zoo oud niet, sire!

DE KONING.

Spreek oprecht....

Men hoort ons niet, en zeg mij, Bellegarde,
Wat dunkt u van den kardinaal?

BELLEGARDE.

O, sire...!

DE KONING.

Spreek!

BELLEGARDE.

Van zijne Eminentie?

DE KONING.

Ja, van hem.

BELLEGARDE.

Mijne oogen zijn verblind, ik waag het niet,
Die naar hem op te slaan.

DE KONING.

Ik eisch van u,

Dat ge openhartig zijt.

(*Rondziende.*)

Hier schuilt thans geen

Verraad. Wat vreest gij dus? Uw koning vraagt:
Wat dunkt u van den kardinaal?

BELLEGARDE.

Welnu,

Hij is een groot genie.

DE KONING.

Zoo 't noodig waar,

Zoudt gij dat zelfs voor Rome kunnen zweren.

Begrijpt ge 't niet? 't Geluk mijns volks verkwijnt,

Omdat hij alles doet en ik niets...

BELLEGARDE.

Sire!

DE KONING.

Naar willekeur regeert hij in dit land;

Hij regelt alles, — orde en wet; hij schrijft

Belasting uit; beslist voor krijg of vrede;

Hij is hier koning.... o! — Door snood verraad,

Verbrak hij 't vreedverbond der katholieken;

Het huis van Oostenrijk, aan mij verknocht,

Waaruit uw koningin ontsproot, tast hij

Vijandig aan.

BELLEGARDE.

Maar een konijnenberg

Heeft hij voor u op 't Louvre aan doen leggen.

DE KONING.

Hij smeedt verraad en heult met Denemarken.

BELLEGARDE.

Daarvoor liet hij u vrij, naar eigen keus

De som te stellen voor uw juweliers.

DE KONING, *wiens misnoegdheid meer en meer looneemt.*

Hij onderdrukt de geestlijkheid.

BELLEGARDE.

Maar het

Edict, dat zonder onderscheid een elk

Verbiedt — al mocht zijn beurs dit ook vergunnen —
 Meer dan één franc ter herberg te verteeren,
 Dat heeft hij toch, zelfs zonder tegenspraak,
 En in uw naam, den burger doen verkonden.

DE KONING.

Hij sluit tractaten tegen mijnen wil.
 Schier allen wenden zich tot hem... tot hem
 Alleen!... Ik ben een schaduwbeeld voor 't volk;
 Geen onderdaan wendt zich meer tot den koning.

BELLEGARDE.

Ten ware hem de kwaal schuilde in het hoofd.

DE KONING.

Twee honderd man trawanten is zijn wacht.

BELLEGARDE.

Twee honderd man te voet, doch honderd slechts
 Te paard.

DE KONING.

't Is schandlijk! Ja, bij God! het schreeuwt
 Om wraak!

BELLEGARDE.

Maar hij redt Frankrijk, sire!

DE KONING.

En rooft

Mijn zielheil! Met de eene hand verdelgt
 Hij hier de Hugenooten, onderschrijft
 Met de andre weer een heimelijk verbond
 Met Zwedens kettrenbroed!

(Zacht.)

Ach, Bellegarde,

Ik waag het niet de hoofden op te tellen,
 Die reeds gevallen zijn op zijn gebod.
 En altijd waren 't hoofden mijner vrienden.

't Scharlaken, dat hij draagt is in hun bloed
Geverfd; mij kleedt hij steeds in rouwgewaad!

BELLE GARDE.

Hij spaart zijn eigen bloedverwanten niet.

DE KONING.

Als strengheid, beste hertog, bittere strengheid,
Het kenmerk is van zijn genegenheid,
Dan mint hij mij, en boven allen, want —

(Na een pooze, heftig.)

Hij waagde 't zelfs mijn moeder te verbannen.

BELLE GARDE.

Toch waant hij slechts te handlen naar uw wil;
Hij is u toegedaan, met lijf en ziel verknocht.

DE KONING.

En ik... ik haat hem, wijl hij mij verdrukt.
Ik kan niet wat ik wil — en 'k ben, dunkt mij,
Toch ook nog iets. — Maar hij vergeet, naar 't schijnt,
Dat licht de koning eenmaal kon ontwaken,
Wanneer hij dien zoo plomp met voeten treedt.
Want stond hij nog zoo hoog, en blonk zijn star
Nog schooner dan zij praalt — één woord van mij —
Wil ik eens luid wat ik thans heimlijk wil,
En 't trotsch gebouw van al zijn grootheid valt.

(Pooze. Hij staet op.)

Ja, ja, die mensch maakt al wat goed is slecht;
En nit het slechte schept hij erger nog.

Het gaat den staat niet beter dan den koning:

Hij bloeit, maar daaglijks neemt zijn krankheid toe.

De kardinaal regeert het al, mijn huis,

Mijn land; en ik, de koning, ik ben niets!

Beklaag mij, hertog!

(Hij gaat naar het venster.)

Daarbij eeuwig regen.

BELLE GARDE.

Uw majesteit is toch niet krank?

DE KONING.

Ja toch;

Verveling grijpt mij aan.

(Pooze.)

Ik, de eerste man

In Frankrijk, moet de laatste daarin zijn.

Een vreeslijk lot. 'k Zou met een wilddief — ja,

'k Zou gaarne met een strooper willen ruilen.

Den gandschen dag dwaalde ik door veld en woud.

Hij jaagt, is vrij, als in de lucht de vogel;

Hij spreidt zijn leger onder groene twijgen,

En zingt bij storm en wind zijn vroolijk lied.

De beedlaar zelfs is in zijn stulp nog heer

En koning — ik, de koning, ben dat niet;

Want eeuwig staat die man in 't roode kleed

Aan mijne zijde, en spreekt met kouden ernst:

„Dit sire moet gij willen en dat niet.”

Bespotlijk is 't! — Mijn volk vervreemdt hij mij;

Gelijk een kind steekt hij mij in zijn mantel,

En vraagt men dan: „Wie kijkt daar toch wel uit?

Dáár uit het koorkleed van den kardinaal?”

En 't antwoord luidt: „des Konings majesteit.” —

Dan weer legt hij mij daaglijks lijsten voor

Van menschen, op wier hoofd hij is gesteld.

En waren 't gistren Hugenooten, dan zijn

Het heden duellisten — een duel!

Is dat dan zulk een misdraad of vergrijp?

Doch hoofden, altijd hoofden! Zeg mij toch,
Wat voert hij daarmee uit?

*Bellegarde stamp met den voet op
den grond; de markies van Nangis en
Marion verschijnen.*

ZEVENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, MARKIES VAN NANGIS, MARION.

*De markies nadert met zijn gevolg tot op
een paar schreden afstands den koning, en
buigt een knie ter aarde. Marion knielt
bij de deur.*

DE NANGIS.

Gerechtigheid, mijn koning!

DE KONING.

Tegen wien?

DE NANGIS.

Den woedenden tyran, die elk verdrukt,
Dien men hier noemt minister-kardinaal.

MARION.

Genade, vorst!

DE KONING.

Voor wien?

MARION.

Didier...

DE NANGIS.

Voor den

Markies Gaspard van Savernij....

DE KONING.

Mij dunkt,

'k Heb hier of daar die namen reeds gezien.

DE NANGIS.

Genade en recht mijn vorst!....

DE KONING.

Wat spoorde u aan,

Dien stap voor hen te doen?

DE NANGIS.

'k Ben de oom van d' een.

MARION.

En de andere is mijn broeder.

DE KONING.

Goed. Zoo zeg

Ons dan wat gij begeert.

DE NANGIS, *op des konings handen wijzende.*

Recht van die hand,

Genade weer van d' andre, vorst. Ja, ik

Adolf, markies van Nangis, baanderheer

Van meer dan honderd lansen, ik verklaag

Den graaf van Richelieu; ik daag hem op,

Terwijl 'k den bijstand smeeke van d' eengen heer,

Die hooger staat dan ik, voor Gods gericht,

En voor den koning, die mijn leenheer is.

Ik heb het volle recht, hem aan te klagen,

Want hij, om wien ik thans mij voor u buig,

Wordt eens mijn erfgenaam; hij is mijn neef,

Gaspard van Savernij.

MARION, *tot den markies.*

Ach, eedle heer,

Spreek toch voor beiden; 'k smeeke het u, voor beiden!

DE NANGIS.

Verleden maand moest hij een zaak van eer
 Beslechten met een edelman; men weet
 Nog niet uit welk geslacht — hij noemde zich
 Didier — als wakkre mannen stredeu zij...
 Dat was voorwaar niet recht. — De kardinaal,
 Die overal zijn helpers had gesteld....

DE KONING.

Ik weet dat reeds, die zaak is mij bekend.
 Wat verder nog?

DE NANGIS.

Mijn heer en koning, hoor!

't Wordt tijd en meer dan tijd, dat gij het plan,
 Het onheilbrengend plan des kardinaals,
 Met onbedriegbaar vorstenoog doorziet;
 Dat gij ervaart, hoe die zoo vrome man
 Zich met het bloed van Frankrijks eedlen mest.
 Uw vader, vorst, de koninklijke Hendrik,
 Heeft nooit aldus zijn adel prijs gegeven.
 Zijn zwaard trof ook, maar hij sloeg niet in 't blinde.
 Hij steunde d'adel, de adel steundé hem.
 Hij wist, dat de edelman, den troon verknocht,
 Wel tot iets beters dient, dan door den beul
 Onthalsd te worden; hij wist, dat men
 In d'oorlog hem gebruiken kon; en hij
 Verstond den krijg; want meenge kogel trof
 Zijn wapenrok. — Vergeef mij, eedle vorst,
 Maar 'k roep het luid: dat was een schoone tijd!
 Hij is mij waard, wijl ik daartoe behoorde.
 O, toenmaals had geen priester het gewaagd,
 Zich te vergrijpen aan een edelman:
 Die hoofden stonden toen te hoog op prijs. — —

Maar in de sombre dagen van ons heden,
 Waar 't wijsheid toch, mijn vorst, indien ook gij
 Den adel hooger steldet dan gij doet.
 Geloof een grijsaard, die de taal spreekt van
 Zijn hart. Gij zult dien adel nog behoeven,
 Misschien betreuren nog, dat op 't schavot
 Het bloed van al uw dappren werd vergoten.
 De burgerkrijg — hoe schijnbaar uitgewoed —
 Smeult onder de asch nog voort. Klinkt in ons oor
 De nagalm niet van 't vreeslijk klokgebom?
 Wie weet, hoe ras 't op nieuw weer zal weergalmen!
 Wees spaarzaam dus met edel heldenbloed
 En schaf den beul niet daaglijks volop werk!
 Zijn zwaard moog rusten, maar het onze niet —
 Of anders — maar te laat — treurt ge om 't verlies
 Van menig hart, dat u was toegedaan;
 Ja, treurt gij om die dappre helden, wier
 Gebleekt gebeente thans, ten spel der winden,
 Op 't galgenveld nog aan den schandpaal hangt.
 Bloed is geen dauw, die d'aarde mildlijk drenkt
 En vruchtbaar maakt. O neen! de plaats *de Grève*,
 Verandert nooit in bloeiend korenveld.
 Vervloekt zij dus de mond, die vleierend spreekt,
 Dat alles goed is wat gij doet; dat gij
 Altijd Bourbon, en Frankrijks koning blijft.
 Hoe diep die stem der boosheid in het oor
 Des vorsten dringen moog, den doffen slag
 Van 't bloedig beulenzwaard, verdooft zij niet,
 Als 't neêrvalt op een schuldloos menschenhoofd.
 Bedenk wat spel gij speelt, mijn heer en koning,
 En dat daarboven nog een rechter woont!
 Bedenk dat hij, dien gij tot herder koost,

Om over 't zieleheil uws volks te waken,
 Een priester is, die staag zijn tienden vraagt,
 In tal van menschenhoofden; ja... bedenk
 Dat hij — die onder Kanibalen hoog
 Geprezen man, — de bloedbevleekte hand
 Reeds aan uw scepter slaat!

DE KONING.

De kardinaal-
 Minister is mijn vriend, en wie mij eert
 Moet hem vereeren.

VAN NANGIS.

Sire...

DE KONING.

Genoeg; hij is
 Mijn andere ik.

VAN NANGIS.

Gedoog..

DE KONING.

Geen woorden meer!
 Zie... door het eindloos klagen, is mijn haar
 Reeds voor den tijd verbleekt.

VAN NANGIS.

Mijn vorst, wanneer
 Een grijsaard en een zwakke vrouw tot u
 Om hulp zich wenden!... O, bedenk, het geldt
 Hier dood en leven!

DE KONING.

Nu! Wat wilt gij dan?

VAN NANGIS.

Genade voor Gaspard!...

MARION.

Genade voor

Didier!...

DE KONING.

Wanneer de vorst genade schenkt,
Schendt hij vaak te onbedacht het heilig recht
Der wet.

MARION.

Erbarmen sire!... Schenk genade!
Wat hebben zij misdreven? Lieve God!
Twee jongeliën.... een eerlijk tweegevecht,
En daarom moeten sterven! Is dat recht?
O, neen, dat zult... dat kunt gij toch niet willen!
Maar 'k weet het wel: gij zult genade schenken,
Niet waar, mijn vorst? — Ach God... ik weet het niet,
Hoe men tot u... een koning, spreken moet.
Waarmede kan men 't hart eens konings treffen?
Ik weet het niet!... Ach, ik heb niets dan tranen!
Slechts tranen kan ik storten... bittre tranen!
Dat moog niet passend zijn, maar anders toch —
Vergeef — kan ik 't mijn koning niet verklaren,
Dat zijn heer kardinaal een monster is.
Wat wil hij toch? Wat deden zij hem dan?
Zoo jeugdig bloed om zulk vergrijp te plengen!
Het schreit ten Hemel! dat zult gij niet dulden,
Mijn goede koning, neen... dat duldt gij niet.
Hij heeft misdaan;... 'k Ontken het niet;... O, neen!
Maar gij zult hen, als menschen, menschlijk richten.
Gij waart eens jong en weet wel hoe dat gaat.
Eén woord ontlokt een ander!... ach — wat zeg
Ik daar — een woord?... een blik, een ademtocht
Verhit, ontvlamt en jaagt hen op ten strijd!

Zoo ziet men 't daaglijks immers — weet gij 't niet?
 O, vraag het dezen heeren toch! Niet waar?
 Maar spreekt dan, spreekt voor mij!... Ik smeek u, heeren,
 Hoort gij dan niet, dat ik niet spreken kan!
 Ik kan slechts bidden, schreien, klagen! Ach....
 Hoe vurig wil ik voor zijn redder bidden!
 Hoe hartlijk u, mijn koning, daarvoor danken!
 Genade slechts... barmhartigheid... voor hem,
 Hem, die mijn alles op deez wereld is...
 Genade!... och — ik kan niet meer!...

DE KONING.

Wie is

Die jonge vrouw?

MARION.

Zijn zuster vorst, die voor

U knielt, voor u... den vader van uw volk.

DE KONING.

Dan ook behoor 'k aan allen. — Schandlijk is 't!
 De zucht voor 't tweegevecht wint daaglijks veld;
 't Wordt daarom tijd, dat ik een voorbeeld stel.

VAN NANGIS.

Zij zijn zoo jong! hun beider ouderdom,
 Mijn vorst, maakt nog de helft niet van mijn jaren.

MARION.

Gij hebt een vrouw, een moeder en een zoon,
 Kortom een wezen, dat gij teeder mint...
 Een broeder, sire! — erbarmen voor een zuster.

DE KONING.

Een broeder heb ik niet.

(Zich bezinnende.)

Doch ja, ik heb

Monsieur...

(De wacht van den markies ontwarende.)

Hoe nu!... Zeg eens, markies, wat moet
Dat regement? Zijn wij belegerd hier?
Trekt ge op naar Palestina? Wat moet dat?
Zijt gij een pair en hertog, dat ge 't waagt,
Hier met uw wacht tot voor mijn oog te naadren?

VAN NANGIS.

Neen, vorst; maar 'k ben iets beter nog dan genen,
Die men tot hofpronk slechts benoemt. Ik ben
Baron en heer van meer dan vier kasteelen.

BELLE GARDE, voor zich.

Die trotschheid komt hier wis ter kwader uur!

DE KONING.

Recht fraai, markies; zoo keer in Godes naam,
Dan met uw recht naar uw kasteelen weer,
En laat op ons gebied het recht zijn loop.

VAN NANGIS, knielende.

Bij de asch uws vaders, vorst, bezweer ik u,
Laat hier genade gelden en geen recht.

(De koning maakt een beweging van ongeduld.

De markies staat met inspanning weder op.)

'k Was eenmaal, vorst, uws vaders wapenbroeder;
'k Stond nevens hem, toen 's moordnaars vloekbre hand
Het doodlijk staal hem door het harte dreef;
En 'k bleef een trouwe wachter bij den doode. —
Mijn vader, al mijn broeders, vielen eens
Voor de uwen in den krijg! — Mijn vrouw en kind
Zag 'k beiden grafwaarts gaan!... thans grijpt me op nieuw
Des noodlots wreede hand;... zijn ijzren vuist
Heeft lid voor lid mijn lichaam stuk geslagen....
God dank!

(Hij staat zich voor de borst.)

Dit was de laatste slag! — Vaarwel!
 Dat God mijn heer en koning lang behoede!

(Hij buigt en vertrekt. Marion staat met moeite op; wil hem volgen, doch zinkt krachteloos neder bij de deur, waardoor de koning binnentrad.)

DE KONING *wischt zich een traan uit de oogen, en ziet den markies zwiiggend na; tot Bellegarde, nu een pooze.*

Een koning moet zich altijd meester zijn;
 Hij mag geen zwakheid toonen; 't valt soms zwaar;
 Die grijsaard trof mij diep; zoo ik....

(Na een pooze.)

neen, neen!

Het kan niet, heden niet... 'k heb gisteren reeds
 Te veel gezondigd. — En ook gij, mijn hertog,
 Hebt straks zoo menig woord tot mij gericht,
 Dat u licht schaden kon, herhaalde ik hem
 Deez avond nog wat wij zoo onbedacht
 Gesproken hebben; neem u dus in acht;
 Verhoede God, dat eenig leed u trof!

(Gezwende.)

Ja, Bellgarde, ik sliep deez nacht zeer slecht.

(Met een handbeweging tot de edellieden en wachten.)

Mijnheeren, gij kunt gaan, laat ons alleen.

(Tot l'Angelij.)

Gij, blijf.

(Allen vertrekken, behalve Marion, die door den koning niet wordt opgemerkt.)

BELLEGARDE, tot Marion.

Gij kunt niet langer hier vertoeven.

Ga heen maar, kind; wat wilt ge verder nog?

MARION.

Ik ga niet, neen — eer zullen zij mij dooden.

L'ANGELIJ, *zacht tot den hertog.*

Zend haar niet weg.

(Tot Marion.)

Blijf rustig dáár... wees stil.

*(Hij nadert den koning, die zich in een arm-
stoel nederliet en in nadenken verzonken is.)*

ACHTSTE TOONEEL.

DE KONING, L'ANGELIJ, MARION.

DE KONING, *met diepen zucht.*

Kom nader, l'Angelij! Mijn ziel is krank;

Mijn brandend oog wordt niet van tranen nat;

Geen glimlach speelt meer om mijn stramme lippen.

Slechts nu en dan, plooit gij op 't stroef gelaat

De rimpels glad, kom hier — gij, die alleen

Niet siddert voor mijn majesteit — kom, werp

Een straal van licht in 't duister mijner ziel.

L'ANGELIJ.

Ja, 't leven is een bitter kelk!

DE KONING.

Zeer waar!

L'ANGELIJ.

En wat de mensch? — Een schaduwbeeld, een niets.

DE KONING.

En minder nog dan niets.

L'ANGELIJ.

En bitter 't lot,

Wanneer men mensch en tevens vorst moet zijn.

DE KONING.

Niet waar? Dan heeft men dubblen last te dragen.

L'ANGELIJ.

Ach, de aarde is slechts een jammerdal, het graf,
Het somber graf is nog het beste.

DE KONING.

Juist,

Mijn vriend, dat heb ik vaak tot u gezegd:
Het graf...

L'ANGELIJ.

Ja, dood — nog beter nooit geboren —
Dat waar het grootst geluk!

DE KONING.

Mijn l'Angelij,

Zoo hoor 'k u gaarne spreken; dat schenkt troost.

(Een pooze.)

L'ANGELIJ.

Maar.. als wij nu eens rusten in het graf,
Wat dan? Geloofst gij, vorst, dat wij er uit
Verrijzen?

DE KONING, *wiens somberheid meer en meer toeneemt.*

Later zullen wij 't ervaren.

Ach, ware 't reeds zoo ver! De last drukt me al
Te zwaar!

(Na een pooze.)

'k Ben diep rampzalig, l'Angelij!

L'ANGELIJ.

Dat ziet men klaar; — die ingevallen wangen;...
Die strakke blik;... die sombere ernst...

DE KONING.

Gij wilt

Toch niet, dat ik zal lachen, nar! — Hoor, dwaas,

Met mij verspilt gij vruchtloos moeite en tijd,
 Zeg dus waartoe gij leeft. — Een fraai bedrijf:
 Des konings nar! Een kakelbonte pop,
 Een rinkelbel, waar men naar willekeur,
 Meê speelt en van zich werpt; — wat dwaalt gij als
 Onnut op deze wereld rond? Waartoe leeft gij?

L'ANGELIJ.

Ik — uit nieuwsgierigheid. Maar, vorst, waartoe
 Leeft gij? 'k Beklaag u in mijn ziel. Bij God,
 Eer ik een koning wezen mocht als gij,
 Waar 'k liever nog een oude tooverkol!
 't Is waar, ik ben een ledepop, wier draad
 Gij houdt, niets meer... maar een nog fijner draad
 Verbergt uw vorstlijk kleed voor ieders oog;
 Een krachtige arm heeft dien gevat en rukt,
 En trekt — neen, neen... des konings ledepop
 Wil 'k gaarne zijn; maar voor des priesters vuist
 Behoede mij de Hemel!

(Een pooze.)

DE KONING, *meer en meer somber.*

Zotteklap

Is alles wat gij spreekt! — En toch... 't is waar;
 Een booze geest bezielt dien kardinaal. —
 Zeg, l'Angelij, zou 't mogelijk zijn, dat in
 Het kleed des kardinaals de duivel zich
 Verstak? Zoo hij het zelf eens ware! — Ach,
 Zoo satan eens mijn ziel vermeesterd had? —
 Wat dunkt u, nar?

L'ANGELIJ.

Onmooglijk is het niet;
 O, neen — 't is zeer waarschijnlijk zelfs.

DE KONING.

Niet waar?

Doch laat ons zoo niet spreken, stil... het mocht
 Eens zonde zijn. — Zie, hoe het ongeluk
 Mij volgt; — een zeeraaf kreeg ik laatst uit Spanje,
 En hier geen vloed waarin men visschen kan;
 In gansch Chambord geen vijver, groot genoeg,
 Dat zich een mug daarin verdrinkt. Zoo gaat
 Het mij altijd. Wanneer ik jagen wil,
 Vind ik de zee; als 'k visschen wil, de vlakke.
 Voortdurend ongeluk!

L'ANGELIJ.

Uw leven, vorst,

Is staag een reeks van wederwaardigheden.
 Zoo thans ook weer. De valkenjacht wordt hoog
 Door u geschat. Goed jager als gij zijt,
 Stelt gij een valkenier op hoogen prijs.

DE KONING.

Dat zou ik meenen, nar; een valkenier...
 Een god is mij een deeglijk valkenier!

L'ANGELIJ.

Er zullen spoedig weer een tweetal sterven.

DE KONING.

Twee tegelijk?

(L'Angelij knikt toestemmend.)

Wie dan?

L'ANGELIJ.

Twee niterst braven.

DE KONING.

Maar zeg dan wie!

L'ANGELIJ.

De beiden jongelieden,

Voor wie men straks u om genade vroeg.

DE KONING.

Die Gaspard en Didier?

L'ANGELIJ.

Ja, vorst, en 't zijn

De laatste wel.

DE KONING.

Wat bitter ongeluk!

Want goede valkeniers zijn zeldzaam thans;
Die kunst raakt in verval. — Verwenscht duel! —
Met mij gaat wis de valkenjacht ten grave. —
Wat deed dat heilloos tweegevecht ontstaan?

L'ANGELIJ.

Didier beweerde, dat de valk van Tunis,
Veel feller op zijn prooi gebeten was
Dan de indische; Gaspard het tegendeel.

DE KONING.

Dan heeft hij ongelijk — voorzeker; maar...
Wie wil daarom twee menschen op doen hangen?

(Na een pooze, voor zich.)

Onschendbaar is het recht van mijn genade...
Maar de andere zegt altijd: »Gij zijt niet streng
Genoeg.»

(Na eene pooze, tot l'Angelij.)

De kardinaal wil hunnen dood.

L'ANGELIJ.

Wat wil de koning?

DE KONING.

Dat zij beiden sterven.

L'ANGELIJ, die het venster genaderd is.

Ach! zie eens, Sire!

DE KONING, *verschrikt omziende.*

Nu?

L'ANGELIJ.

Zie toch eens hier.

DE KONING, *die opstaat en het venster nadert.*

Wat is 't?

L'ANGELIJ, *naar buiten wijzende.*

De schildwacht wordt daar afgelost.

DE KONING.

Is 't anders niet?

L'ANGELIJ.

Wat is toch wel die knaap

Met gele strikken?

DE KONING.

Niets, een korporaal.

L'ANGELIJ.

Hij stelt een ander in de plaats van d'eerste.

Wat fluistert hij hem heimlijk in het oor?

DE KONING.

Hij geeft hem het parool, het wachtwoord, nar.

Wat wilt gij daarmee zeggen?

L'ANGELIJ.

Zeggen, sire? —

Dat ook de vorst op aarde op schildwacht staat;

Geen piek — de scepter in de hand; en als

Hij dan dien post zijn leven lang bewaakte,

Komt ook de konings-korporaal, de dood,

En lost hem af, en stelt naar Gods bestel,

Een andren scepterdrager in zijn plaats,

En geeft dien het parool, dat heet, mijn vorst:

Genade!

DE KONING.

Valsch; dat heet: gerechtigheid.

Mijn wakkre valkeniers! gij moet dan sterven!

L'ANGELIJ.

Als gij, als ik. De dood versmaadt geen kost,
Want even graag verslindt hij groot en klein.
Verdrukt en plaagt u soms de kardinaal
Eens wat, — geduld, mijn goede vorst, geduld.
Is uur en dag, is maand en jaar vervlogen,
En hebben we onze rollen uitgespeeld,
Ik die van nar, gij die van vorst, hij van
Tyran — dan leggen we ons op 't bed des doods.
Hoe groot de trotschaard in zijn hoogmoed schijne,
Zes voet — niets meer — wordt hem tot graf gemeten.

DE KONING.

Ja, 't leven is wel droef, en vroolijk slechts
Het graf. — Kost gij door uw vernuft niet vaak
Mijn somberheid verdrijven....

L'ANGELIJ.

Sire, ik kom,

Om u vaarwel te zeggen.

DE KONING.

Wat?

L'ANGELIJ.

Ik moet van hier.

DE KONING.

Alleen de dood kan u van 's konings dienst
Ontbinden.

L'ANGELIJ.

Juist, vorst, en 'k ga ter dood.

DE KONING.

Zijt gij waanzinnig, nar?

L'ANGELIJ.

Gij zelf hebt mij

Daartoe gedoemd, mijn koninklijke heer.

DE KONING.

Dien scherts versta ik niet.

L'ANGELIJ.

'k Ben ernstig, vorst;

Ook ik nam deel aan 't tweegevecht dier beiden;

Mijn degen voor het minst.

(Geknielt den koning zijn degen gevende.)

Neem hem van mij.

DE KONING *neemt den degen en beschouwt dien.*

In ernst? Hoe komt gij aan dien degen, nar?

L'ANGELIJ.

Ben ik niet edelman zoo goed als genen?

En wijl gij de andren sterven doet, zoo wil

Ik in hun lot ook deelen.

DE KONING, *ernstig en zwaarmoedig.*

Goeden nacht! —

Nog eenmaal aan dien hals geweend, eer hij...

Mijn arme nar!...

Hij omarmt hem.

L'ANGELIJ, *voor zich.*

Hoe ernstig neemt hij 't op,

Ik beef!

DE KONING.

Een koning mag den loop van 't recht

Niet keeren. Maar de kardinaal is wreed;

Twee valkeniers... mijn nar!

(Onrustig gaat hij de zaal op en neer.)

Doch troost u, vriend.

Wat is het leven? Wat de mensch?

L'ANGELIJ, *voor zich.*

Vervloekt!

DE KONING, *die de zaal weder op en neer gaat.*
Mijn nar, gij moet dan sterven!

L'ANGELIJ, *voor zich.*

Sakkerloot,

Het angstzweet breekt mij uit!

(*Luid.*)

Zoo gij, mijn vorst,

Voor 't minst hier niet...

DE KONING.

Wie zal mij dan doen lachen? —

Zoo 't waar is wat men zegt, dat dooden uit
Hun graf ons naricht kunnen zenden, nar,
Verzuim vooral dan geen gelegenheid.

L'ANGELIJ, *voor zich.*

Een fraaie last.

DE KONING *gaat steeds de zaal op en neer.*

Hoe zich de kardinaal

Verheugen zal! Twee valkeniers... mijn nar!

(*De armen kruisende.*)

Maar zoo ik wil, kan ik 't dan niet verhindren?

L'ANGLIJ.

„Wat weet ik?” sprak Montaigne en Rabelais:
„Misschien.”

DE KONING, *besloten.*

Welnu... geef mij een perkament.

(*L'Angelij geeft schielijk het gevraagde, dat
op de tafel ligt, benevens schrijfgereedschap.
De koning schrijft eenige woorden en geeft
daarna het blad aan l'Angelij.*)

Ik schenk genade.

L'ANGELIJ.

Aan alle drie?

DE KONING.

Zoo is 't!

L'ANGELIJ, *tot Marion.*

Kom nader, kind... kom hier! en dank gekniëld
Den besten aller koningen.

MARION, *op de knieën vallende.*

Mijn God!

Wien moet ik danken... en wiens knieën omvatten,
De zijne... of de uwe? Dank... o, dank!

DE KONING, *Marion beschouwende, voor zich.*

Hoe nu!

Wat wil dat zeggen? Heeft hij mij bedrogen?

L'ANGELIJ, *het perkament aan Marion gevende.*

Hier, neem dit blad.

*Marion verbergt het perkament in haar boezem en
wil zich verwijderen.*

DE KONING, *tot Marion.*

Niet van de plaats, geef mij

Dat blad terug!

MARION.

Gerechte Hemel! neen,

Ik geef het niet terug; — Ontneem het mij,
En ruk het hart mij tevens uit de borst!

L'ANGELIJ, *zacht tot Marion.*

Goed zoo! Hij neemt het niet, wees sterk.

DE KONING.

Geef hier!

MARION.

Neem eer mijn leven!

DE KONING.

Welk een duivelin!

L'ANGELIJ, *zacht tot Marion.*

Ziet gij! Zelfs uit het kleed der koningin

Zou hij dat blad niet rooven... 'k wist het wel.

DE KONING.

Ga dan met God!

MARION, *voor den koning buigende onder het heengaan.*

Triomf! zij zijn gered!

DE KONING.

Gij, nar, hebt mij misleid, door list bedrogen,
En 'k kon daarvoor wel geen genade schenken;
Maar ik vergeef het u.

L'ANGELIJ.

Goed, Sire, goed.

Wanneer de vorst genade schenkt, valt hem
Ook telke reis een zware steen van 't hart, —
Voelt gij dit niet?

DE KONING.

Ja, l'Angelij, zoo is 't.

'k Leed immer smart, wanneer ik bloed deed vloeien.
Nangis sprak waar: een doode dient tot niets.
En schandlijk is 't, mij een genade-recht
't Ontzeggen, mij, des vierden Hendriks zoon!
Helaas! die mensch omsluit mij als het graf;
Zijn purper is mijn lijkgewaad, en doet
Den onderdaan zijn koning diep betreuren.
Maar 'k wil nu, dat zij leven. De oude man
En ook dat jonge meisjes zullen beiden
Mij zeggen.

L'ANGELIJ.

O, gewis!

DE KONING.

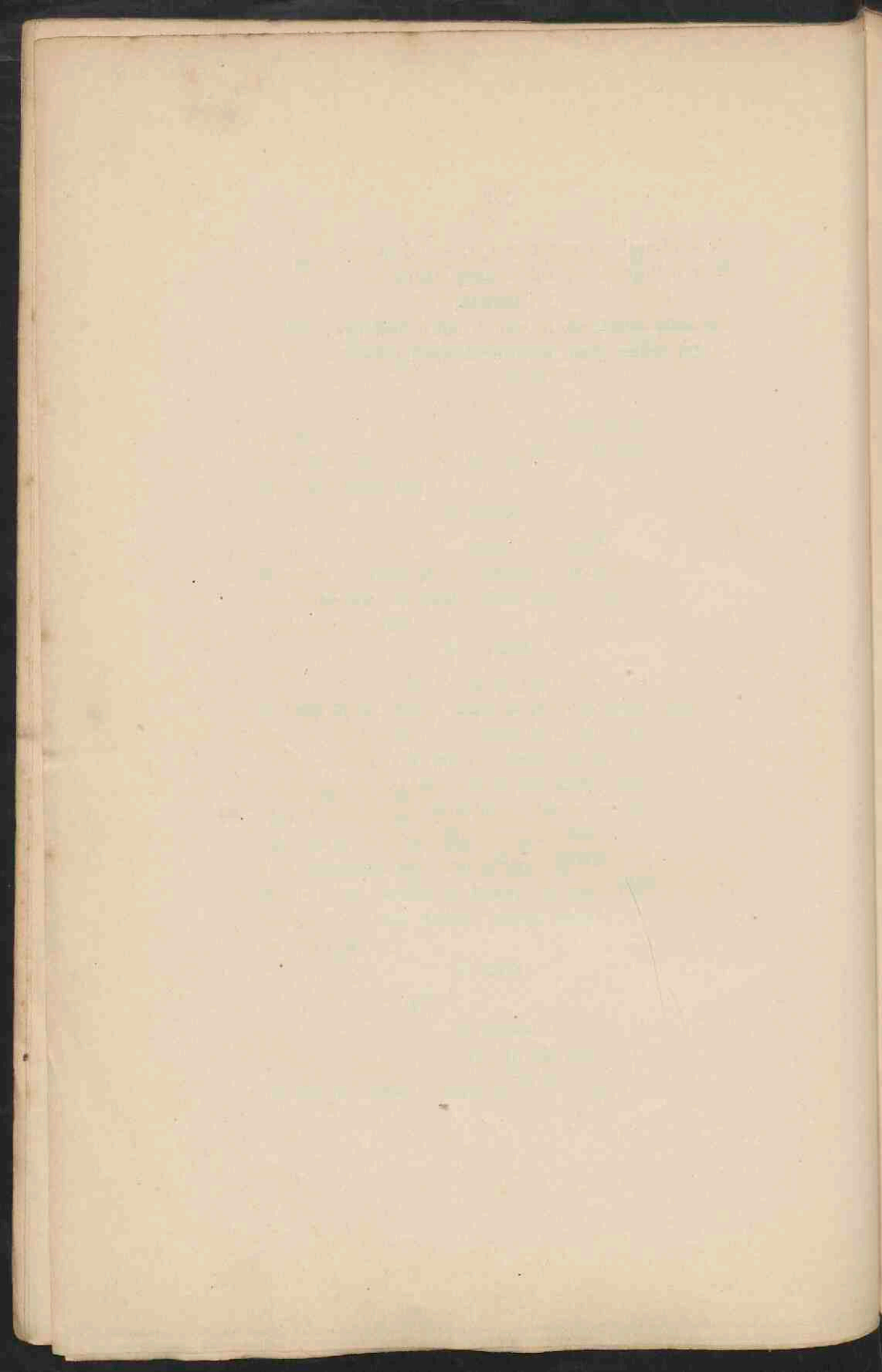
Zoo zij het dan.

Ik heb het onderteekend, ik, de koning!

De kardinaal zal woedend zijn; — hij moog;
Maar Bellegarde zal het vreugde schenken.

L'ANGELIJ.

De roode denkt, zoo ik voor 't minst hem ken:
"t Zal anders gaan, wanneer ik koning ben."

VIJFDE BEDRIJF.

DE KARDINAAL.

P E R S O N E N :

MARION DE LORME.

DIDIER.

MARKIES VAN SAVERNIJ.

MIJNHEER VAN LAFFEMAS.

EEN GERECHTSRAAD.

EEN GERECHTSSCHRIJVER.

EEN CIPIER.

EEN STOKKENKNECHT.

ARBEIDERS, WACHTEN, VOLK.

V I J F D E B E D R I J F .

Beaugency. De voorplaats van het slot, dat op den achtergrond ligt; het geheele tooneel is door een hoogen muur omgeven; ter linkerzijde een hooge, spilsvormige poort; ter rechterzijde een kleine in den muur gemetselde deur. Een steenen tafel en bank.

E E R S T E T O O N E E L .

EENIGE ARBEIDERS zijn bezig een gedeelte van den muur af te breken. Zij zijn met dien arbeid reeds tamelijk gevorderd.

E E R S T E A R B E I D E R .

Verduiveld hard!

T W E E D E A R B E I D E R .

De satan haal dien muur....

Hij is schier niet te vellen!

D E R D E A R B E I D E R .

Peter, zeg,

Hebt gij 't schavot gezien?

EERSTE ARBEIDER, *den muur metende.*

Nog veel te smal.

Onmogelijk kan de stoel des kardinaals
Er door.

DERDE ARBEIDER.

Och, kom! Is dan dat ding een huis?

EERSTE ARBEIDER.

Bijna. Behangen van rondom; wel vier-
En-twintig man zijn noodig het te torschen.

TWEEDE ARBEIDER.

Ik zag het onlangs ook; 't was donkre nacht;
Maar in de schaduw scheen 't zoo groot wel als
Een schip.

DERDE ARBEIDER.

Wat komt hij hier toch doen?

EERSTE ARBEIDER.

Wel kijk,

Wat domme vraag. Dat kunt ge toch wel merken.
Hij komt hier om te zien. Er worden straks
Een paar omhals gebracht; twee jongeliën.
De kardinaal is ziek; nu komt hij hier
En wil zich wat verstrooien.

TWEEDE ARBEIDER.

Kom, maakt voort.

DERDE ARBEIDER.

Rijk met fluweel is heel 't schavot omhangen.
Ja; als je maar van adel bent.

EERSTE ARBEIDER.

Jawel,

Dan heb je veel!

TWEEDE ARBEIDER.

Als op een mooien dag

Eens een van ons gehangen werd, dan zou...

Zij voltooiën hunnen arbeid. Laffemas komt op. Hij komt van den achtergrond, nadert de werklieden en beschouwt wat zij volbracht hebben, en schijnt hun nog eenige bevelen te geven. Zij behangen de opening met een groot zwart doek, en vertrekken. Tegelijkertijd verschijnt Marion, wil gesluierd, zij komt door de kleine poort binnen, gaat schiekelijk over het tooneel en klopt aan de poort ter linkerzijde. De Cipier verschijnt.

TWEEDE TOONEEL.

MARION, LAFFEMAS, CIPIER.

MARION, *een papier toonende.*

Bevel des konings! zie.

CIPIER.

Gij moogt niet door.

LAFFEMAS, *een papier toonende.*

Bevel des kardinaals!

CIPIER.

Ga door.

MARION.

En ik?

CIPIER.

Gij moogt niet door.

LAFFEMAS, *die gereed stond de poort binnen te gaan, keert zich om en nadert Marion.*

Bedrieg ik mij... Zijt gij 't?

Marion op deze plaats?

MARION, *zegepralend, een papier toonende.*

Ik ben 't. Zie hier

Zijn vrijheidsbrief!

LAFFEMAS, *een papier toonende.*

En hier het tegenschrift,

MARION, *luid roepende.*

Het is van gisteren vroeg!

LAFFEMAS.

' Het mijne van

Deez nacht!

MARION.

Geen hoop meer, o, mijn God! geen hoop!

LAFFEMAS.

De straal der hoop is een bedrieglijk licht,
En vorstengunst een zeer gebrekkig ding,
Dat zwaar verkregen wordt om 't licht te derven.

MARION.

't Was toch des koningswil, om hen te sparen.

LAFFEMAS.

't Kan zijn; maar 't geldt de vraag: wat kan de vorst
Als hier de kardinaal niet wil.

MARION.

Didier,

Verdwenen is de laatste straal van hoop!

LAFFEMAS, *geheimzinnig.*

De laatste niet.

MARION, *voor zich.*

O, God van liefde, sta mij bij!

LAFFEMAS.

Er is dit uur in dit verblijf een man,
Dien gij, slechts door één woord uit uwen mond,
Volzalg kunt doen zijn! Die man heeft macht,
Is machtiger dan hier de koning is.

MARION.

Ik wil u niet verstaan.

LAFFEMAS.

Is dat uw laatste woord?

MARION, *met trotsch.*

Ga heen.

LAFFEMAS.

O, ondoorgrondlijk hart der vrouw!

Gij waart voorheen zoo schuchter niet, en thans,
Nu gij hem redden kunt, dien gij bemint,
Beeft gij terug.

MARION.

En dat begrijpt gij niet?

Hoe laag, hoe diep verdorven moet gij zijn,
Zoo gij 't niet kunt bevatten, dat een vrouw,
Al waar 't de laagste van haar soort — al waar 't
Marion de Lorme — wen ze oprecht bemint...
Vat gij den zin van 't woord: bemint?... zij zich
Dan loutren moet; zij zich veredeld voelt.
In mij woont de englenziel thans van Didier,
En in mijn boezem klopt zijn edel hart,
Het edelste, dat ooit natuur nog schiep!
Hem heb ik lief! en 't was die liefde, die
Mij weer, op serafs-vleuglen, droeg tot God! —
Wilt gij me op nieuw doen zinken in het slijk,

Mij uit den hemel slingren in den poel
Der hel?

LAFFEMAS.

Doe zoo ge wilt.

MARION.

Gij monster! O...

Gij wijkt van 't pad der ongerechtigheid,
Alleen, om 't pad der misdaad te betreden.
Verzoek mij niet!

LAFFEMAS.

Wat zijt ge onbillijk toch!

Mijn lief, onschuldig kind, zie, ik ben goed,
En 'k wil van dienst u zijn.

MARION.

Waarmee?

LAFFEMAS.

Nog met

Een goede plaats;... ik sta ze u af, als men
Deez avond hen....

MARION.

O, God!

LAFFEMAS.

Om negen uur,

Ter strafplaats henen voert; de kardinaal
Wil in persoon het vonnis zien voltrekken.

MARION *staart somber voor zich heen;
strijkt dan met beide handen over
het voorhoofd en keert zich in ver-
bijstering naar Laffemas.*

Kunt gij ze redden?

LAFFEMAS.

Ja.

MARION.

En op wat wijs?

LAFFEMAS.

Ik laat hen vluchten.

MARION.

Vluchten, zegt ge? Hoe?

LAFFEMAS.

Door de oopning in dien muur; vrees niet, hij zal —
Zoo gij 't slechts wilt — tot zijn bevrijding dienen.
Een wacht, die mij alleen is toegedaan,
Vat bij den uitgang post. Maar stil, men komt.

MARION.

En... gij... belooft...?

LAFFEMAS.

Ik zweer het... Zij zijn vrij! —

Maar zelfs deez muren hebben ooren! — Kom,
Op stiller plaats wil 'k verder met u spreken.
Wees schrander nu, en kom.

MARION.

Ik volg u — ja!

Laffemas, die naar de groote deur gaat, wenkt haar. Marion valt op de knieën en slaat de oogen naar de gevangenis op; dan schijnt zij eensklaps een besluit te nemen, staat op en volgt Laffemas. De kleine deur gaat open, en Didier en van Severnrij, door wachten geleid, treden op.

DERDE TOONEEL.

DIDIER, VAN SAVERNIJ, CIPIER, *daarna*
 een GERECHTSRAAD.

*Van Savernij, smaakvol gekleed, is vroolijk en
 opgeruimd. Didier, in het zwart gekleed, is
 bleek en somber. De Cipier doet twee wachten
 voor de opening in den muur post vatten. Didier
 gaat op de steenen bank zitten.*

VAN SAVERNIJ, *tot den Cipier, die voor
 hem de deur opent.*

Ik dank je wel, mijn vriend! De frische lucht
 Verkwikt en doet me goed.

CIPIER, *hem terzijde voerende.*

Twee woorden, heer.

SAVERNIJ.

Wel vier! — Spreek op.

CIPIER.

Wilt gij ontvluchten?

SAVERNIJ.

Ik?

Maar vriend, langs welken weg?

CIPIER.

Dat is mijn zaak.

VAN SAVERNIJ.

Aha! heer kardinaal! Zijt gij bedrogen?

Gij wildet mij en spel en dans verleeren!

Ik lach u uit, en u ten spijt, wil ik

Op nieuw weer spelen, dansen als te voren.

(Tot den Cipier.)

Het leven is op aard toch 't schoonste goed!

Nu vriend, ik ben gereed; wanneer op reis?

CIEPIER.

Zoodra het donker is.

VAN SAVERNIJ, *zich verheugd in de
handen vrijvende.*

Charmant! Met vreugd

Zeg ik dit kil en aaklig rattennest,
 Voor goed vaarwel. Maar zeg mij toch, wien ik
 Die redding dank, zoo snel als onverwacht.

CIEPIER.

Uw oom, markies van Nangis.

VAN SAVERNIJ.

Dierbare oom!

Nog iets. — Wij vluchten beiden toch, niet waar?

CIEPIER.

Voor één slechts is de redding mogelijk, heer!

VAN SAVERNIJ.

Ook als de som u dubbel wordt betaald.

CIEPIER.

Niet meer dan een van beiden kan ik redden.

VAN SAVERNIJ, *op Didier wijzende.*

Zoo red dan hem.

CIEPIER.

Onmogelijk, heer. Uw oom
 Heeft wel voor u maar niet voor hem betaald.

VAN SAVERNIJ.

't Is fraai! — Welnu, mijn vriend, maak dan ook maar
 Mijn graf gereed.

(Den gerechtsschrijver bemerkende.)

Wat wil nu deze weer?

't Is ergerlijk; geen oogenblik alleen!

DE GERECHTSSCHRIJVER, *eerbidlig groetende.*

Mijnheeren, 'k zeg u aan, dat hier zoo straks

Een lid des tribunaals verschijnen zal.

Hij vertrekt.

VAN SAVERNIJ.

Hij zal ons welkom zijn.

(Vroolijk.)

Eerst twintig jaar,

September schrijven wij — en geen October meer

Beleven kunnen — 't is bij God malheur!

*DIDIER, een portret in de hand, in welks
beschouwing hij geheel is verdiept.*

O, zie mij aan! — Ja, vest uw oog zoo helder,

Op mijn oog!... O, hoe schoon is zij! — Geen vrouw,

Een engel slechts kan zooveel schoons ontvouwen....

Een hemel ligt er in dien heldren blik....

De lach der onschuld plooit dien lieven mond.

(Hij werpt het portret ter aarde.)

En toch! — O, moeder, waarom mij den schedel,

Aan de eersten steen den besten, niet verpletterd!

Wat deed ik u, dat gij meêdoogenloos,

Mij in dit rampvol leven riept? Waarom

Mij liever niet in d'eigen schoot verstikt?

*VAN SAVERNIJ, die zich meer op den achter-
grond bevond, naar voren komende.*

De zwaluw fladdert laag. We krijgen wind

En regen.

DIDIER, zonder hem te hooren.

Valsch, en grondloos diep, zoo diep

En peilloos, als de onpeilbare oceaen,

Is 't hart der vrouw; — en aan dat element

Had ik mijn schip betrouwd. Een enkele star,

Een poolstar, ging mij lichtend voor: en toch...

De kiel verging! — ik redde mij, zwom naar

Den oever, en die oever heet — het graf!
 Had ik op beter lot geen recht? Mijn hart
 Was rein, niet valsch! O, mijn Marie!
 Ik had met vreugd voor u, geluk en leven,
 Mijn eeuwig heil voor 't uwe prijs gegeven,
 En gij — gij beeftet niet voor 't snoodst bedrog!

VAN SAVERNIJ.

Alweder bij Marie? 'k Begrijp u niet;
 Gij zijt me een raadsel vriend.

DIDIER, *zonder hem te hooren.*

En dus het laagste,

Het diepst gezonken schepsel is uw soort.

(Het portret weder opnemende.)

Wie zou in dit zoo rein, zoo minlijk beeld
 Den duivel zoeken? Sinds wanneer omhult
 De booze zich met blanke serafs-vleuglen?

(Hij drukt het portret aan zijn hart.)

En toch — kom hier! hier is uw plaats! —

(Tot Saverrij.)

Dit beeld

Heeft ziel en leven — ja, het leeft, mijn vriend;
 Want als gij 's nachts, in zoete slumring rust,
 Doorknaagt het mij de borst.

SAVERNIJ.

Mijn arme vriend!

Kom, laat ons samen van den dood wat praten.

(Voor zich.)

Voorwaar een droef gesprek! maar toch wie weet:
 Het strekt hem licht tot troost.

DIDIER.

Wat zedet gij?

Ik heb u niet verstaan. 'k Ben als bedwelmd

Sinds mij die enkele naam in de ooren klonk!
 Voorwaar, ik weet niets meer — 'k herinner mij
 Niets meer — 'k vergeet het al! het schijnt me een droom...

VAN SAVERNIJ, *hem onder den arm nemende.*

'k Sprak van den dood.

DIDIER, *verheugd.*

Ha! van den dood!

VAN SAVERNIJ.

Wat is

Toch wel de dood!

DIDIER.

Sliept gij deez nacht?

VAN SAVERNIJ.

Niet veel;

Mijn leger was erbarmlijk hard en slecht.

DIDIER.

Nu, na den dood zult gij eens kalm en zacht,
 En als op dons, op 't hardste leger slapen.
 Zie, anders is het niet. Men spreekt van hel
 En foltering, maar bij de foltring van
 Het leven is dat niets.

SAVERNIJ.

Ik heb zoo zeer

Geen vreeze voor den dood; maar hangen, — bah!
 Dat ergert mij.

DIDIER.

Wees toch niet dwaas, mijn vriend,

Ook deze weg leidt tot het doel.

SAVERNIJ.

Zeer waar;

Maar toch is mij de zaak niet eenerlei;
 Gij zult het hoogmoed noemen, doe het vrij,

Ik vrees voor 't sterven niet, wanneer 't de dood,
Maar wel den dood, wanneer 't de galg moet zijn.

DIDIER.

De dood is een Proteus, — in velerlei
Gedaant verschijnt hij ons, en van die vele
Is ook het strafschavot er een.

SAVERNIJ.

Maar juist

Dien vorm vind ik fataal, — ik graw er van!..

DIDIER.

Men snoert den hals u digt, en drijft de ziel
Naar buiten. Zie, dat is ook 't al, mijn vriend!
Wanneer 't nu duister wordt, en gij dan niets,
Niets meer van deze wereld weet of ziet,
Zal 't wel om 't even zijn, of 't zielloos lichaam
Rust in 't graf, of wel ten spel der winden,
Bij nacht en ontijde aan den galgpaal hangt.
Wat raakt het u, of gij ten spijs der wormen,
Of raaf en gier tot prooi verstrekken moet.

SAVERNIJ.

Gij zijt een filosoof!

DIDIER.

Toch is het zoo!..

Zoo ras de dood, met ruwe of zachte hand,
Mij de oogen luikt, verheft zich weer de ziel,
Werpt van de sombre kluis de zware zerk,
En zweeft dan hemelwaart.

VIERDE TOONEEL.

DE VORIGEN. EEN GERECHTSRAAD.

DE CIPIER.

CIPIER, *wandienende.*

Een raad des konings.

DE GERECHTSRAAD, *zich buigende voor van Savernij en Didier.*

Zeer waarde heeren!... hm, een droeve plicht
Voert mij hierheen!... met smart volbreng 'k mijn last...
Gij weet de wet is streng.

SAVERNIJ.

Jawel, ter zake!

DE GERECHTSRAAD, *een perkament ontvouwende, leest:*

„Wij Lodewijk, door Gods genade koning van
„Frankrijk en Navarre, verwerpen de appellatie
„der inculpaten, *Gaspard van Savernij en Didier.*
„Wij bekrachtigen het vonnis door ons geheim tri-
„bunaal tegen hen geweest. Doch willen wij uit
„bijzondere genade de over hen uitgesproken straf
zoodanig wijzigen en veranderen, dat zij niet door
„het koord, maar door het zwaard ter dood worden
„gebracht.”

SAVERNIJ, *verheugd.*

Dat lijkt er beter naar!

DE GERECHTSRAAD, *op nieuwe buigende.*

Wilt beiden dus

Gereed u houden.

DIDIER.

Goed. — Waar bleven wij

Ook bij? Ja juist. De ziel ontvlucht haar kluis
En zweeft weer hemelwaart; men moog het lijf
Dan martlen zoo men wil.

GERECHTSRAAD.

Het vonnis wordt
Aan u deez avond nog voltrokken. 'k Bid...

DIDIER, *met zachtheid.*

Ik bid u wees zoo goed en stoor ons niet.

SAVERNIJ, *vroolijk tot Didier.*

Niet aan de galg! Wees welgemoed, Didier!

DIDIER.

Het feestprogramma werd veranderd. Goed.

De kardinaal bedacht, ter goeder uur,

Dat hem de beul verzelt. Hij schaft hem werk;

De goede man verleerde ook licht zijn kunst.

SAVERNIJ.

Hij mag niet rusten en zijn zwaard niet roesten.

(Tot den gerechtsraad.)

Ik zeg u dank voor dit zoo blij bericht.

DE GERECHTSRAAD.

'k Had gaarne blijder boodschap u gebracht.

SAVERNIJ.

En tegen welken tijd?...

DE GERECHTSRAAD.

Deez avond, negen uur.

DIDIER.

Moog 't duister dan als in mijn ziele zijn.

SAVERNIJ.

En het schavot?...

DE GERECHTSRAAD.

Wordt achter dezen muur

Straks opgericht. — Zijne Eminentie wil...

SAVERNIJ.

Er tegenwoordig zijn. — Veel eer! Vaarwel.

De gerechtsraad vertrekt. De Cipier volgt hem. Het wordt duister. De wachten, die de muren bezet houden, worden afgelost.

VIJFDE TOONEEL.

SAVERNIJ, DIDIER.

DIDIER, *na een pooze.*

Zoo laat ons dan, in dit zoo plechtig uur,
 Bedenken wat ons weldra wacht... Wij zijn
 Schier even oud, ik ouder nog dan gij.
 Het is dus plicht dat ik mij sterk, om u
 Te leiden en te steunen tot aan 't eind.
 Te heilger is die plicht, wijl door mijn schuld
 Dit tweegevecht ontstond. — Gij leeftet welgemoed:
 Ik wierp mij op uw baan en voor altijd
 Verdween uw levensvreugd. Maar neen. Niet ik:
 Het noodlot greep u aan, en dreef u voort
 Tot in den nacht van 't graf. Laat hand aan hand
 Ons gaan!

Men hoort hamerslagen.

SAVERNIJ.

Wat wel dat kloppen mag beduiden?

DIDIER.

Men hamert aan 't schavot, misschien ook wel
 Aan de enge kluis, die ons weldra omvat.

(Savernij plantst zich op de bank.)

Vaak heeft ons 't hart in 't wichtigst oogenblik,
En hecht een zwakke band ons nog aan 't leven.

(De klok slaat één slag.)

Men roept!

Een tweede slag.

SAVERNIJ.

Neen, 't is de klok.

Een derde slag.

DIDIER.

Reeds slaat het uur...

Een vierde slag.

SAVERNIJ.

Van 't gindsche kerkgebouw.

Nog vier slagen.

DIDIER.

De tijd is daar.

SAVERNIJ.

Neen vriend, geduld, één uur nog — en 't is tijd.

Hij leunt met de ellebogen op de tafel.

DIDIER.

Wees moedig, wankel niet; met vasten tred

De ladder opgegaan, die tot het einde

Ons voert. Met opgeheven hoofd, en fier

Den dood in 't bleek gelaat geschouwd. Niet wij,

Het bloedschavot moet siddren onder ons.

Slechts moed, mijn broeder, moed!

(Hij nadert Savernij.)

Hij slaapt.... hij slaapt!....

En ik sprak hem van moed,... van moed.... tot hem!

Die moeite konde ik sparen, want bij God!

Hij heeft meer moed dan ik. — Zoo slaap dan, wij!

Gij slapen kunt; niet lang, en ook voor mij

Is 't slapensuur geslagen. Zoo met ons
Slechts alles sterft. Geen deel van 't harte leeft,
Om dáár te haten wat het hier eens minde.

Het is volslagen nacht geworden. Terwyl Didier zich meer en meer in zijn gepeins verdiept, komen Marion en de cipier door de opening in den muur binnen. De cipier gaat haar vooraf, met een lantaren in de hand en een pakjen onder den arm. Hij plaatst de lantaren op den grond, waar hij ook het pakjen nederlegt. Vervolgens nadert hij behoedzaam Marion, die aan den ingang was blijven staan. Zij is bleek en staat onbewegelijk.

ZESDE TOONEEL.

DE VORIGEN, MARION, DE CIPIER.

DE CIPIER, tot Marion.

Vooraf, verlies geen tijd, en wees van hier
Voor 't uur van negen slaat.

Gedurende het volgende tooneel, gaat de cipier op den achtergrond heen en weder.

MARION, Didier gewaar wordende, werpt
zich aan zijne voeten.

Didier! Didier!

DIDIER, uit zijn gepeins ontwakende.

Zij hier!... «o God!

(Koud.)

Gij — gij op deze plaats?

MARION, *naar hem opziende.*

Waar anders dan? Laat mij, 't is mij zoo wel
Hier aan uw voeten; laat mij uw hand,
Die dierbre hand. Gewis heeft haar de last
Der ketenen gewond. Doch 't is voorbij,
Ik kom uw wonden heelen. — O, mijn vriend!

Zij barst in tranen los en snikt luid.

DIDIER.

Waar weent gij om?

MARION.

Ik? Ween ik? — O, toch niet;

Ik lach!

(Zij lacht.)

Wij vluchten, vluchten voort!... ik ben
Verheugd, gij zult niet sterven! Alles is voorbij!...
De lucht verstikt mij schier... de smart... 'k kan noch
De kalnte, noch mij zelve wedervinden!

Zij zinkt aan zijn borst.

DIDIER.

Mevrouw!

MARION, *zonder dit koude woord te
hooren, rukt zich los, en neemt het
pakjen op, dat zij aan Didier geeft.*

De tijd is kort; niet lang gedraald.

Schiet ras die kleedren aan. De wachten ginds
Zijn omgekocht; maak spoed!... Ik ken den weg;
Ducht geen gevaar; wij raken onbemerkt
Uit Beaugency, — maar ook geen tijd verloren.
De kardinaal wil zich naar hier begeven;
Hij wil getuige zijn van 't bloedig feit;
Straks zal 't geschut zijn aankomst melden. Kom,
Geliefde, draal niet meer! want is hij hier,
Dan is voor u geen redding mogelijk meer!

DIDIER.

Genoeg!

MARION.

O, grootheid van geluk! Gered!

Hij, mijn Didier, mijn heil, mijn leven! Maar...

Gij blijft zoo stom! Spreek toch! Bemint ge ook mij?

DIDIER.

Gij kent den weg, zegt gij?

MARION.

Ja, heb geen vrees.

Er ligt een straat hier achter dezen muur;

Ik heb vooraf eerst alles onderzocht:

Geen venster meer, dat eenig licht verspreidt,

Kom! Trek die kleedren aan; en zijn wij eerst

In zekerheid, dan zullen wij om die

Vermomming hartlijk lachen! Maar -- nu voort!

DIDIER, *de kleëren met den voet wegschoopende.*

Waartoe die spoed?

MARION.

De dood klopt straks hier aan;

Didier, kom vluchten wij!

DIDIER.

Waartoe? Waarom?

MARION.

Wat vraag! Waartoe? — Om u te redden, lieve!

Maar God, wat zijt ge koel!...

DIDIER, *op den cipier wijzende.*

Wie is die man?

MARION.

Die man is u verknocht,... is een der onzen;

Heb toch geen vrees. Zijt gij bevreesd? Het schijnt,

Dat ge argwaan voedt.

DIDIER.

Toch niet. Maar logen en
Bedrog zijn zelden zeldzaamheid...

MARION.

Didier,

O, kom, kom voort, de vrees zal mij doen sterven!
Hoor toe. Mij dunkt ik hoor het volk reeds naadren.
Kom, laat ons vliën, ach, knielend smeek ik u!

DIDIER *op Savernij wijzende.*

Voor wien van ons zijt gij thans hier, Mevrouw?

MARION, *staat een oogenblik getroffen,
dan voor zich, met een blik op Sa-
vernij.*

Gaspard!... maar neen! onedel was hij nooit...

(Luid.)

Dus loont ge mij? Was het Didier, die sprak?
Maar zeg dan toch, wat hebt ge tegen mij?

DIDIER.

Niets, niets! — Zie mij eens aan. — Ja, trek voor trek.

MARION.

Ik ben 't, Didier. Maar 'k bid u, volg mij toch!

DIDIER.

Zie mij nog eenmaal aan, maar oog in oog.

MARION *ziet hem sidderend en vreesachtig aan.*

Wat deert u? Ja, u deert iets... spreek, o, spreek!
Wat baart u smart? Dus waart gij vroeger niet;
Toen zocht ge troost bij mij. Waarom niet thans?
Mint ge mij dan niet meer? — Herinner u
Den tijd in Blois, toen ik uw alles was! —
O, schoone tijd! Wat zedet gij toen vaak:
„Uw wil, Marie, zal ook mijn wil steeds zijn.”
Gij wildet alles voor mij doen en nooit

Heb ik u ergens om gebeden. O,
 Verhoor mij heden dan, geef toe, Didier!
 Het geldt uw leven; vlucht, ik volg u trouw,
 Waarheen 't ook zij, in leven of in dood!
 Gij wendt u af,... gij stoot mij wreed terug?
 O, laat mij deze hand! — Drukt licht mijn hoofd
 Uw knie te zwaar? Ik ben zoo moê,... ik liep
 Zoo snel! Ik ben mij zelve niet. — Ik werd
 Gewis ten spot van wie mij vroeger kenden
 En thans zien schreien. — Spreek, o, spreek, Didier!
 Zeg, zijt ge boos op mij? In tranen lig
 Ik hier aan uwe voeten en gij spreekt
 Geen woord. Zeg wat u deert! — Gij zwijgt?
 Zoo dood mij dan! — Niet schreien wil ik meer;
 'k Wil lachen, zie... maar lach mij ook dan toe! —
 Die keetnen hebben wis uw hart verstaald!
 Wees goed — of 'k min u langer niet... Didier!
 Zij smeekt u — uw Marie — o, noem mij toch
 Marie!

DIDIER.

Marie, of beter nog Marion.

MARION, *vernietigd ter aarde zinkende.*
 Barmhartigheid!

DIDIER.

De deuren zijn hier goed
 Bewaakt; de sloten zwaar; de muren hoog, —
 Tot welken prijs kwaamt gij wel hier?

MARION.

Didier!

O, bij de liefde Gods, ik zweer u, wat
 Ik deed, deed ik voor u!

DIDIER.

Zoo loon u God,
Niet ik!

(De armen over elkaar slaande.)

Zoo diep verachtlijk zijt ge dan!

(Woedend.)

Waar is de knaap, de Godvergeten knaap,
Die tot dien prijs, mijn hoofd tot koopwaar maakte?
Cipier of beul! Waar schuilt hij... waar? Opdat
Ik met deez vuist hem worg, hem met deez voet
Vertrap...

(Hij werpt het portret ter aarde.)

gelijk dit valsch, bedrieglijk beeld! —

Maakt wetten toch, gij heeren; — zet u neer,
Vol trotsch, op 't kussen van uw rechterstoel;
Wat raakt het mij, welk valsch gewicht er in
De schaal van 't recht geworpen wordt, het zij
Het hoofd eens mans, of de eere van een vrouw!

(Tot Marion.)

Keer weer van waar ge kwaamt!

MARION.

Behandel mij

Niet dus. O, geen verachting meer, wilt gij
Mij niet hier voor uw oog zien sterven. Didier,
Zoo eenig man op aard ooit door een vrouw
Waarachtig werd bemind, dan zeker gij!

DIDIER.

Zwijg!... ga niet voort. Wanneer natuur ook mij
Tot vrouw geschapen had, ik had wellicht
Als andre — want gebrekkig zijn zij allen —
Het schoonst juweel, het pronksieraad der vrouw;

De deugd, in ongerechtigheid vertreden!
 Doch waar me, op 't zondig pad, dat ik verloor,
 Een reine ziel ontmoet, een jeugdig hart,
 Een jonglingshart, vol hemelsche idealen,
 Een niet ontwijd, een smetloos heiligdom....
 'k Had niet gewaagd dit schandlijk te bedriegen, —
 Bij 't eeuwig licht! dat had ik niet gewaagd!
 'k Had eerlijk hem gezegd: Verblinde, ga!
 De knische gloed, die uit mijn oogen straalt,
 Is valsch; het purper, dat mijn wangen kleurt,
 Geborgd.... gestolen slechts! 'k Had liever nog
 Mijn eigen graf gedolven met mijn naaglen,
 Dan laag en schaamteloos een eerlijk hart
 Bedrogen!

MARION.

God!

DIDIER.

Hoe zoudt ge lachen, vrouw!

Zaagt gij uw beeld nog in mijns harten spiegel;
 Doch jammer slechts, gij hebt dien zelv' verbroken.
 Dáár stond gij rein en onbevlekt. O, zeg....
 Wat deed ik u? Gelijk een heilgenbeeld
 Heb 'k u vereerd en knielend aangebeden....

(Bitter lachende.)

Gelijk een heilgenbeeld!

DE CIPIER.

De tijd verloopt!...

MARION.

Het uur genaakt... de heul wet reeds zijn zwaard.
 O, denk aan hem, want hij vergeet u niet.
 Kom, vlucht, 'k heb alles voorbereid, Didier,

Vermoord mij zoo gij wilt, vertrap mij met
Uw voet, geduldig draag ik 't al, — maar vlucht.

DIDIER.

Voor één slechts moet ik vluchten op deez aard,
En die zijt gij! Ik red mij dus voor u,...
'k Vlucht in den schoot van 't graf!

DE CIPIER.

De tijd verloopt...!

MARION.

Verhoor mij.... vlucht!

DIDIER.

Ik wil niet!

MARION.

Ach, erbarmen!

DIDIER.

Voor wien?

MARION.

Mijn bloed verstijft.... de doodsangst grijpt
Mij aan, bij 't denkbeeld dat men straks u boeit
En wegsleept naar 't schavot. Didier.... verhoor
't Gebed van een boetvaardige.... die gij
Hebt lief gehad en die ge uw gade noemdet!

DIDIER.

Mijn gade?

(Een kanonschot in de verte.)

Hoor... wat u thans weduw maakt!

MARION.

Didier!

DE CIPIER.

De tijd verstreek!

MARION.

Verloren... God!

*De trom wordt geroerd. De gerechtsraden,
door fakkel dragers gevolgd, komen op; ach-
ter hen de scherprechter met knechten en
soldaten, daarna het volk, dat op het too-
neel stroomt en den achtergrond vult.*

ZEVENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DE GERECHTSRAAD, DE SCHERPREDCHTER,
SOLDATEN en VOLK.

DE GERECHTSRAAD.

Mijnheeren, 'k ben gereed...

MARION, tot Didier.

Het was uw wil.

Ik heb het u voorspeld... geen redding meer!

DIDIER.

Ook wij... wij zijn gereed.

DE GERECHTSRAAD.

Wie van u beiden

Noemt zich van Savernij?

DIDIER wijst op den slapende, tot den scherprechter.

Men wekke hem.

DE SCHERPREDCHTER, hem schuddende

He! eedle heer, ontwaak! — Dat noem ik slapen!

SAVERNIJ, zich de oogen wrijvende.

Wie wekt mij uit mijn zoete rust thans op?

DIDIER.

Slechts voor een wjl werd zij gestoord...

SAVERNIJ, *nog slaapdrongen, Marion
ontwaarende en haar beleefd grootende.*

Ei, zie!

Tot waarheid wordt mijn droom... want, lieve kind,
Ik droomde juist van u!

DE GERECHTSRAAD.

Hebt gij met God

Uw reekning afgesloten?

DIDIER.

Ja, mijnheer.

DE GERECHTSRAAD, *hem een perkament toonende.*

Wees dan zoo goed en teeken hier uw naam.

SAVERNIJ, *het perkament nemende, na gelezen te hebben.*

't Proces-verbaal! 't Is grappig, op mijn woord,
Dat ik met eigen naam, met eigen hand,
't Bericht van mijnen dood nog teeknen moet!

(Het papier, met de pen in de hand, doorlezende.)

Met uw verlof; drie fouten in de taal

Ontdek ik hier.

(Na die verbeterd te hebben, onderteekent hij.)

Zie zoo!

(Tot den scherprechter.)

Sus mij nu weer

In slaap, verstoorder van mijn rust!

DE GERECHTSRAAD, *tot Didier, op het
perkament wijzende.*

Uw naam...

MARION *slaat de handen voor het getuut.*

Het bloed stolt mij om 't hart.

DIDIER.

Met vreugde!

(Hij teekent.)

Hier!

*De wachten scharen zich en dringen het volk terug.*SAVERNIJ, *tot één uit het volk.*

Och, lange vriend, ga toch een stap terzij,
Die kleine kan niet zien! Zoo... zoo is 't goed.

DIDIER, *tot Savernij.*

Mijn broeder, voor het laatst, kom aan mijn hart;
Om mijnentwil is 't dat gij sterven moet.

*Omarming.*MARION, *Didier naderende.*

En mij geen laatst vaarwel? Didier, drukt gij
Mij niet aan 't hart?... Ach, voor het laatst, Didier...

DIDIER, *op Savernij wijzende.*

Hij is mijn vriend,

MARION.

En ik?... O, gij verdrukt

Mij arme, zwakke vrouw. — Ik heb de kniën
Gebogen voor uw rechters... voor den koning!
'k Verbrak tot tweewerf toe de sloten van
Uw kerker! Zeg... ben ik niet uw vriendin?

DIDIER, *in tranen uitbarstende, vliegt
naar Marion.*

Te veel te veel! het harte is mij gebroken!
'k Heb u te zeer bemind, om zoo van u
Te scheiden! Kom, nog eenmaal aan mijn borst,
Aan mijn verbrijzeld hart! — Ja... zoo mijn laatst
Vaarwel! Ik sterf, — maar stervend, min ik u!

MARION, *in zijn armen.*

Didier!

DIDIER.

Kom arme, en diep gekrenkte vrouw,

Kom aan mijn borst... deez trouwe borst. Waar is
 Het wangedrocht, dat weigren zou u, diep
 Beklaagbre ziel, te omstrenglen met zijn armen.
 Voor mij, voor mij alleen gaaft ge alles prijs;
 Het hoogste goed wat gij op aard bezat:
 Mij zelv bracht gij om mijnentwil ten offer,
 Benijdenswaarde en eedle zondares!
 Ik deed u onrecht aan! — Ik wil niet sterven!
 O, spreek mijnheer, is alle hoop verloren?
 Moet gij meedoogenloos mij voor haar oog
 Doen sterven? — O, Marie, — ik roep het luid,
 En elk gelooft het die mij hoort — Marie,
 Ik acht, ik min u boven alle vrouwen;
 Want gij waart zacht en goed, bemindet mij
 Zoo als geen vrouw beminnen kan!... Hoor mij —
 Ik ben een stervende... in het ware licht
 Beschouw ik thans de dingen dezer aarde;
 Uit liefde slechts was 't dat gij trouwloos werdt;
 Gij vielt, 't is waar, doch rouwvol kwaamt gij weder!
 En zoo gij vielt, was dit uw schuld? Misschien
 Heeft bij uw wiegje uw moeder u vergeten,
 Zooals mijn moeder mij; misschien ook dat
 Zij snoode woeker dreef met uw bekoorbre jeugd! —
 Beur 't hoofd omhoog en hoor, — ja, hoort gij allen:
 In 't plechtig oogenblik, waarin deze aarde
 Gelijk een schaduw aan mijn oog ontzinkt;
 In 't laatste en smartvol uur, waarin de mond
 De taal spreekt van het hart, vergeef ik u!
 Gij zijt een engel, wien het stof der aard
 Bevlekte. Gij... mijn leven en mijn liefde!
 'k Vergeef het u!

MARION.

O, Hemel, mijn Didier!

DIDIER.

Wilt gij ook mij vergeven?

MARION.

Ach!

DIDIER, voor haar knielende.

Vergeef!

Ik was onedel, slecht. God heeft door mij
 Uw misdrijf zwaar doen boeten. O, Marie,
 Beklaag mij, en beweene mijn vroegen dood!
 Ik draag de schuld van al uw smart! Neem weg,
 Neem van mijn hoofd die scherpe doornenkroon!...
 Vergeef mij, mijn Marie!

MARION, die, in tranen smellende, geen
 woord kan uiten.

Ach!

DIDIER.

Een woord slechts!

Is u het harte vol, de borst beklemd?
 Geef mij een teeken dan, en leg uw hand
 Op mij...

(Marion legt hare handen op zijn hoofd.

Hij slaat op en klemt haar aan zijn hart.)

Vaarwel! Vaarwel!

(Tot den gerechtsraad.)

Nu voort... van hier!

MARION, zich als een waanzinnige tus-
 schen hem en de wachten plaatsende.

Neen, neen! laat af! Geloofst gij dan, ontzinden,
 Dat ik hem dus ter slachtbank wil zien leiden?
 Nog leef ik, ja, nog klopt dit hart! O, spaart hem!

Hoe zal, hoe moet ik tot u spreken? Geknield?
 Hier lig ik!... Zoo er in uw borst iets woont,
 Dat zacht ontroert en trilt, bij 't angstgeschrei,
 Het smeeken van een vrouw; zoo gij door God
 Niet werdt gevloekt, door hem verworpen zijt,
 Zoo laat hem vrij, verkort hem 't leven niet!
 Gij hebt wis vrouw en kindren thuis, bedenkt,
 Zij zullen zich met afschuw van u wenden,
 En tot u zeggen: «Wat hebt gij gedaan?
 «Een misdaad was hun sterven, ja, een moord,
 «En gij — gij hebt de hand daartoe geleend!”
 Zij weten toch, dat ik u volgen moet,
 Didier, wat deed ik dan dat zij mij dooden?

DIDIER.

Neen, laat mij rustig sterven, 't is zoo goed;
 Mijn harte is mij verscheurd, geliefde ziel,
 Het heeft te veel geleden: zoo is 't goed...

MARION.

Neen, leven moet ge, leven!

DIDIER.

Vorder niet

Wat thans onmooglijk is! Ik hijg naar rust.
 Den doode zult gij dubbele liefde wijden;
 Gewis, hij zal in 't heiligdom uws harten
 Steeds voortbestaan en door herinnering
 U zaliger doen zijn, dan door zijn leven;
 Want ja, met sidring kan ik slechts bedenken,
 Wat vloed van tranen ik u kosten zou,
 Ging ik niet heen, verrees ik niet van hier
 Naar 't stille land der rust. Onmooglijk toch
 Dat ik eenmaal 't verleedne kan vergeten.
 En schoon ik zwijgen mocht, toch zou uw oog

Het lezen in mijn ziel, wanneer de klauw
Des argwaans grijpend in mijn borst... neen, neen,
Mijn leven waar geen heil voor u, de dood
Is troost voor beiden. — Thans... vaarwel!

MARION.

Didier!

DE GERECHTSRAAD, *tot Marion.*

De kardinaal komt weldra hier voorbij,
Smeek zijn erbarmen af, wellicht....

MARION.

Gewis:

Gij zult het zien, hij zal... hij moet mij hooren.
Ja, mijn Didier, hem zal ik voor u smeeken.
Hij is een oude man... o, twijfel niet,
Hij schenkt genaë, want hij is vroom... een Christen;
Hij kan niet onbarmhartig zijn, niet waar?
Gij immers hebt mij arme wel vergeven!...

*Het slaat negen uur. Een pooze.
Savernij vat Didier bij den arm.*

DIDIER, *tot het volk.*

De tijd is daar. Gij allen moogt getuigen,
Dat bij den klokkeslag geen schrik des doods
Ons aangezicht verbleekte. Kom thans... kom!

*Een kanonschot. Het zwarte doek voor de
opening in den muur valt weg; de draagstoel
des kardinaals wordt zichtbaar; hij wordt
langs den achtergrond over het looneel ge-
dragen.*

MARION, *bij den draagstoel knielende.*

In 's Heilands naam, genade voor hen beiden!
Genade Monseigneur!

Een stem uit den gesloten draagstoel.

Bij God slechts woont genade! Voort... ter dood!

*Marion zinkt bewusteloos neder. Didier
en Savernij worden weggevoerd. Het volk
en de wachten vertrekken. In de verte
hoort men een grasgezag.*

MARION, *alleen uit hare bezwijming
ontwakende,*

Hoe... leef ik nog?... Ben ik niet zinncloos?

Hier niemand?... Allen weg?... Hoor,... God!...

(Uitroepende.)

Didier!!

EINDE.

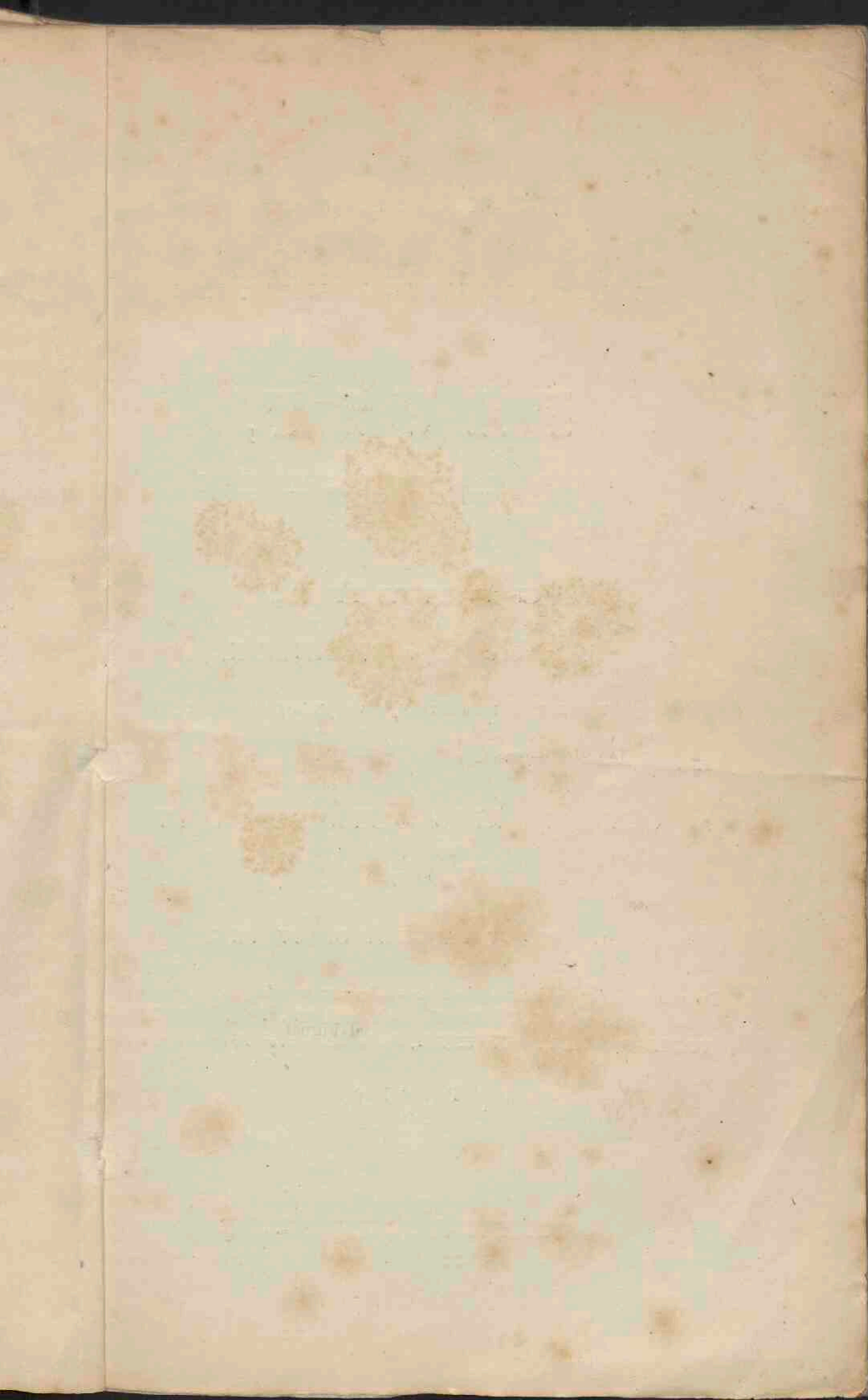
He
De
Mij
Is

De
Sm

Gij
Ja,
Hij
Hij
Hij
Gij

De
Da
On

In
G.

Bij A. FRIJLINK, te Amsterdam, ziet het licht:

TWEEDE, HERZIENE EN VERMEERDERDE DRUK

VAN

F A U S T,

DRAMATISCH DICHTSTUK

VAN

G O E T H E,

NAGEVOLGD DOOR H. FRIJLINK.

MET EEN ZESTAL SCHEITSEN, NAAR MORITZ RETZSCH.

VOORAFGEGAAN DOOR EENE

OVERLEVERING OMTRENT FAUST

EN EEN

OVERZIGT VAN HET DICHTSTUK.

De vermeerdering in dezen herdruk bestaat in eene vertaling van de het eigenlijke Dichtstuk voorafgaande **TOEWIJDING**, het **VOORSPEL OP HET TOONEEL** en de **VOORAFSPRAAK IN DEN HEMEL**, die in den Eersten Druk niet voorkomen.

Prijs *f* 1,40.

GEDRUKT BIJ DE ROEVER - KROEBER - BAKELS.

